

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

เนื้อหาของวรรณกรรมกลอนสดเรื่องพระเจ้าเข้าสู่นิพพานทั้ง 2 ฉบับที่นำมาใช้ในการศึกษา

ส่วนที่ 1

ปริวรรตจากต้นฉบับอักษรไทยสมัยอยุธยาตอนปลาย-รัตนโกสินทร์ตอนต้น มาเป็นอักษรไทยปัจจุบัน ผู้ศึกษาทำการปริวรรตตามตัวอักษรที่ปรากฏในสมุดไทยขาวทุกประการ ซึ่งคงลักษณะด้านอักษรวิธีแบบเดิมไว้ทุกตัวอักษร โดยมีได้ชำระต้นฉบับ ทั้งนี้เพื่อความชัดเจนและเอื้อต่อการตรวจสอบ เนื้อหาเมื่อผู้ศึกษาได้ทำการการถอดความ ดีความ อธิบาย วิเคราะห์ และเพื่อเป็นประโยชน์แก่ผู้ต้องการนำไปศึกษาเป็นเอกสารวิทยุมิในด้านเอกสารโบราณและอักษรวิธีต่อไป

อนึ่ง เครื่องหมายกำกับต่าง ๆ ที่ปรากฏในเอกสารต้นฉบับ ผู้ศึกษาไม่ได้นำมาใช้ในการปริวรรตด้วย เนื่องจาก เครื่องหมายต่าง ๆ เป็นเครื่องหมายที่กำหนดท่วงทำนองการเทศน์ และฉันทลักษณ์ทางอักษรศาสตร์ ไม่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาการศึกษา ที่มุ่งวัตถุประสงค์วิเคราะห์ในเชิงสังคม โดยมุ่งเน้นนำเสนอแนวคิดด้านไทยศึกษา ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายในงานดุยฉินพนธ์ฉบับนี้

เล่มที่ 1

กลอนสวด ลำดับที่ 349 มัดที่ 42 ตู้ 115 ชั้น 6/4

ประวัติ สมบัติเดิมของหอสมุดแห่งชาติ บรรณานุกรม 4 พ.ย. 2537

หมวดวรรณคดี หมู่กลอนสวด ชื่อเรื่อง พระเจ้าเข้าสู่พระนิพาน

เนื้อหาในเอกสาร ประกอบด้วย

1. นิพพานสูตร (กลอนสวด)
2. แม่หม้ายสอนลูก สุภายิต (กลอนสวด) พรรณนาความเป็นลูกผู้หญิง
3. สอนหนุ่มสาว สุภายิต (กลอนสุภายิต)
4. สวัสดิรักษา สุภายิต (กลอนสุภายิต)
5. บทละครเบ็ดเตล็ด (กลอนบทละคร)
6. ไปพระพุทธบาท นิราศ (โคลงนิราศ)
7. คำศัพท์ต่าง ๆ

หน้าต้นพระเจ้าเข้าสู่พระนิพานะทาร์ทั้งหลายเอ๋ยเพราะนัก

ฉันทึ่งขรเขียนอย่าได้ติเตียนนั้นเลยท่านทั้งหลายจา ฯ

(หน้า 1)

๐ จักกระวาร์ พากนางภิกขุณี ร้องไห้จะมี เสียงอ่อนเสียง(ห)วาร์ ร้องให้เป็นบาลี คาถาบัลลังยาน
ที่ไว้ยมัสการ ในยหองพุทธคุณ เสี้ยการ(เสี้ยงาน)ไพโรเพราะ วิสสะเนาะ สักรเสนถึงคุณ มุติล้วนสั่ง
ไว้ยพลอยได้เพราะบุญ พ่อเจ้ามีคุณ แก่ลูกมากหมาย ๐ โอพระทูนกระมอม ทบาทพุทธกรอมคิดถึง ไม่
ยวายแต่บันดาชาวกเทบตัวตาย ออกันขวัญหาย วุ่นวายทั้งปวง ๐ คิดถึงแล้วร้องไห้ ครอนคร่ำ
ไรย กลุมกลดขัดทรวง วังไปวังมา จับถึงไม้้นว สองกอนคอนทรวง กินแต่น้ำตา ๐ เคยมาอุปกระทำ

(หน้า 2)

ที่โรงสงฆ์ โจรเดินเที่ยว ครันส่งนำแล้ว ขึ้นมาชมเที่ยว ดำเนินเดินเที่ยว ๐ ผุ่งหลงเข้าด้วยผุ่งกา ๐
คบกำก่าโทษให้เสียพัง ๐ หน้าปลายนะทานเอย อะสุพราตเป็นโค่น้ำ ท่านไชยทั้งสกุลผุ่งหง แลก
ด้วย ๐ ที่ไปสุภาสียทุกไป มาตนเปนมัลล กลายกลับ คบคนชั่วจักปลง ความขอนเสนน้ำ นักปราล
เปนบาไป เพราะไถลยคนภาล ด้ร่าบลูกหลานเหลนมวย สืบสั่งกันไป ๐ มีเมียสมสามชาย เสบมีสะ
หายบวดสามหน เจ้าหน้าตนมีเป็นธรรม ห้ามอยา

(หน้า 3)

ให้คบ ๘ หลูที่จงกรม ฝ่ายองสาวก ครีหนึ่งลูกนก วิ่งมาประนม พระดำเนินมา สู่ที่จงกรม ถึงที่
บันทม ยังพระเชนยทอง เมื่อถึงหมิงถึง แต่วังอิงคนี้ง สู่ที่จำลอง บางรับไม้ท้าวบาง รับเกือกทอง
ชวนกันปกป้อง แหหอลอมมา ถึงที่ตีใจประนมกมไว้ ลูกขึ้นวันทา ถึงเขาตู่พ่น คม้นเทศะหน้า
แต่นี้แลเนาหาใคร ๘ เสียขายจงกรมทั้งที่บันทม แทนแก้วแว้วไวย เสียขายพระเชนยทอง เรื่องรอง
สุกไสย เคงรังโพไซรย

(หน้า 4)

คันไม้ศึกษา ๘ ทิโยโสภาเทศทั้งที่นั้งเอนสลาอาด ดำเนินออกไป สอนให้ภาวนะ พระคุณปกเกล้า แก่
เราหนักหนา แต่นี้แลเนา จปเลาเส้าใจ ๘ ทินิลัยแล้ว ลับทังแสงแก้วรุ่งเรือง โสภา ขอพนะรังสี รัศมี
โสภา ลูกเปนคำพริ้ว เกลือทังแผ่นดิน ไซยแต่เมษนุช ผุ่งนาถผุ่งครุด เปนควยกันสิน ใ้บันดานิยม
ชันพรมชันอิน ทุกกรอมผอมสินด้วยตัดดา(คต) ๘ คันไม้รมขึ้น ดูจดังมีจิตร์ ปราบพระสุทา มดเลิน
เตียน พระเจ้าออกบัก

(หน้า 5)

ผักสาหน้าไวย ช่วยเอาใจไสย อย่าให้เสามอง ๘ อากาดเทวดา พักเวหาด้วยภ อรามกลั้วรับคำพระ
ไวย ไสเกล้าไสยหัว หมี่ไหมมองมัว ในพระสาสนา ทังพระธอร์นี ชันชมยินดี ทังพระคงคา ฤเล
หลวงหวงลัก อามรักเอามา พระสมุดสุดทา ไม่เวนลักอัน ๘ ภูเขาบันทวยชะงอก โครกชันวันลี้รุก
ดา คันไม้เครือวัน บ้างตังนั้น หน้าตาลังไหลย ๘ อีสินทอนอนยุคนทอน เพะสิงซอน อัสะกร
วันันตค พระสุเมนบุร เซ เปนที่ก้านัด

(หน้า 6)

พระหายวัดก เมื่อแทนคุณพระมารดา ๘ พระภีเนดพระภีหนาย พระอินสวนนราย พระภาพ
ชัณวัน พระอินพระพรหม พระยมพระการ พระจัดโลกบาน ทัวทังทิดสา ๘ พระสิน พระผักสิน
เกน ทังทาวกระเวน ทวนทุกตัวคน ผ่ายทาวสามนละกต อันใจกูสน ผักสิ้นทุกคน เมื่อเขานิฤพาน
พระอาทิตย์พระจันโลกทุกวัน มีคนแก่เรา ราหูใจเพชตามเสดต พระเจ้าเหมือนเล็นนี้เห้า จนถึงดาวว
ดิง ๘ เทวดารองทัก เหลนพระเจ้ามากนัก

(หน้า 7)

น้ำดาส้มถึง จเป็นคนกอไชย ตัวไปในครึ่ง นาดาส้มถึง ยูมูมจีวอน ๘ เข้าทักมากมาย ราหูไคอาย
แกนางเทพอัสอร ชำเลื่องหางตา มาควักคอนยูมูมจีวอนน้ำดามูทุ ๘ ทารสังทุกประการ มนุดเคียร
จาร จงรักษาด้วย ผักสาสะหน้าไวย ยาให้ขุนมัว ทาวพระยาทุกทัว เรงกลั้วอบาย ๘ ทารสังฉาน 2
เมื่อจะเขานิฤพาน กลับไปกลับมา สิบลมเขาแล้ว หายใจออกมา ด้วยความกัรรุณา แก่สัดทังหลาย
เมรไครรักด้า

(หน้า 8)

อย่าทำขุนมัว กลัวในอะบาย ลูกสาวของเขา อย่าทำน่วย สองเสพะกามา © ยุดยี้กั๊ต อียาลวงป
นะเวณี คางทางหัดนั้นหา ลูกสาวเขามี เกิดโศคนักหน้า ถ้าสาวเขาา เครื่องเครื่องนำใจ © โศคผัดบน
คั่น เหนือคาครอยขึ้น หมึกอเปบไร ดีโบายทำโศ ครันแล้วหายไป สิ้นชีพบันไสย กลัวในเมืองผี
ใช้ให้ขึ้นคั่นจัว คั่นสูงละลัว ยิ่งกว่าศิริ หนามจัวยาวได้ สิบหกองค์ลี ยกเขาแต่ละรี

(หน้า 9)

ชวดไชสามาร กรันถอยลงมา ยมพบาลใจกล้า ไซให้ม้าพล้าน เอาหอกคมกล้า ถ่มแทงจนกราน ม้า
เท่าช้างสาร ซึ่งเหนือคั่นกัน ยังแต่กระดูก ยมพบานแทงทุก เอาหอกถ่มแทง กลับเป็นขึ้นมาไมย ขึ้น
จัวทยาน คิดถึงสงสาร บลยอคมพลี © ยิงนอกใจสาว ได้ทำความชั่ว ยูนดินแดน ขึ้นจัวฉิมพลี ยมพ
บารผูกแขวน ยูนดินแดนว่ากูไม่กลัว © ตายแล้วเกิดไป เหนเขาไม่ได้ ตัวตันยัวร์ 2 เคยยูนดิน
ดั่งข่มดาฬัว

(หน้า 10)

จขอโศคตัว เขาไม่ปรานี เขาเอาเบสรอยบัก ข่มมันมาก ทำให้จำใจ ปลอกเลกสวมตีนปลัดออก
ไม่ได้ ไปเกิดชาดไมย เป็นยิ่งแพรศยา หังปากก็กล้า น้ำตาไลยพราก ร้องไห้เส็กา ผูกเขาขึ้นไวย เอา
หัวลงมาโลหิดอาบหน้า ออกมาทุกเสนข่น ทารสังทุกอันรูปพระองค์นั้นยาได้ทำลาย แมรใครไม่ฟัง
จคอบาย ชากล้าทั้งลายเกิดไม่ทัน © ทารสังทวรทียาอาอย่าดี พ่อแม่ของตัว ไปตักน้รัก กงจักผิด
หัว เลือดลายอาบตัว เสียงรอง

(หน้า 11)

ครีฬัว เอาเบคเกี้ยวนม ปากรายแสนคม คารมแสนงอน ไม่รู้จักขุน นำนมเข้าปอนปากรายแสนงอน
เมื่อจับเลกแดง คลึงตามลึงท้าว ดินบุรา 2 เนือกกลางเลกแดงยมพบานเข้าแทง ให้กินน้ำทองแดง ©
พระเจ้าสังนัก ยาได้สมัก ลักหรับเขามาใครทำยังนี้ ทารอุเอกขา ดกนะรักเวทนา บ่อได้มีหัว © ยาป
ร่นยาขอ ยาเสียด ยาส่อ เพื่อนบานเพื่อนเรือน ถือถั่วถืองา ยาทำฝันเพื่อน ไม่เหนดาวเดือน ตักถึงกุม
ภีทาร

(หน้า 12)

สังยงนี ภิกขุนางชี เณเนนทุกคนอย่าทำใจหมุ ยูให้สงฆ์พิคกัน ใครทำยังนั้นคกนรกอวิจิ © ทารสัง
จ้านงข้อหรับของสงฆ์ ว่าไม่เปนการ คกนรกถึงนาร ทองแดงเคียวพลาน ดายวันละรอยหน © อย่า
กินน้ำสุรา มันไม่เปนผัน เณเนนนางชี ยาได้สมักมขอหรับของสงฆ์ ทารผู้มีสิ้น พระเจ้าสังขาด
โลหิตทุบาท แหงพระองค์นั้น ไปมาให้ยับ อย่าสัพอยาฟัน โพพระยริอร พระเจ้าตรัดมา © คนไม้
สำนัก บาบนัก

(หน้า 13)

คนเคยผูกมัด อย่าสับอย่าฟัน หักถ่วงรานบาย คนใจจะกัน ใครทำอย่างนั้น บานนักเลื้อใจ ๑ ให้ตั้ง
ความสัตย์ ให้ถวายเขาพระ แจกทหารจำสิน เขาตอกดอกไม้เป็นประنينทั้น ทูบเทียรมีกลิ่น ให้รงบุชา
๑ สารพัศสังมด ในวันอุโบสถ มั่นพึงเทศหน้า แปรคำสืบท่าคำ ทำตามสัตทา แต่งเครื่องบูชา สิ่งข
องอันมี ๑ ฟังพระสังคราส ตามคำโอวาท ของพระสังฆะนริ ทารเทศหน้าไว แจงใจทวนที่ อานิสง
(หน้า 14)

หมักมี นับได้อสงไข ๑ พระเทศหน้า ตรัดโอกาส ว่าแก่อาณัน เราจักเทศหน้าให้รู้เหตุผล สำแดง
อาณัน ท่านจงใส่ใจ ๑ เรือนเก่าแล้วพระอาณันองแก้ว จะคิดอาร์อย่างไร จักสอมแปลงเสียจะ
ปลูกใหม่เราสำแดงไป ทารทุเรสมา ๑ พระอาณันทูลลง เรือนเก่าตามอง ลางเสียไปปลูกใหม่
พระเจาเลงสับพรรยู แจงพระไทย จักฉันทอย่าไป เราจะเขานิฤการ ๑ ญาณิ ๑ พระเสด็จเขานิฤการ
แล้ว แก้ว

(หน้า 15)

สุริยลสววย ทัวทุกแห่งหนเปนอาไลย ๑ อารามทารรักลูกใจจิตคิดผูก ไม่ใคร่จะไปองทารไม่เป็น
ไรยเปนไปดวยสัททังปวง ๑ พระอัยมารศรีเยียวตามมา เตียวพ่อแม่เราองให้เสียใยเปล้า ชวนกัน
เขาคูพระอง ๑ รือว่ายังหนีไปยพระไทยให้ยไหลหลงพระอาณันพิสวงกัมกราบลง เล่งเล่งดู ๑ ค่อย
ค้อมท้อมตัวลง คอยประจงคุกรักตราตัวน้องกินน้ำตา ตัวพียาไปสบาย ๑ ภิสเพ่งเล่งแลดู น้องสังเกด
ในพระไทย

(หน้า 16)

กุศขมอยู่แห่งไรยเซ็นพีไปสำราน ๑ ปลงจิตรให้สำละเอียด ให้ล่เมียดอยำราคน ทำเขาสุกสังสาร
จิตรคิดรักหักวาไป ๑ ได้ยั้นเสียงพระอาณัน น่อทศพล เปือนักมาสาวกผู้ร่วมใจ ออกจากนั้น
กลับขึ้นมา ๑ ภาที่เราจะอยู่ ความเอนดูทารนักรหน้า ไปแล้วกลับคืนมาที่นี้หน้าไปทีเดียว ๑ พระเจ้า
ออกพระโอดเขานิโรสสูวินทยา ดังซึ่งพระภักตร้า เสงลีลาจากวาโย ๑ พระอาณันไม่สบาย เหนพี
ชายจากพุดโท เคลื่อนคลายจากวาโย กราบลงแล้วทรงโสกา ๑

(หน้า 17)

กลิ้งเกลือกไปมา ทรงโสกาคิดสงสาร เจ้าพีเขานี้ภาณ น้ำสงสารแล้วตัวเรา ๑ ทัวสาระพางยังออนอุ
รอนตลุนกลางพระทรง ทั้งนี้เพราะเปนหวง ลูกทังปวงคิดอาไลย ๑ ทรงองยังดึก 2 สันรกรีม
พระไทย ทั้งนี้เป็นเพราะใครย คิดอาไลยเปนนักรหน้า ๑ โภทองล่มเสียแล้ว พระลูกแก้วไม่เห็นฝัง
อยู่ไปยใครยจอนัง ไม่เหมือนคุณพ่อแม่เรา ไปยในยไปยทุกแห่ง ทุกตำแหน่งปาวังเวง ไปยในยมีคน
เกรง ยกมือไวยณะมัสการ ไม่เห็นองพระเจ้า

(หน้า 18)

เห็นลูกเดาน้ำส่งสาร สาวกอันเขียวชาร สักสอนกันขึ้นสืบไปย ฝายบ่อรมักเครื่องดี 2 ยอดคำภีระวิ
ในย บาลีท่ารแกไขย เทศหน้าไวยให้ฟังฟัง © พระบ่อรมักสืบล่งแต่เพียงนี้แล้วนะท่ารเอย อย่า
ดีเดียนดิ้นผู้เขียนเลนนองของพีเอย (คู่มือหมาย 06)

(เรื่องแม่หม้ายสอนลูก) -เริ่มต่อนื่องกันไป

ขอผูกไวยนี้ยายสอนใจ อย่าได้ดีเดียน แมรพิคแมรพล้ง จงชวยแถมเขียนท่าตามความเพียรให้ชอบ
ทางธรรม © นียาบุญร้าน สืบมาช้านาน ต่อ 2 กันมาทั้งหลาย

(หน้า 19)

ได้ฟัง อย่าได้เบกษา อย่ามานันทาจชวยตำรง © ยังมีนี้ทาธมารดานางสุพัตราทราบไวย ชื่อเจ้าภักดี
มีสีโถมฉาย หังสองอยู่ไกล เทบเหมืองการา © แม่ลูกสองคน © ทำกินเลี้ยงคน ก่อเลี้ยงอาคหมา
อายุจวนบวต กำติดตามมา เรียกลูกเนหา เกามาเนบทรง © แมยีนมือให้ หนาคาแม่ไลัย เจ้าครีดวง
แก้ว สุดจิตรของแม่แล้วมาเปนหวง กอดลูกไวยกับทรง สักสอนลูกคน © เจ้าแม่กำพราแม่นี้ชรา

(หน้า 20)

แก่ละน้ามน์ เงินทองกัน้อย ค่อยมาเลี้ยงคน เจ้าจักระหระหน แก่อกแม่นา © ฟินองไม่มี คัดอ่านจงดี
ฟังคำแม่สอน จะกินจะอยู่ ประคั้นวินชา อดทรากรมหน้า หากินเทียมค่น © ตัวเจ้าเปนสาว อย่าทำสำ
หาว เจ้าคอยเจียมตัว จะทำสิ่งไรครองน้ำใจผัว อย่าให้เขาหัว กลัวเขานินธา © เปนหญิงยากนัก แม่
จะสอนลูกรักพระทองเสนหา ยากเงินยากทอง ใครเลยจะมา ใครจะนับนำหน้า ลูกรักแม่เอย

(หน้า 21)

© เงินทองก็มีเปนสักเปนสี่ ท่ารยอมชมเชย เชนใจไรทริบ ใครจะนับบางเลย ลูกรักแม่เอย เจ้าเร่งคิด
ดู © หยอกแล้วลูกญา ใครจะนำภา ชวยมาคัมพู มีเงินมีทองว่าฟีนองกุ หยอกหรับอับอยู่ ใครจะดูดี ©
อดสราทำกิน อย่าทำดีจิน นินทาว่าวี่ คอยไปคอยมาว่าเปนทวงที คำได้ถอยนีย อย่าได้นำภา © รุสินรู้
ยัง ชริงความกำบังอย่าได้เอามา ภายในยอยาออกภายนอกอย่ามา จะพูดเจรจา คิดให้สมควร © ภา

(หน้า 22)

เลเทศะ มะณะสะทะ ยาใดแปรปรวน นักนวกทวงกิดดู แต่ก้อบังควน ย่าท่าหันหรรณานไปเสียที ©
อดส่มได้กั้นหวาน ซาๆ เปนการ © นานไปไ้ดี พกนี้เปนนุน พกนุนถอยสี เอาแต่ความดี ความร้าย
อย่าพาน © มังกายไ้ยาก อย่าไ้พูดมากอย่าฟังคนพาน อัยยาอาไ้สย แต่ก้อประมาร ครันชาเปนการ
นานไปเปนคูน © ปากพ้อคอไ้ คอยนึ่งคอยไป ฟังให้มันคง ทำให้เนบเนียน อย่าให้ไหลลง

(หน้า 23)

ฟังให้มันคง จึงได้นือความ © ชั่วดีฟังไวยจะส่งไรอย่าหวาม คอยพูดคอยพลอดสอดไลสอดถาม
จะได้นือความจำให้มันคง จะว่าส่งไร จับมันคนไ้ ให้เหนชัตรงจะจับให้แน จแก่ให้คง อย่าให้ไหล

หลง ๐ ฟังให้มันคง จึงจะได้เเคความ ๐ อย่าให้ภัยมาย ๐ รู้คิดรู้อ่าน อดฆาการการ อย่าให้แพรงพราย
รู้กินรู้ไว้ รู้เจ็บรู้อาย รู้เบี่ยงรู้บาย คอยไปคอยมา ๐ ว่านอนสอนยื่น เจ้าค่อยประคิน ค่อย
(หน้า 24)

ทำกิริยา รู้ชี้รู้คาย รู้พูดเจรจา อย่าสัพทลาวจา รู้สเยี่ยมเจียมสาร ๐ อย่าหันอย่าหัน ทำตามกระคุณ
อย่าเป็นคนการ คอยยุดคอยยัง ฟังคำนุรานคันคนพาน ได้ความนินทา ๐ จริตบุรานพินคคิดอ่าน ตาม
ทำรว่ามา คนชั่วมีวศรี ก็นคินนี้ถ้ามีกิริยา หน้าตผองใส ๐ คนชั่วอย่าคบ อย่าได้ประสบ คน
ภยจ้งไร ครันดีท่นชม ครันชั่วใหญ่ไทย วาจาว่าไป ความไขกอติ ๐ เจ้าสะ
(หน้า 25)

หงวนตัวไวย ทำตามผู้ไญ กลาวไวเปนที่ ตั้งตอความสัตร์ จะเปนสวัศดี จึงจำเรัญมิ เพราะคำเราสอน
๐ เหนชขายบายนี้ อย่าทำเซสี้ ทับยิลันนอน ผู้ชายจะใคร่ 2 ได้สมจอร ชีเซาเหานอนทั้งนี้ไม่ดี ๐ อย่า
คบคนเขนอย่าได้เรนชรอนทั้งนี้ถอยมิร ก็นแล้วทำการ ทำรจิงว่าดี อย่าทำปรับปรี ชื่อนีขายปลง ๐
รู้กินรู้ไวยอย่านุงพาใหม่ อย่าแต่งรูปทรง ๐ แม้ว่าควนจำ อย่าทำร่นง อย่าให้ไหลหลง ห้
(หน้า 26)

ตอขาย ๐ จ้งเตงเทาใด ครันหาทรับไม่ เขากลาวนินทา ดบแต่งเทาใด ชั่วยู่หนักหน้า คนดีทำรว่า ยิง
จ้งถอยไป ๐ จ้งนจ้งหมให้เตงกอสม ดู้อทยาไสยประคินวินชา ค่อยมาก่อยไป จ้วสิ่งไรย คิดให้
สมควร ๐ ถ้อยคำให้มัน อย่าให้แปรผัน หลางคำแปรปรวน ให้เปนทวงที ว่าให้สมควน จ้งดีที่ทวน
ให้เปนศักสิ ๐ กระกูรชอขาด มีทั้งมาระยาต ให้จ้งเปนที่ เอาแม่สรเจ้าจ้ได้ค้
(หน้า 27)

ครันชั่วถอยศรี ท่นยอมนินทา ๐ แม่นไปเรื่อนทำร อย่าได้นังนารคิดการอาตมา ครันยู่นานนักจัก
เกิดโทษา ฟังคำแม่ว่าเบื่องหน้าจ้เรัญ ๐ การงานขวันขวายเจ้าอย่าม้งกาย สะทุกสะเท็นครันยากทำร
เอ่ย ความไม่จ้เรัญเม่นเดินเม่นเห็น ประคินประชา ๐ แม่เห่นผู้เทาคอยทอมตัวเจ้าประคินวินชา
คอยก้มคอยกรานคอยไปคอยมา อย่าทำใจกล้า จ้งจำเรัญสิ ๐ อย่าเห่นแก่หลันนอน ความยากเดื่อค
รอนหมี่ไขกอติ
(หน้า 28)

เร้งคคคกการให้ทุกทวงทีสิ่งไร ไม่มีให้เร้งขวันขวาย ๐ แม่สอนเจ้าไวยเจ้าสายสุสใจ อย่าให้อนสาย
จ้งตั้นแต่เข้า เขาครีวหางายอย่าทำด้งขาย ม้งกายลิมตน ๐ รู้การทูกฝ้ายหรีบรินขวันขวาย ทั้งนี้เป็น
ผันหูไถ้จรู ดาตุหน้ามนอย่าไหปะป็น ผุงคนใหญ่โก ๐ ลูกสคคมีครุครันว่า ไม่รู้ไม่ดีแก้ไข การทุงการ
คอมคบบเตงแกงไวเรงเอาใจใส่ให้รู้ทุกอัน รู้ายรู้เนียม ลูกนังผูปเฟี่ยม เสี่ยมเจียมตัว ยาทำอุก

(หน้า 29)

อาด เป็นคนอาทั้น อย่าได้หมายมั่น แก่เพี้ยนพายใน ๑ ความหลับอย่าบอกอย่าได้สัพพะยก แก่ชาย
จิงไร ความคิดความอาธเล้าๆไป มักให้เกิดโทษยอมให้ทำลาย ๑ ความรู้อย่าไขแมนว่าคักใจ อย่าได้
แพร่งพรายไฉแต่ในใจ อย่าได้แพร่งพรายกราบหัววันตาย ๑ ย่าได้มั่งกายกลาวพลอดถอยคำ คิด
การสิ่งไรเหนมีชอบใจอย่าได้พลอยทำลอสลัสตัดแค้น ยอมแกลนถอยคำ คำค่นยอมเนะให้แก้ค่น

(หน้า 30)

๑ ครันน่านไปเล่า ดวยถ้อยคำเก่า จ้ให้ส่อล่วน ย่อมเกิดอณะราย บ้ากหู้คำค่น จะให้รอนรมมีเมื่อภาย
ล้ง ๑ ความทาเสียท่า อย่าได้เอามาพลอยวาร์เส็ดร่สัง คำแม่สอนไว้นวลห้งเจ้าจิงฟัง ค่อยเมื่อภาย
หลังจ้คิดถึงเร่า ๑ ปลื้มใจแม่อย่าอ้อมมาอ้อมเขา จ้เขามองขริ แม่สั่งสอนเขา อย่าทำใจเบ่านักนวงทวงที
ทำยังผูกเง้งจ้เร็นดี อย่าทำปรีบปรี ดูเยี่ยงค่นพาร ๑ แม่สอนเจ้าจ้สั่ง

(หน้า 31)

ไว้ให้ทำตามคำบุราน อย่าทำล้งเขงอย่าฟังค่นพาร คิ้วโก่งนงคราน ฟังภอรสอนไว คอยคร้งคอย
โกรฎ ใจรายเกิดโทศอย่าทำเง้งอน ฟังคำแม่สอนอย่าคักอย่าคอน มันให้ถอยขริ ๑ อย่าสบัดสบึง
อย่าทุงอย่าท้ง เดินฝืดินหนักยอมม็กถอยขริ เปนกาละกีนีท่นยอมนันทา ๑ อย่าทำอ้อแอ้เจ้าฟังคำ
แม่ คิดแต่การเรื่อน ซึ่งมีหาไม่อย่าให้ตักเตือน อย่าฟังคำเพื่อน ทังนี้ไม่ดี ๑ เปนสาวเปนนาง

(หน้า 32)

คิดให้รอบค่างจิงเปนศศรี อย่าทำน้กเลง เพลงการไม้ตรี ทังนี้อัปรีเขาย่อมนันทา ๑ สุดใจเพลงยาวไข
การของเจ้า อย่าเกบเอามา อย่าเรียนบทเพลงน้กเลงแพศยา ท่าย่อมว่ามา ไม่มีความดี ๑ อันเพลง
สูตรใจ คบคั่นเมื่อไรยอมให้บ้ศรี หมูชายจิงไรย มันยอมย่ายี ลูกผู้หลากมากมี มันไม่ลิส
ใคร ๑ มันร้องเพลงยาว มันยักยกกลาง จค่อส่ายใจ ครันว่าทุกค้อง

(หน้า 33)

ค่อยรองค่อยไไปย อันนี้สูตรใจ อย่าฟังสอนท่า ๑ เพลงนี้ใครรู้ ย่อมม็กมชุดเท็ดทองคำ ถึงดีเทาได้
ครันไปเตรท่า มันนี่เจเก่า จทำรำการ ๑ ระหรินครันเครง ดวยใจน้กเลง ก็เอาเปนการ บทเกบทไข
เรียนไวฉฉฉารมันเครื่องปวยการ รำคานน้กหน้า ๑ ฉุ้งชายค่นการ ลูบหลังส่งสาร ม็กยอมสแวงหา
ครันสำเรศแล้วมันไม่นำพา ทังนี้ถูกอย่ายอมเครื่องไม้ดี ๑ สุดใจ

(หน้า 34)

คีนกค่นชัวมันรักจักให้อัปรี คนมากลากหลาย ฉุ้งชายว่าดี แพศยับ้ศรีอันนี้สุดใจ ๑ ย่อมชินยอมชม
ขว้ลองตองนม ให้ชายล่งไหล่ ย่อมให้วุ่นวาย เพราะเพลงสุดใจ แม่วามีได้นานไปเสียตัว แต่ลวน
ค่นชัว เสียด้วยสุดใจ ๑ มีฟังแม่วา ยึดไปเบื่องหน้า เขากจโยโก คำแม่กลาวมากำพราจำไว

(หน้า 35)

เป็นความสนใจ จำให้มันคง แมรมีฟังคำ จตรรทำ ใครจะเอาเป็นเมียเจ้าทำเช่นนี้จ้เป็นค่นเสีย ไม่นับว่าเมียเสียด้วยสุดใจ ๑ เจารักตัวอย่าคับค่นชั่วทาร์จักไยใด เสียเงินเสียทอง แม้อยมตั้งใจ ส่งวนตัวไวจะจได้ดี ๑ ลมลงถอนได้ ครันว่าสับใจไป ได้ความอัปรี เกิดมาทงซาด ขาสประเวณี คำบุรานนี้ ย่อมให้เปนผน ๑ รูปทรงแมรชั่ว แต่รักสาตัว ให้จงเทียมค่น รัก

(หน้า 36)

ษาตัวไว้ ไม่มีสอล่วน ฝูงประชาชล ท่ายอมใส่ใจ ๑ ต่อตั้งฟังคำ อย่าพอกอ่าทำแค้นแก่อใจ เพื่อนฝูงสนัด อย่าได้ไญโก ทาร์จซัใจ จได้กั้นแเง ๑ อย่าได้ไวจิ ม่นุสยอมแกลง ว่าคำสองคำทำรายกินแเง ม่นุสยอมแกลง แต่งคำเจรจา ๑ เพื่อนกั้นหางัย เพื่อนตายนี้ไซร หายากหนักหน้า แต่เพื่อนว่าไป ไม่เหมือนแก่อใจ แมรพุศเจรจา

(หน้า 37)

คู่อัยไส ๑ คอยบูสคอยยัง อดชาตอตั้ง อชอาไสย หุดากาแล่น ไม่เหมือนแก่อใจ เรื่องราวกล่าวไวให้จงแม่นยัม ตั้งจิตรใจหวัง อย่าให้พลาดพลั้ง อย่าให้ไหลหลงอดษารักษา อัทมาให้ตรง อย่าให้ไหลหลง ด้วยเพลงสุดใจ ๑ เจารักษาตัวแมรจมีผิว อย่าให้ไหลหลง ๑ รักตัวสงวนตัว ครันว่าได้ผิวเขาจักซิงซัง แมรพินองของ

(หน้า 38)

เจ้าเล่าความให้ฟัง นานไปภายหลัง เขาจั้นินทา ๑ ความเกลียดความชัง ซึ่งความกำบัง อย่าเกบเอามา อย่าเลาอย่ากับ จับเอามาว่า แมรพุศเจรจาว่าเปนแตกกลาง ๑ แมรฟัวครึ่งโกรธ อย่าเพอถืโทษกล่าวคำอางฉนางแมรว่าแมรกล่าว เรื่องราวเปนกลาง ถามถืถามทาง ให้รู้โทษตน ๑ แมรสงไสมาประคั้นประชา อย่าให้สอล่วน ให้จักเทศ จึงนับว่าค่น อย่าทำ

(หน้า 39)

ปะปน ทั้งนี้ไม่ดี ๑ ผิดทีนึ่งอยาว่า แมนผิดสองครา ว่าเป็นท้วงที อย่าให้เสียเปรียบ เทียบจงดี เนื้อความอันมี ว่าพลางทางสอร ๑ ว่าให้เป็นริความจริงอันมี ว่าพลางทางสอร อย่าทำรุษราย ว่าให้แน่นอน ถอยหลังคึดก่ออย่าทำใจเบา ๑ ตบแต่งจงดี จปึงจิจิ ดัมแกงอย่าเคล้า หุใส่ใจรู้ คุนักดูเบา แมรฟัวกั้นเขา นั่งยุให้กั้น อย่าสอดโอดสอดถาม อย่าคอยเอาความ อย่า

(หน้า 40)

ใดดีฉิน ดัมแกงจงดี พศมีให้กั้น อย่าได้คูมื่น ฟัวไม่ไวใจ ๑ แมรฟัวกั้นแล้ว เจาจงคัดฟัว จงให้มัดไสย หามากหาพลู เจาอย่าได้ไวใจใครเสียใจเข้าโท พลอยไปนินธา ๑ ที่ลับทีนอน ทังฟูกทังมอน กวาสฟ้วนะลูกอา เปนการของตัว ฟัวรักเสนหา รพุศเจรจา ฟัวบ่อนายนี้ ๑ ครัน ฟ้วนอนแล้ว บุญปลุกถูกแก้ว นังชวยพัสวี่ ให้ฟ้วนอน เนื้อออนจงดี

(หน้า 41)

จึงเป็นศักดิ์ จำเริญแก่ตัว ๑ แหมว่าจันอน เจาทรามบังออน หมอรับรับผัวอย่าได้เอามา ว่าจักขุนหัว
ของสำหรับผัว อย่าได้ไป ๑ ดั้นมืออย่าขามเจาจงเกรงขาม อย่าได้ส่อส่วน ทำตามบุราน จึงจำรินผล
ลูกแก้วกับต้นพังกาแม่ธร ๑ ไปเลมาบอก แหมผัวผัวยก อย่าทำช่อน ตามประเพณี อย่าให้นา
รชน พังกาแม่ธร ผัวรักจนตาย ๑ อย่าเหมือนหญิงชั่ว ครัน

(หน้า 42)

วามีผัว ย่อมกลัวเกลียดอาย มีพันถึงบี ผัวยอมให้นาย ละไว้เป็นม่าย ฦ แลโทษใคร ๑ รายชรายผัว
หญิงชายใจชั่ว ตัวยอมทำลาย ใครจว่าดี บัศสีจังไร ใครจะเลียงได้ โหดไรยหน้าหนัก ๑ หญิงชั่วตัว
ราย เทียวเลนเหนย มุ่งหมายเขาหา ทำตัวท่งท่ง ครีหญิงแพศยา นี้และแม่ว่าเจ้ามาควนจำ นับ
ว่าคนดี อย่าทำเช่นนี้ อย่าชักอย่านา ดังหญิงคนชั่ว เจาอย่าควรทำ

(หน้า 43)

เจามาฟังคำ จำไวขจรใจ ๑ ลูกผัวมีอยู่ จงเอาใจดู อย่าเตรไป 2 แหล้มไป 2 ไม่แก่ใจ อย่าทำหลงไล
ยอมให้เคนเคื่อง ๑ เหนชบายนิ้อย่านะเจ้าบุญเรือง ย่อมแพแก่ผัว 2 ย่อมเคนเคื่อง เขาจะฤาเลื่อง
ว่าเป็นผุชย ๑ เจาเอแต่งาร เจาอย่าเกียดคราน การงารท่งลาย ใจดูหูใส่ให้พ้นความอาย อย่าทำมัก
งาย ชยยอมท่งเสีย ๑ แหมจว่ากล่าวว่าเป็นเรื่องราว การผัว

(หน้า 44)

การเมีย ความชั่วว่าชั่ว ว่าแล้วท่งเสีย อย่าได้ลามเลียให้เกิดอึงไป ๑ คอยว่ากล่าวกรร เจ้าอย่าหุนหัน
ครึ่งโกรฎครีไฟ ว่ากล่าวกรรแล้ว ษาศกันเมื่อไร จยสืบไป ชายจักกินแนง ๑ แหมผัวโกรฎอย่า
ได้มายโทษ เจ้าอย่ากลางแคลง ค่อยหาโกรฎแล้ว จึงคอยละแสง คำใดกลางแคลง กว้างเหนจิง ๑
ยากหนักลูกอา เบนค่นกำพรา ตัวเป็นผุหญิง ถอยคำให้มัน ว่าแต่ตามจิง

(หน้า 45)

ตัวเป็นผุหญิง ครันผัวเหนใจ ๑ ความจิงนี้มา ยอมเปนสงา ว่ากล่าวแต่ใคร 2 ได้ฟังคำ เกรงขามนะท
รามไว สัปลับเมื่อใด จเปนอับเจา แหมผัวมิชอยาทำสอตรุ อยาว่าแก่เขา แต่ใส่ใจไว ดูหนักดูเบา อยา
หึงหวงเขา จะอึงว้างวอน ๑ แหมจว่ากล่าว อยาทำสำหาว ไม่สักกอร ใดตามมหาหศอย่าได้อนาถ
ว่าแต่ออน 2 จึงได้เนื้อความ ๑ เกลือกว่าเมียเขา อยาดูความเบา จเสียเนื้อความ

(หน้า 46)

ค้อยวาค้อยกล่าว ค้อยใดคอยถาม อยาทำวู่วาม ไซความก่อดี ๑ แหมไทหัวเรือน เอาไวเปนเพื่อน
เจาอย่าโยโก โอนออนพอนหา เจาปราไซอยาว่าสิ่งไร ทำรักยำเกรง แหมไซเมรชอย อยาตบแต่ง
อยาทำเสียงแขง โนมนาวกล่าวเกลียง ทำรักยำเกรง แม้นมันแขง เอาความบอกผัว ๑ แหมเจาว่า
อยาตือยาค่า ว่าแต่ให้กลัว รุกรนว่ากล่าว เรื่องราวแก่ผัว ทำ

(หน้า 47)

เล่นทำหัว ว่าแต่ตัวตน ว่าแต่เล่นที่ อย่าทำเขาเสีย อย่าว่าอย่าปน คอยสอนคอยว่า คำแต่ก่อน ว่าให้ฝูง
คน เขาเห็นด้วยเรา ๙ แหม่ผู้มีว่ามีไฉนนำภา ว่ากล่าวแก่เขา อัสดากำนา ตามคำของเขา เจออย่าสอย
เสา ขวนขวายทำกิน ๙ จำเปรียบเทียบทำร สั่งสอนลูกหลาน ตามความแผ่นดิน ฝูงนี้ชายไสย
อย่าได้ตั้งขึ้น เรื่องร เวกลาวสิ้น อยานันธา

(หน้า 48)

ไป สิ้นหับแม่มีสายสรลูกแต่เท่านั้นแล ๙ (ต่อด้วย สุภยิตสอนหนุ่มสาว) ตัวเอยตัวข้าจพรรณาว่าไว
ตามสู่กาสิติประดิษฐ์ไม้ม ทยอคำกล่าวไวแต่ก่อนมา ข้าจรออ่อน 2 คนนี้ จมิเมียไปเบื้องหน้า อัน
มารยาตตรีมี หลายคน รูปชั่วหาซึ่งเมียดี นารไปจมิจุลาจล จสลัสชดเสียที่กลางหน จได้
ความขัดสน เหมือนตัวข้า แหม่คบหญิงดีมีพงษ์พันธุ์ กว้างด้วยกรร

(หน้า 49)

ไม่รังหญา แหม่คบหญิงร้าย เพศยา เห็นชายชั่วชาก็กลับคืน อันหญิงมั่งกายทำจายจล ครันรูรศแล้ว
ไปหาอื่น มักแต่งแฉะรวนให้ชายขึ้น จหาหัวอื่นอีกสักคน ตัวเลนยอมปนกระนั้นเจียว จหาหัว
คนควเดียวเห็นชัสสน เพราะนำใจสัดเขาเสกทุกเสนกัน พ่อแม่ ก็พนที่จสังขร เห็นชายได้มุกณา
ทอดคาไป ไสยน้ำมันกันไรรู้อม 2 ใจคอละไมไม่แนอน

(หน้า 50)

ผู้รัก แต่ก่อนไม่นำภา ซึ่งชังตั้งหน้าไปหาอื่น กลับคืนความภักษะมักชวนหา ด้วยนำใจปองเปนส
องหน้า จพรรณาว่าไวแต่เพียงรู้ ว่าเล่าแต่ความสุกาสิต หมีใจจประคัตในนอกครู้ อันว่าความรักหัก
เสียเพราะความรู้ก็ดูให้เห่นซึ่งชอบพืด หน้าในยมุดอาจยังได้ จยังนำใจหญิงนี้สุดกัต ทยอคำพระ
รวงเชอประคิต ผิดชอบให้พจรรณา หญิงดีมีบางก็ยังเห่นที่

(หน้า 51)

ชั่วตัวเล่นจนั้นทา ทั้งนิยมได้แก่ตัวข้า เพื่อนฝูงทวนหน้าจจจำไว้ อันสตรีนี้ครือสาระพิศ ถึงจะ
รักนินดอย่าไว้ใจ อันความลับอย่าบอกให้สิ้นไสย อย่าไว้ใจว่าเขานิสัตชีร ถ้ามีเชื่อถ้อยคำของเรา
กล่าว ดีรายจะจาวเมื่อปลายมือ จะบันปอกทอดต้นลงคราวนี้ ชินักก็ได้ความเค็ดรอน นอกในกรุง
สีอะยูยายกนกจักหาที่แน่อน อันคนคณนี้ไม่มีเหมือนท่านแต่ก่อน บ่อห่อนที่จ

(หน้า 52)

ตรึงกงปิด ทยอคำปวงลวนแต่หลวงพอ ขอย่อยถ้อยคำให้ปรากฏ ทำถอยทุจจะรีดแล้วก็คคต โปปต
ปรารถนาแต่โลกี ครันได้ภพรศแล้วปลตไป ไม่อาไลในความกระเสมษรี เกิดมาเป็นเลาณะเจ้าพิ ให้
ดูเยียงจามจุรีรักษาชน ราศีสิ่งใดอย่าให้ปน ผักฝนใจเจ้าให้แน่อน อันการสาวยาวเรือนเอาใจใส คำ
ใดพ่อแม่เจ้าสั่งสอน จจำไว้ให้เป็นสัดถากอร วีริยะลับนอให้จดี อย่านากนอนพาลกัก

(หน้า 53)

ชักเข้า อันรักคณะนี้เขาจะอัปรี บราณทราทลาวไฉว่าไม่ดี จเปนชนนีกี่ชั่วหนัก ครางกรนละเมอนำ
ลายไหล พลักตัวเรื้อนไฉ หายใจหนัก ให้เร่งบำยักณะนางนงรัก ยากหนักจักเบียงบาย ยังอ้งนึ่ง
เลาณะเจ้าพี่ เกิดมาเป็นสตรียานอนสาย ลูกคื่นแต่เขากอนเพราราย การหูกการฝาย ให้เร่งทำไฉ คึด
การซ้อซ่าย อย่าเกียคกร้าน ให้ชานีชานานให้จ้งไค่ สิ่งใดไม่รู้เร่งเรียน

(หน้า 54)

ไฉ จังคึดอารแก่ใจให้สมควร อย่าจาตแฉดแพดเสียงให้มีฉาว คอยว่าคอยกลาวให้นำนวน อย่าขึ้นนึ่ง
หัวไหลไฉยกระบวน ไม่ควนด้วยตัวเปนสตรี้ เหนเพื่อนบ้านตำมมือยาริศย้า อย่าชักหนาตะแขงตา
ว่าจู้จิงงหม่มแตกอสมกับราสี เถิงจะมียาแดงให้เหลือส้า เถิงจะหวิ่มพ่อเปนแต่ปานกลาง ปีกหาง
อย่าคึดให้ปลื้วนัก อย่าทำให้เสียอรลักณะ จกาให้ใจนงรักเจ้าเสีย

(หน้า 55)

ไป เจาอย่าทาวแขนทำแอนอ๊ก อย่าเอากระจักขึ้นสอง ที่ตองใจ ให้พินศ พิจระณาไฉแมรสิ่งใด
มารดาเจาวงไฉ ให้เร่งจัสแจงเสียให้จ้งดี ให้ทวนทีสินยังฉบั้งออน ตัวพิจและคอนสั่งสอนให้ ตัว
เจาเปนสาวอย่าฉาวไป จะเลื่องลือไฉไปอย่าไค่ทำ เจรจากาที่ อย่าลวงพ้อ อย่าซัสพ้อแม่ไค่บาบกำ
ตำรสั่งท่ำสอนให้เร่งจำ ทองคำเหนพิคเลวเจาอย่าเอา อันหญิงทีดีมีน้อ

(หน้า 56)

หละลักณะ กริศ่นากระลักัก ไม่หอมเทา เดินเห็นเจาอย่าทำให้เพีรคเพราแต่ตาม ลำเนาเจ้าเคย
ตรง อย่าเลียวชร้ายเลขว้าพาปีท ดังแต่จะรี้ตให้ยั้งยง เยี่ยงกรายให้ชายพิศดูรูปทรง ตำรงจิตใจ
ให้จัมเปน เจาก่มหน้าดำดาแล้วเดินไป อย่าเผยดวงใจให้ชายเหน อันนุม 2 คราวนี้มีไชยเลน เจ้าเหน
ก็จเปนส่อละวัน อันเปนสาวเหมือนหนึ่งดอกไม

(หน้า 57)

เปนทีชอบใจแก่ฝูงคน ครองตัวไวกักรอয়ারอนร่น กุสทของเจ้าจมาเองอย่าเร้วกรพ้อแม่จะได้อาย
นารไปจะเปนหมายยู่เทงเตง เจาอยารองลคอนเลท่าเพลง คัสเปลงตัวเองให้ดีไฉ เจาจะไคตะการ
ให้กัว เปนสาวให้ดูตำรผู้ใหญ่ จงคุดทะยาไส เกบไฉสียยังให้ถวนถิ เจ้าอย่าทำเผ่อเรื่อกระเชอกันเร้ว
ไค่แก่ตัวนนั้นเปนสตรี้ สิ่งใดหาไไมก็ให้มี้ ถอยคำทั้งนี้

(หน้า 58)

พิสังสอน อย่าทำแงอนคอนคะแคงกุ่ม จงยังยุสธารมให้แนอน จาไฉให้เปนสฎาภอร ถอยคำพิ
สอรเจาทั้งนี้ อดษาห์จาเอาคำสังสอน เนื่อออนเจาจงจาไฉให้ถิ อันตัวเปนสาว เหมือนจามจู้ริ ให้มี้
สวัสดีเปนทีอิง อยากบคนชั่วจะเม้ามัว จเสียพงพาไปทุกสิ่ง จพุดเจรจาความแต่ตามจิง เปนหญิง
จงครองตัวไฉให้จ้งดี ตรงต่อต่อเมื่อยาแงอน เจ้าอย่าทำจะออนแก่ฟ้าพง จะ

(หน้า 59)

จอร์เจี๊ยะ ลาแต่ตามตรง อย่าพะวงเหลียวทร้ายเลขว่า ถึงว่าตัวดีดูเสมือนชั่วเขาจะหัวเขยเลนเปนห
นักรหน้า บากคนจั้นนี้ห จ้อบนามหลงรำดูอาซาไสย อย่าเห่นหวหนักมกัไม่ดี ทำผีศทวงธาที่หาดีไม
อันตัวเจาสีเปนสาวใหญ่ จงกัษการไว้ให้ทวนถึ อย่าเทียวเลนเตนรำทำเพลง ะๆ1 อยาคับเพียนนักลง
มันไม่ดี สนุกในใจไปยูมี ๆ ไม่คัสทีจ้อยออดสู่ เจาไม่คัสการงารเขาเรือน จ่คับแต่

(หน้า 60)

เพื่อนไปเชื่อนยู ฟังคำเพื่อนนักรมกัมีซู้ เซนนี้มียูมากหลาย เจาไม่คัสถึงฟงษพันธุพ่อแม่ ทั้งปุยดาแก่
จะพลอยอาย เพื่อนรักมกัทำให้เม้ามาย คบชายเมียมีไม่ดีแก้ตัว ได้แล้วรางไว้เห่นไม่เขาการ เพื่อน
บารทำจะช่วยกรรหั่ว อัดษาปปกป้องเจาจงครองตัว ความชั่วเจาอย่าเอาใจใส่ บี้คามาธาสาธสั้ง ยูศ
ยังเจาจงฟังคำทำรผู้ใหญ่ อย่าทำเผื่อเรื่ออำเพื่อใจ ทั้งท่วงการงานให้ได้เป้นทวงที่ ท่อ

(หน้า 61)

ปุมท่อมวงทำให้ได้ ปักสตั้งตรงไม้ยให้ทวนถึ อันว่าเงินทองสิ่งของทั้งนั้น ถึงจะมีก็เพราะวีชาการ
อันหมีรูทักไม่เป็นผล จมาเป็นคนจันท์อระมาร จห่नुงห่มไม่สมทำรเพื่อนบ้าน ด้วยการงารอันได้
ไม่เอาใจใส่ ทั้งจางทำรนักรก็ไมเอา อักทั้งงารเบาก็ไมเอา เงินทองทั้งนี้จมีมาแต่ไหน ด้วยจนำใจ
รักเป้นนักลง ฟินองพ่อแม่ว่าไม่ได้ ด้วยนำใจเจาไม่กลัวเกรง คบเพื่อนเตนรำแล้วทำเพลง

(หน้า 62)

อุกอาจใจเจง ไม่เกรงใจ จหาคุชผู้ลวันตัวกลัน เลือนสันเอาตามชอบใจครันยูด้วยหมีชา หยารางไป
จอดสูดูรายก็ไม่มี เสพสุราหยามาแล้วเขาบอแดงตัวดูละค่อร หน้าบ้ศษรี ทำความชั่วสำคัญว่าตัวดี
หน้าทีจ่เกิดอุบัท อันฉ่ราย ถึงจะมีเงินทอง ทั้งของใช้ มากนอยเทาใดก็ฉิบหาย เพราะจิต เตรงเตร
เทียวรราย ความอายไม่มีเทาเกษา แต่เทียวเลนเทียวกินจันสันตัว

(หน้า 63)

ลูก และผัวก็ไม่มานำภา อันหยุ่งเซนนี้เจาฟือา นองเยอย่าได้เอาเป้นครูเจากลัวความผิดไม่คัสาย
สอนชื้อสอนขายให้ร่วยอยู่ คัสคลดปลดทอนให้รอบรู้เจาอย่าลบหลู่ทำรผู้ใหญ่ แมนเขาชื้อของณะ
นองอา ถ้าไมถึงราคาอย่าให้เขาเจาอย่าทำก่อตักเขาซัสใจ คอยว่าคอยไปเป้นไม่ศรี ถึงขายจ๊ะทีนี้
เขาชื่นชม ด้วยวาจาคร่มเจาให้ดี ถึงของชัวก็กลับเป้นของฎี ทวงที่เรทำไม่ตรีไว้ ลงหยุ่ง

(หน้า 64)

ขายของเขาชื้อต่อ ฝ่ายตัวตักก่อไม่ปราไสย จิงวีวาสมาดเสียงเถียงกรรไป ของนักรก็ไมเป้นอันกั้น
ภากัน เป้นความไป ทั้งตันทุนกำไรก็มาศสันเพราะบากมันค่อม ด้วยลมถึน มันหลบลูดูมินจิงฉิบ
หาย ลงหยุ่งชื้อของแล้วปองหลัก ช้วนักไมมีความละอาย เขาจับตัวได้ก็ฉิบหาย ว่าสุรายมาหลัก
จิงเอาของ เป้นคนลักทรับหน้าบ้ศรี เขาก็รุกรุมหมีเคาดีตีดอง เพลาเช้าค่ำเข้าจำ

(หน้า 65)

จง เสียเงินเสียทองจิ้งจอกสมา ความอายอัสสุยไม่ตัด สเหมือนนึ่งเอามีภมาธาหน้า ความชั่วอย่าจำเป
นตำรา เพื่อนฆ่าเพื่อนขายเข้าไม่ว่าดี รู้ดีที่ขายก็ขายคลองกำไรรู้ก็ออกไปทุกที จโกหกชกชอกก็ไม่มี
ซื่อขายขายดีด้วยปัญญา อันความเพียรนี้ก็เป็นนิส ทรัพย์สินหาได้ด้วยอดทรา รู้เก็บรู้ไว้จึงมีมา ช่วยค่น
ช่วยค่าได้อาไสย อันบ่าวไพร่ของเราทุกเข้าค่า อย่าใช้นั้นตรากรทำให้เหลือใจ อย่างรัก

(หน้า 66)

รานหนักมักเจ็บไข้ ยอมป่วยการไปมักไม่มี บ้าคนยอมมีนินทา มีค่าใช้จ่ายไม่ปราณี ทำการ
รุกรานการดาดี แต่จะมีความคิดก็หาไม่ย ตวงเข้าให้กินสินที่ อันคนจนก็จะมีมาว่าได้ อดยากลำบาก
แก้ไข ใครจะอยู่ด้วยได้ก็ไม่มี สู้ตายจะไปหาจริงน่ายใหม่ ที่ทำรมีนำใจการอะไร ถึงใช้การการการ
ปราณี ไม่อยู่ทนดาดีให้เคืองใจ อันคนบัสสบไม่เคยยกค่า ใช้การติดาไม่ปราณี ให้ดูเยี่ยงทำรมีค่าใช้
ผู้

(หน้า 67)

คนค่าโททำพรอมมูล อันคนตื่นได้ดีไม่มีทรัพย์ บัสเดียวจ่ายไปสาบสูญ หมีใช้พวงเพ่าเลากระถุน
บัสเดียวสิ้นบุญก็สูญไป นองเอย ๆ เจ้าพิ เชนนี้เจ้าอย่าเอาใจใส่เจ้าปกป้องครองตัวไว้ นารไปเจ้าได้
คู่ครอง เจ้าเกิดมาเป็นหญิงนางโฉมฉาย เจ้าอย่าคบผู้ชายให้ถึงสอง ยากร้ายแต่เงินเลทอง เจ้า
ครองตัวไว้ให้ขอมธรรมอันผู้นี้สะเหมือนนึ่งปีดา คอยพิทักษ์กรักษาอย่าหุนหัน เจ้าอย่ารังเกียจมาดัยศ

(หน้า 68)

ฉัน เลียงกันให้เป็นทวงที่ แมร์เจ้าพิศพลังผิวสังสอน เจ้าอย่าสัลลศัษรอนมานายหนี ปกป้องครอง
ประเวณี อย่าให้เจ้าตึฉินนินทา บุญเรื่องอย่าให้เจ้าเคืองใจ เจ้าระวังระไวจงหนักหนา เจ้าจงคอยดู
ดวงหูตาตา เจ้ารักสาผิวให้จงนัก หมั่นก็ศถึงพ่อแม่บังเกิดหัวเกษ อย่าหมายเหตุการเข้าหานัก จงรู้
ผักตัวให้ผัวรัก บุญนากเจ้าจงจำไว้ใส่ใจ อันการไม่รู้เจ้าสอน อย่าหลบลูท่านผู้ใหญ่ จงคู่อุญะยาอา
ไส

(หน้า 69)

เพื่อนฝูงของผัวเข้าจะไปมา คบแดงโพชะณาหาให้กิน อย่าให้เขาตึฉินมานินทา เจ้าอย่าทำคอนควัก
แล้วชักหน้า เพื่อนฝูงไปมาเจ้าจเคืองใจ ไม่ตรีเจ้าอย่าให้โรยรางเรงสาธุสนให้เนื่องๆ ไป จงรู้
ผักตัวทหารผู้ใหญ่ ทารที่ไว้บูชาอัน อันทำรเปนพ่อผัวแม่ผัว เหมือนพ่อแม่ตัวเกิดเกษฯ เจ้าอย่าทำความ
พิตรศยา อย่าให้ท่านมารดาอ่านาทอน ครั้นว่าเมื่อเพลเข้า ผัวเจ้าตึฉินจากทินอน จงหาสัพิน

(หน้า 70)

ขันนากอน ตึฉินนอรยีนให้หามี อดสาปรนนิบัสทุกค่าเขา ขวันเขาทำตามประเวณี เทว่ารักษาทุกราตรี
จเปนสืสะวัดดีแก่ตัวนาง แมร์พิศพลังทำจงเจียรยาได้ทำสะเทินเห็นทาง อย่างการติดาอย่าร้าง หึง

คว้างผิวไม่ชอบกล ทำผู้ที่มีสัณฐานคุดมั้น ยอมตีฉันนั้นทางนวยชล เพราะมีผิวไม่ต้องถึงสองคน ด้วย
ใจอังกุศลเป็นคนเสีย ที่ทำคนมีปัญหา เขาไม่อยากเอาเข้ามาเป็นเมีย ด้วยทำความชั่ว

(หน้า 71)

ถึงผิวเสีย ใครจะเลี้ยงเป็นเมียนียากนัก อันหญิงที่ดีไม่หนีหน้า ยู่ด้วยกรรจนตายไม่วายรัก ซื่อต่อ
สามีนั่นดีหนัก ไม่รู้กร เนหารหักให้เคืองใจ แมรผิวทำการเนือมา ทั้งกลมเกลียวหาปลาเรงหาไว้
กินยังมันเอาใจใส่ อย่าให้ผิวมาเรียกรอง รักทราปลาอย่าทำทุกสิ่ง นองเอยเจ้าอย่านิ่งอยู่ให้พรอง เจ้า
เพื่อนนอนจงพอนตามทำนอง อย่าให้มองนำใจสามีนั่น ผิวมีเมียนอยอยากอวยหวัง เจ้าอย่าจางจวง
ลงตึ้น เลียง

(หน้า 72)

ไว้จะได้เป็นเพื่อนกัน ยูพองจงมันเอาใจใส่ ทำการสิ่งใดนะชวนเข้า ลอนเบาใจทุกสิ่งไป อย่า
รุกรานตีดาทั้งคำไทย ผิวจ่เคืองใจเครื่องไม่ดี อย่าทำ โกรธครึ่งหึ่งหวงผิวชอบบอกผิวเป็นทองที่ ถึงจ
ว่าจไว้ให้เป็นไม้ตรี ความพิศเจ้าก็จะหาไม่ อันตัวของเจ้าเป็นเรือน พิศชอบดักเตือนเอาใจใส่ การ
เรือนให้รู้เป็นผู้ใหญ่ จ้ใช้แต่คำไ้มันไม่ดี อันเสียใจแต่คานีชั่วหนัก มันลมนันลักเอาทุกที่ เงินทอง
สิ่งของอัน

(หน้า 73)

ดี ๆ นารีเจ้าอย่าไว้ว่างใจ ไว้ใจเขาหนักมักเสียของ หายแล้วจะไปรองเอาแก่ใคร เจ้าอย่าไว้ว่างใจจง
เกลไว้ หายแล้วได้ทุกอยู่กับตัว อันว่าเงินทองเป็นของดี หายแล้วแก้วที่เป็นคนชั่ว แต่ภาจะนงก็ไม่
รอบตัว ความชั่วไม่รู้ทำกัน เอย © ตัวเอย ๆ ข้างพรรณาว่าไว้ แต่ตามถอยคำซ้ำจำได้ ท่านกล่าวไว้แต่
ก่อนมา ท่านให้สั่งสอนกระติริสีกา อันมีอยู่ในแสงล้ำ สัตริที่มีกิริยา กรันฟังคำขานแล้วจำไว้ มาตรา

(หน้า 74)

เจ้าจะมีผิว จชั่วกว่าก็ตัวก็หาไม่ พิสอนทองคำจงจำไว้ ใส่เนื้อใส่ใจเจ้าจงดี สาวเอย ๆ เจ้าสาวสี่ พิ
สอนเจ้าเท่านี้จงจำไว้ นังฟังเจ้าอย่านิ่งปลา บักเบ้าเจ้าจงเอาใส่ใจได้สั่งสอนลูกหลานเจ้าสืบไป
ทำรเกลลงแดงไว้ให้เป็นผล เจ้าฟังแล้วเร่งคิดให้รอบคอบให้เป็นระบอบชอบกล จะบังเกิดส
วดีมคน จะจำเร็นจนเทาคุ้มวันตาย เลียงลูกชายหญิงทุกสิ่งไป ลำบากยากใจหนีไ้จ่าย พิทักษ์รักษา
แทบบรรดาตาย เต็บใหญ่ใจ

(หน้า 75)

ร้ายไม่อดสู เมื่อนอนนางงามทราบกั้นนม หน้ารักหน้าชมหน้าเอนคู้ เมื่อแรกสอนพรอดจะช่อดู
ก้าดัดจะรู้เจรจา ชู ๆ ชั่ว ๆ มะมีไป ท่านกระไรเป็นหนักหนา แงเลาเทาไรท่านไม่ว่า บิดามารดา
ท่านดำใจ คาช่อเทาไรก็นิ่งอยู่ คิศเห่นว่าหน้ารักใคร่เขาตีฉันนั้นทว่าตามใจ ว่าลูกอไรตะละถึง กรัน

ตามใจนักมกไม่ได้ ปรามปรามลงไว้ให้ออนอิน ครันเต็บใหญ่ใจจึงเป็นหญิงโตน จะออนอินลง บางก็ยากหนัก เมื่อ

(หน้า 76)

เข้ายังน้อยอยู่เล่าได้ ถ้าปรามปรามลงได้ก็คึดอ่อก ครันดีจะมีคนรัก ครันว่าแข่งนักเข้าจกซึ่งซัง เต็บใหญ่กลัวใจองเจ้าพิ เจตแปดป่อยาโอหัง ผู้ใหญ่ว่าไรเจ้าจงฟังอย่าทำละล้าละลังเป็นคนราย ถ้าใครเขารักเขายอกเจ้า ภาสแตกเล่าอย่าทำอ ยเจ้าอย่าทำให้เป็นแบบคาย เข้าว่าแตกแสนรายมกนินทา เจ้าทำชกาสาแตกไป ให้ละมอมละไมจะดีกวา เข้าเป็นผู้ใหญ่เจ้าพิอา จริ่งเรียกพิหน้าหน้างั้นสม อย่า (หน้า 77)

ทำจากเจสแพสเสียงไป อย่าคู่เยี่ยงผู้ใหญ่อันใจคม เจรจาดีคั่นซึ่งถินลม ไม่สมด้วยเป็นเด็กเห่นพิศ ที่อย่าอังกูางหมึงเอาผู้ใหญ่อย่าทำเช่นนั้น ไส้มันไม่ดีตัวเป็นน้อยอย่าพลอยพาที่ ฟังคำพิสอนทูกสิ่งอัน จะพูดจากาที่ให้เกิดียกกลุ่มเจรจาการมให้คมสัน ให้เพราะเพรีดเลียดึงทุกสิ่งอัน เอ้วนจงจำ พีรว่าผู้ได้ ๆ ฟังยอมสังระเส้น ว่าลูกคนนีจ่าเร็นหนักหน้า อายุส่มะเจดบีเทานีหน้า ชังฉพลอย (หน้า 78)

ชังว่าหน้ารักใคร่ ดางหูตางตาพ่อแม่ เดกยานี้และจะหาไหน พุศจ่านานวนเปนเลื่อใจ ว่ากลัวสิ่งใดไม่ชั่วชา ความชั่วเขากี่ชวนกรรมตาม นางงามเจ้าอย่าได้พลอยว่า การมให้สมด้วยว่าจา เล่นหัวไปตามภาสใจ พิสอนเจ้าใจจงคึดคู้ เนื้อความจะพิดถึงผู้ใหญ่ เขาจดีถินนินทาได้ ว่าลูกเดาอะไร มาชั่วชา ถ้าพิดเลเจ้าจอมงาม จเป็นลอยเป็นความไปเบื้องหน้า เสียเงินเสียทองไม่เข้ายา ความรายเขามว่าเจ้านิงไว้

(หน้า 79)

ใครชั่วใครดีไม่เขากการ อย่าเอาออกประจารหาการไม่ ถึงเทศถึงจริงนิงไว้ อย่าเล่าไปเห่นไม่ดี เมื่อยัดไปเลเจ้าเต็บใหญ่ จะลอมละไมเปรสาวสี อายุเจ้าจะได้สิบหาปี นารีเจ้าจงมาครองตัว บิดามารดาท่านสอนไว้ พระคุณนั้ใส่ใช้ชั่ว เจ้าอย่าคบชู้ผู้ฟัวนางทองทั้งตัวจะได้อาย ดางหูตางตาของผู้ใหญ่ สิ่งนิงสิ่งใดอย่าใจกาย อย่าทำเฉยยังผู้ชาย เปนหญิงมกกายไม่มีตำรา เมื่อเพลหาเจ้าเข้าหุงเข้านัง เขาเจ้าจงอดตา

(หน้า 80)

อย่าทำเล่นเลอเจ้าพิอา ดบแดงโภชนาให้ ครับครัน สุกเสจสำเรดแล้วชคมา ให้แก่บิิดามารดาเสียหมัน ครันท่านกินแล้วนะเอ้วน กักปลาเลือนันจงเกบไว้ แก้วแหวนเงินทองของมารดา กัละยาเจ้าจงเอาใส่ใจ ถ้าทำลิมหลงจงเกบไว้ มันจะลักเอาไปเราหายาก อีกทั้งเขียนขันแลพาพอน ที่ลับพื้นอน เอาออกตก เจ้าอย่าทิ้งเสียเลาเราหายาก ดางแล้วเจ้าจงเกบไว้ ครันถึงเพลาเอามาใช้ เจ้าเกบไว้ให้จง (หน้า 81)

ดี มีลูกหญิงว่าจะเป็นเพื่อน การเยาะการเรื้อนให้ฉวนถึ สิ่งอะไรเจ้าเห็นว่าไม่ดี นารีจักเสียให้ชอบคน
เป็นหญิงนี้เล่าเจ้าทรมารรัก ยากนักที่จะรักษาต้น ก่อดีก่อร้ายไม่เป็นผล ไม่พบบ้าคนเขานินทา
ปันฝ้ายทอหูกให้ทุกวัน อันการทั้งนั้น ของท่านกล้วยา อดสาท่อมองป่วนทอป่วนทุกกว่าที่ หวีใดใครจ้
นาเหมือนใยบัว อดสาเขยบักสะตึงตึงไม่ เจ้าทำอะไรอย่าให้ชั่ว คอยประคิดคิด ประดับให้สมตัว
(หน้า 82)

แมรเจ้าทำชั่วเข้าจะนินทา แมรดีเจ้ามีกิริยา จปรากฎจะนาทั้งแผ่นดิน ยึดไปไม่มีคนเขาดินนั้น จงฟัง
คำยินพระมารดา ถ้าหมิ่นพัวจาที่ว่าไว้ ยึดไปจะมีคนนั้นทา นุ่งหมให้สมด้วยพวงสา คอยประคิน
ประชาให้จงดี อย่าทำรุงรังณ์เหมือนยังบ้า เบื้องหน้าเข้าจะว่าหน้าบัตริย์ ก่อจะดีจึงให้ดี เป็นหญิงก
ระนิมันยากนัก กรันจงหองพองชน ไม่พลเพื่อนมันจะพินจะเพื่อนที่เตือนตัก ถึงจะดีก็อย่าให้ตัก
แต่ก่อเทียมคนอย่าให้เลือสักร์ เอย ©

(หน้า 83 (เริ่มสวดวิธีกา))

© บังคมบอรรมาทนาถา เปนปิ่นตรีโลกพักโลก อักมหาบุรุษบอรรมะณาน ชริงพระวัชชา วรสัตว์
ให้กำจตรจากโศกสงสาร ประณักพระธรรมอันโอการ พระไตรคารสาระนังรัตนมาหาไว้ทั้งพระพิชู
สงฆ อันทรงสิ้นบุรีสุทศึกษา ไหว้คุณพระอาจารย์เป็นครูบา ได้ศึกษาวิชาไว้ไปนกลอน ขอแสดง
เรื่องสวดวิธีกา ตามวัชจะนาสั่งสอน ให้กันวิบัติโยยานสอนโลกไว้ชัพโพพาน จเรื่องเคโซสวดี พิน
พันพันโยเอวจะสาร ให้ดับทุกวิบัติอัน

(หน้า 84)

โกพาน ประกอบการอันปริชาชาย จงประพฤษณิตตามคำสอน สะถาวรสี่สี่ที่ทุนหลาย จักนวิบัติไกล
อันตราย โรคารายพยาธิเยียมกฏติยา จะประเลห์ฝ้ายซึ่งสุพผล เปรมงคนยืนยาว ชันษา จกาย
พูนบุญสวัศพัทธา ไอสุริยะแสนส สิ่งกรณถ้าจะเผาทวาทบดินนาฏ ยุระยาดยังในพระราชถาร ลง
โสภทวังวารีให้สำราณให้เบิกบานหายมั่วราศี แล้วจึงชานดำเนินโคลคล้า ทุนล่อองวันทาบทที่

(หน้า 85)

แต่โคป ควรจวนจะแรงจรัล ไม่ทันที่จะทรงสุดลดน แต่ลูปกลางเชษฐเชษภักกร จำเร็นรักราศีสะถาผล จึง
คอยยุระยาสจ่อรคน โดยก้งวนนุกี่ฏจอตมา หนึ่งกลาวในกฏโพราน ไปราชการทั่วทุกศึกษา ให้ลง
ชำระสะสงฆ์อุทกั จงลีลาสโยคณาที่ การใดก็จะได้ดังปรารถนา บันทาทังโรคาเสียดสี หนึ่งอะโนไนไข
แสงรุจี ราศรีสที่สภักตราที่ว่าทิดสกลกาย ราตรีไสยาสอุบาสทั้งชายขัว หนึ่งไสยาสเมื่อนีตรา ชำ
วารี

(หน้า 86)

ลาบบาทมุน แล้วจึงพิจรณาดริกตรา ชายขวาลมกล้าจันท์สูง ถ้าออกคลองทั้งสองอาคูน ไพรบุญตาม
แต่นีตราสะบาย วาโยออกชายเป็นฝ่ายจัน พลิกชาย พัดไวนสกลกาย ถ้าขวาลมกล้าทันทาย อย่า

เอาชายทับขวามีดี จะไสยกราตรีทุกทิวาร นมัสการก่อกิ่งเกษม ภูมโมว่าจำเรนยรี เสาโรจ
ประพิตี ให้เว้นที่กลการขรม ให้เว้นวันอัคคีฤๅประนาด วันขาดทักทินมขัน จะเรียนสิลประสาธ
ทุกอัน ให้ได้วัน

(หน้า 87)

ประหัตครูวาร์ ประสาธสิ่งใดก็ประสฤษี ถเร็ดอิดยาศักดาหาร กระตันยู่จำคำอาจารย์ ตามบุราณฉบับ
เพียงบาลี พุทธสัสสุกระวา ตัดเจียนนักขาจึงชอบที อยาเอาผ้าถุงเชดกัศตราหมีดี ผ้าถุงที่ถุงอย่าทำเสื่อ
สวมตัว อย่าทำอนนุณหัวนิตรา อย่าเอาแป้นผ้ากอกบ่หัว จสรอมสีโสกรมอมมัว อับปรีชัวเสี่ยศาสต์
กุนชาย อย่าเอากบวยเคาเลาบกัก จดอยศักเสี่ยราสี อย่าเสบัสตรีนาทีกอว

(หน้า 88)

งายยังจ สุริยาสขรองเที่ยงเวลา หามวันสุนประริดจันอังคาน วันสาดวันเข้าพระวะษา

(บทละครเบ็ดเตล็ด)

๙ จักลาวถึงขุนแผนแสนวิเศษ เรืองเดชสิ่งพบพิบไหว ได้ก็ญบุรีไม่มีไภยจวรสมสนศพิษไม่ทั้งสอง
นาง ลาวทองกับเจ้าแก้วกิริยาอยู่พิทักษ์รักษาไม่หางกาง คลึงเกล้าเซาเยนไม่เวนวาง หมีให้ระคาย ใน
องเอยนองรัก นองเอยน ควงเอยควงสมร เจ้าอนงามจำเรื้อสวาดที่ อะนิจาซาง

(หน้า 89)

๙ เปนที่สนุกสบาย ดูพรรณามาแต่หัตถ์ ครั้นพระเนชมชเมย ต่างคลตางก็ร้องเรียกว่า โพขิตยะ ขา
แต่พระองค์ผู้เปนกระสัตร เอหิ ขอเชิญพระองค์เสด็จซื้อเนือปล้าคาอำมาตย์ ทงหลายมาประเด็ฐ เนือ
ปลาเสี่ยกอร์จึงขอยไป ราชางตงที่สะว่าผายพระเจ้าชมภูบ ภูบดีทอศพระเนศเหนนางกิริณรี ทง
หล้ายแล้ว จึงมีพระพุทธิฤ (ฤ=ค /คฺ) ตรีษว่าดูครุพ้อลิแม่ ๙ เจางามภักผอง ๙ นองเอยนอ นองจจช
นจम्मมรรวง เสง หนึ่งสือ นง

(หน้า 90 ขมตลาค)

๙ เจ้าเอยเจ้าพี่ นวนนางกัณรีสายสมร ห้าองค์ทรงโฉมอรชร ดังเทพอัปสรในเมืองฟ้า ความแสนพิศ
วาดนางโฉมยง จึงบุกป่าฝ่าดงมาเสาะหา หวังจะไกรได้แก้วแววตา แต่อุสาแรมร้อนมานอนทาง
แสนลำบากยากเย็นเปนสุดคิด พางเพียงชีวิตจะจากร่าง วันนี้พี่ได้มาพบนาง คอยสวางเร้าร้อนอว
ใจ เปนกุศลผลบุญด้วยกัน เทวันช่วยชี้ช่องให้ ขอเชิญสายสมรอรไทย มานั่งร่วมไม้ด้วยพี่ยา เมื่อนั้น

(หน้า 91)

นวนนางกัณรีทั้งห้า ได้ยัมนัทรสวาทา เหลือบมาหนองกัพระทรงธรรม ยืนแฝงแยมั้มพริ้มพราย
งามคือนำรายนึ่งสัน รัศมีดังสีระวีวร ภักผองเพียงจันอำไภยไนยเนตร์ คมแหลมดั่งแสงศร จะต่อ
เนตรภูทกก็ได้ เล็ดล้าเหวาศูลาไลย ต่างตลึงหลงไหลด้วยรูปทรง งามลุ่ม่อพริ้มพริ้มภักเพก

เขาวะเรศเกล็ดมัจฉิตพิศวงแต่ขม้ายชายคูพระสุริวงษ์ ทั้งห้าองกิงรา ให้เสทินเงินใจเป็นพันนัก เมียง
กั๊กตร์

(หน้า 92)

บังคมเหนือเกษา เพี้ยมแผงบังใบปทุมมา ถลยาไม่สนองโองการ เมื่อนั้นพระทรงโถมประโลม
สงสาร เหนนางไม่ตอบพจมาร แต่่งครานนบนิ้วบังคมคั่น จึงมีบันชาอันสุนทร ดวงสมรเขาวะยอด
โถมสวรรค์ รักเจ้าเท่าเทียมชีวัน ควนหฤฯวันเนตรไม่ปราณี ฐูกป่าฝ่าหนามด้วยความยาก ไม่เหน
แสนลำบากในอกพี เมตตาบังเถื่อนางกิงริจะได้ฝากชีวิกันสืบไป มาทเม้นเจ้าหมีกรรณา จะ
กลับคืนการาก็หาไม่ เหมือนได้การุน

(หน้า 93)

ทำคุณไว้อย่าสนใจเสียนะบังออน เมื่อนั้น นางแก้วกิงราดวงสมร ได้ฟังว่าจาพระว่าวอน ประนมกร
ทูลสนองพระบันชา ซึ่งพระผานฟ้าว่าขาน ฟ้าไรระเพราะหวานนักหนา ผู้คั่นดงพงอริญา ตั้งใจมา
หากินรี ถ้าจริงเหมือนคำพระรำพัน พระคุณนั้นลำฟ้าราศรี ซึ่งมีได้สนองพระวาท ขอนี้จึง
ให้อะไย ด้วยเป็นชาวดงพงป่าไม่เคยพูดจาปราไศรย อันจะเรียกให้ข้าเข้าไป เกรงเดชะภูวโนเป็นสุด
คิด ซึ่งพระจะ

(หน้า 94)

ตรัสว่าขาน ขอเชิญผ่านฟ้าปกาสิต แงแล้วจะลาพระทรงฤทธิ์ ไปสถิตถ้ำแก้วศิริ (คำโลม) น้อยเอย
น้อยรักข เขาวะลักษผู้มั่งมาระศรี ควหฤฯวะนิดาไม่ปราณี จะให้พี่ทนทุกทระมวล ความแสนพิศ
วาคิดเจ้าดวงเนตร ผู้สละนักรศราชาน ตั้งจิตร์มาหาภูภพาล หวังฝากชลมารแก่บังออน ถึงเจ้าเป็น
ชาวหิมวาศ ก็เชื้อชาคนางเทพอัษร ควนเป็นปิ่นองนิกร ในบวรสวรรค์ยธาณี เชิญเจ้ามาเถื่อนะ
น้อยรักข

(หน้า 95)

นงลักษอย่าสอดเกล้าพี่ เอนดูชวยชูชีวี นวนนางกิงรีย่าสนใจ คำเอยคำหวาน อามฤกชลทาร์ไม่
เปรียบได้ ถึงชาวดงพงไพร ภูรู้เท่าภูวะในบันชา พระเป็นหน่อ จักพรรดิอันเลเรื่องเดช ไซ้จะไร
นัคนศเสนหา จะรักข้าชาดเชื้อสกุณา พระบันชาดังนี้ไม่ควรการ อันเหล่กักรี้ด่าวงษ อยู่ในแดน
ดงไพรสาร ไม่ควนรองเบื่องบถมารพระผู้ผ่านแผ่นภพโมลี (คำโลม) ดวงเอยดวงสมร เจ้าองงาม
จำเรณูสวาศพี่ อนิจา

(หน้า 96)

ขางไม่ปราณี ว่าไยจันนี้ถลยา พี่กล่าวความตามตรงคงสัจ เข้ามาตัดเยื่อใยเสนหา แสนรักสุดรักวะนิดา
สุดปัญาไม่เลงเหนใจ จะขอสนทนาด้วยโดยดีมารศรีหาเอนดูไม่ เหมือนจะแก้งให้พี่บันไลย อยู่ใน
หิมวอารัญ ว่าพลางอย่างเอื้องบุรยาตร งามวิลาสดังเทพรังสัน ออกจากสวนจิตรลัดวัน จรจรไป

ยังกินรา ทรงเหยทรงเดช พระจงโปรดเกศเกษา อย่าเสด็จดำเนิน

(หน้า 97)

เข้ามา ชักล้าผ่านฟ้าพันทวี แม้นพระองค์มีฟังกินริน จะก้านโผผินบินหนี ว่าพลางขึ้นจากวารี
มาระษีเดินรายชายไป แล้วชม้อยช่วยเนตรชำเลื่องค่อน ภูทรหาเอนดูไม่ จะขึ้นใกล้เข้ามานี้ว่าไร
น้อยใจเป็นพันคลนา (โสม) สุดเอยสุดสวาท นุชนาฏผู้ยอดเสน่หา ช่างตักรักหักได้ไม่เมตตา
ให้พี่เวทนาอาวอน แม้นมาทถ้าเจ้าจะบินหนี ตัวพี่ไม่ละสายสมร จะเหาะ

(หน้า 98)

ไล่ไปในอามร กว่าจะถึงสิ่งขอนด้วยกัน จะแสนยากลำบากประการใด พี่ก็ไม่อาลัยชีวาสัน ว่าพลาง
อย่างเยื้องจรจรัล ทรงธรรม์เลี้ยวไล่กินรี (เชิด) © บัดนั้น จิ้งพื้เลี้ยงทั้งสี่ แลเห็นห้ำกลัยานี้ เดินรายชาย
หนีภูวะเนย ก็ออกจากพุ่มไม้ใบบัง มายังริมฝั่งสระใหญ่ แยกกันกันหน้านางไว้ ส่องครูกได้
เข้ามา (เชิด) เมื่อนั้น นวนนางกินราทั้งห้า หนีพระองค์ผู้ทรงลักษณ์า เหน่พี่

(หน้า 99)

เลี้ยงขาขวางหน้าดากัน ตกใจต่างร้องหวีดหวีด หน้าซิดความกลัวตัวสั่น ห้านางวิ่ง่วนพลัน ล้ม
ปะทะปะกันไม่สมประดี เมื่อนั้น พระอนุรุธทรงสวัครสมบัติกับพี่เลี้ยงผู้ร่วมชีวิ เลี้ยวไล่กินรีวนไป
บางเคสสายยุคพุทซ้อน งามงอนเจ้าถวายพระผู้กับพี่เลี้ยงผู้ร่วมชีวิ เลี้ยวไล่กินรีวนไป บางเคสสายยุค
พุทซ้อน หน้าซิดความกลัว ด้วยตัวจบเรื่องเบตเสดแต่เท่านี้ทำรทั้งหลาย อ่านแล้วอย่าติเตียนฉันเลย
ฉันพึ่งสอนเขียน ไม่สู้จะดีได้เอนดูเถิด

(หน้า 100)

© ยอกรฐลีสน้อม ไตรยทวาร ตรีรัตนจารย์ เจิดฟ้า สองชนกเพียรภาร ฐรภาพ คุณธิเบศจอมกล้า
ดบรียนฤมี

© ยอคุณคณช่วยคำ คำแถลง วรอรธอันใดแฝง ฤกลี คุณจงวิจารณ์ แจกอรธ หนึ่งนา ให้เกือบกับ
มือชี้ บอกข้าคนเขลา

© ขอนิพนธ์จนแล้ว ญาณแถลง ตามกมลหวังแสดง ที่รู้

(หน้า 101)

ประเภทพุทธบาทแจ้ง โดยย่อ เป็นถนิมโสดผู้รับให้ สรรเสริญ

© พระพุทธบาทเรานี้ เภาราณ ยังไม่ปรากฏสถาน ที่แท้มีคำปราชญ์เล่าสืบ ใ้ว่า ว่าภิกษุหนึ่งแล
ทราบรู้ เป็นเดิม

© ทำรถือสัน โดยฐได้ เทียวมา ถึงยอดบรรพตา แห่งห้นยุคภัทรมพฤกษา ยามเที่ยง มั่นกยางยืนต้น
โคดจีน จารอย

(หน้า 102)

๑๑. นกนั้นคือท้าวไท เทวา นำส่อปลุณนา เนะให้ภิกษุทราบญาติญาติ ยานก ดูก็เห็นบาทไท จึงรู้ สืบมา

๑๒. กฤติศับทฤเพื่องฟู ขจร ทราบปิ่นหลักนคร ฝ่ายหน้าบรรชาราชอดิศร สืบทราบ มรรฎุแป สมเด็จไทจอมกล้า เสด็จไหาหลายปี

๑๓. ชาวเมืองมีดอกไม้ ทุบเทียน ของประณีตโดยเสถียร มากหน้า

(หน้า 103)

ตามเสด็จราชจำเนียร จิระภาค ตราบแผ่นภาพเจ้าล้ำ อยู่เกล้าของเรา

๑๔. เดือนญี่เป็นทีขึ้น มสการ กำหนดภูวามะสาร มาสห้า สืบมาแต่เบาราม ประเพท เป็นที่เฉลิมเหล่าโลกยได้นับถือ

๑๕. สืบสรรปฤษเขาที่แท้ สรรพธา สละชนะสารา บอเอื้อเจ้าพวกผืนกันชา ก็มาก ดีดชะ โมยเป็นเนื้อ ล่องขึ้นตามเขา

(หน้า 104)

๑๖. แม่ค้าของจัดขึ้น กอยคน ไปก่อนรื้อริบรณ นั่งร้านเดือนสามจึงฝูงชน ไปมาก สรรปฤษชนชาวบ้าน วุ่นว้าหาของ

๑๗. ของกันจัดซื้อชม เปลือกบาง พริ้วอ่อนละลายวาง ออกหน้าชะหนุนแผ่นงาล้วทาง กันยึด กับอ้อกลวยนำว่า แต่ละวันของดี

๑๘. เสด็จสืบพาพี่น้อง ลูกหลาน ลงสู่นาวาบาล เบิกหน้า

(หน้า 105)

กมลมุ่งมัสการ เป็นกฤตย์ บางก็รื้อคอยล้ำ เพื่อนบ้านเดียวกัน

๑๙. พระสงฆ์กับพวกพ้อง โยมถวาย ตัวเส ครอเครือรอกันราย เรี่ยย่าน เจ้าเพนแบ่งสะบาย เบาเบา เด็กพ่อ ที่ไปมีพวกบ้าน ใส่จ้ำลำเดียว

๒๐. สรรปฤษแรมถิ่นร้าง สำราญ กมลเบิกบัวบาล ภักตร์แผ้ว นาวาเลือนลอยธาร ละลิ้ว ถึงย่านจรหลาศแก้ว บอกชีดูกัน

(หน้า 106)

๒๑. เห็นเห็นสะละหน เมรกริ้ว รุ่งรัง หนามยอกเขมปทั้ง บ่งได้หนามรักษยอกหทัย ยากบ่ง ได้แม่รักษต่อรักษบ่งไซร อาจสิ้นพิศม์หนาม

๒๒. จรลาคแก้วกิดแก้วกู เรียงใจ แก้วละอาไลโคร จากข้าง

ไปแลพิภุไย คัดห้วง พี่แม่ แก้วและรักษเรียบร้าง กูไว้ฤทัย

๒๓. ทำยเมืองงามแม่ค้า ขายของ ทรงเอี่ยมอรล้ำของ ยาดรหล้า

(หน้า 107)

ของดีแอบเก็บกอง หมกเชื้อ ไยเม่ ขอพี่ปันสิ้นคำ ที่สื่อนเถื่อนาง

๕ ถึงตรงจตรอกน่านน้ำ ไหลสลา ขุนด่านเรียกนาวา กักไว้ ชาวเรืออีกระอา ออกปาก หฤด่านกัก
รักษให้ พี่ให้ นาง

๕ เลยด่านจอดที่ร้าน ภาษี เจ้กว่าของอะไรมี บอกข้า ไทบอกว่าหลันหัง มีอยู่ เจ้กเฮย เจกว่าอีวันเกา
หล้า คำเพื่อกุยกัง

(หน้า 108)

๕ ภาษีกักเรียกค้น เรือสวน พร้าวทุกเกินจำนวน เก็บไว้ห้าสิบกำหนดควร พี่กัก ไครซอนมันจับได้
ปรีปสันมดล้า

๕ ภาษีเป็นส่วนเบื่อง อะบาย เก็บแบ่งทรัพย์ถวาย ส่วน ไล่สี่พิพิลุกเมียหลาย บอริ โภค แบกบา
พคนเดียวให้ ลูกเตาเขาเกษม

๕ เสาะนางสืบทุกกึ่ง กระแส ดาสพสอคมอนแล ปะหน้า

(หน้า 109)

หรีดใจว่านุชแปร ภักตร์พบ พี่แม่ ภักตร์ผิดภักตร์นุชอา พี่อาใจาย

๕ นางมอนงอนเง้า ของชาย เรือเรืออัยลาราย เรือหล้าน แต่งตัวล่อพวกผาย พระบาท เอาแต่รูป
ออกด้าน เพิ่มเนื้อของชาย

๕ บางพังฤเพียนชื่อ คับอก เรียมเลย ย่นถื่นใจระทก พลิกขว่า นึกนางหลังตาคก เต็มหล้าน
บางซ้อยอทรงซ้ำ ยิ่งซ้ำอกรอม

(หน้า 110)

๕ บางพูดเขาพูดเพื่อ เรียมพัง ถึงเขว่านุชหวัง ยากรู้ มาตามพี่ฤยัง หฤยุค อยู่แม่ หฤยังจะจัดลมคู่
ที่คั้งบางพัง

๕ นาวาเวลาศถิ่นบ้าน บางพัง บ้านใหม่ลับคั้งบัง อยู่หน้า คอยรอกคอยดริบพัง คำข่าว แม่แม่ หฤนุช
รอเรียมถ้า อยู่โพ้นฉันใด

๕ ใจหนึ่งรอนึงเร่ง ธิบกาย จวนบายสุริฉาย ยอดไม้

(หน้า 111)

ไปก็ไ้แก่กลือกสาย สวาดิพี่ มานา นุชจะแคลงเรียมได้ มีดแล้วออกโฉน

๕ ลมชื่อพัดหอบสรอย เสาวคนธ์ หอมกลิ่นสุคนธ์ปน ดอกไม้ วานลมบอกยุบล สมรธิบ หนึ่งแม่ ว่า
พี่รอเรือไกล เคราะถ้าน้องคอย

๕ สามโลกเปนที่ดัง ปิฎกไ้ไตร ปางเมื่อศรีทะนไน รับสู่ลังกาอวดแปรไซ คำอรรถ เพื่อนห่อไม้ยัคคู่
ก่อไว้สามกอง

(หน้า 112)

๑ ตามโลกนามเนืองนั้น เปนเดิน มະนุชชโยเรียกเห้ม หัวหน้าไม้ตริษฐงเต็ม สวาคีพี เต็ดแม่ ดู
สามโลกถ้ำ ถีบ่านฤสุน

๑ บุตรวังสวางแผ้ว อุไท เคลื่อนหลักนาวาไคล จากถ้ำหวนนิกกนิงใน คณัฐ แล้วก็หักบากหน้า เมื่อ
หน้าภพกัน

๑ เกาะใหญ่เป็นถิ่นรเย คำฤฯ จรเขตะมีนฤฤฯ เมฆกลุ่ม

(หน้า 113)

ลำตัวสับกระบือ ฤาเปรียบ ได้เลย หมอไปรู้แทงสุม มักให้เสียหมอ

๑ มีอกไอยเรสน้ำ คำเก็ง ถึงปักคืดถึเถถึง พะยุกถ้ำผุดพาดสิ่งเพ็ง ศรีเชิด ชูแฮ หางดูจะปลาฆ่า กรีบ
ท้องสองตีน

๑ ลำกายเล็กใหญ่เท่า โลมา ปลาฤฯ งามประมาณองค์ูลา ก็ก้อยเรื่องอิทธิยั้งคชา ชางบก เจียวแฮ จนแต่
รอยดินด้อย ทิมด้วยงดาบ

(หน้า 114)

๑ พี่ขางเลพิเช คำรณ ขออภัยดำเนินหน สักน้อย เพื่อกักแบ่งกุศล บุญส่วนให้ นา จงทำเย็นชีพร้อย
เท่าร้อยฤาสุณ

๑ เลยเกาะถึงถิ่นบ้าน เส้นเท เป็นแล่งสุร โจร หมูร้าย คำสกุตามนาเว อันเปลี่ยว เรือปลอดจรภาย
ภพแล้วตั้ง

๑ เส้นเทเลอกถิ่นบ้าน โจรฯ พลบคำตามนาเว เวียน

(หน้า 115)

เรื่องจรเปลี่ยนจรม่า มีคิมิด มันสะกัคตี่ข้า บ่วงกล้องคอโยน น้ำแฮ

๑ คำฤฯคำเล่าอื้อ เรียมฟัง หวนนึกนุชหวัง หวันไ้ โจรลักแต่ลำพัง ของเถิด โจรเอ๋ย โจรอย่าลัใจ
ให้ชอกน้ำใจนาง

๑ เลยถึงเกาะถึงด่านบ้าน ราชคาม ชุนด่านกักเรือตาม ล่องขึ้น ด่านกันพะงามม นุชพี่ ฤาณา แต่พี่จิด
สะอื้น หลากแท้ผิดใจ

(หน้า 116)

๑ กักเรือกักรักษด้วย กะมัง ด่านเอ๋ย ด่านกักเพียงลำพัง ด่านห้ามรักษเราฝากนางฟัง นางฝาก เรา
รักษแต่ใจจักข้าม ด่านห้ามเยยใจน

๑ ราชคามกระษัตร์ครั้ง บุรา สืบเง่าสุริยวงษา อยู่ณักรรมเกิดก่อกำบัง ไคพี มีแม่ เกิดแต่โสทรก
แทรกซ้ำ ผุดขึ้นกลางทรวง

๑ เกาะเรียนแต่เศร้า ฤาสุณฯ หนึ่งเลย เกาะชื่อเรียงจำรูญ ย่านน้ำ

(หน้า 117)

อออินอรุรุ ดนเทศ แลแม่ เกาะพระพระช่วยข้า โสรกให้วายกระสัลย์

๑ ถัดนั้นถึงย่านกึ่ง สำเภ ล่มเส จินจอดสำเภเนา กอนไชรี ญานางแนบพันเสา คำว่า แลแม่ ชมภู
พันขาดไต้ จึงทอ้งเรือพัง จมแฮ

๒ สำเภเพียบพกน้ำ จมแร ปรากฏเสาะจะโดงแล ปริมน้ำ เลห์สวาคีปริมจักแปร หฤาประกะ ดิแม่ ถึง
สมรเรียมข้า จูงไวยไยเสมือน จะ โดงเอย

(หน้า 118)

๓ เสาจะโดงผูกปริมน้ำ เรียมแล ผุดปะทะทวนกระแสร ลองขึ้นโสรกเรียมระดมเค ฤาว่าง วารเลย
ทวนแต่ทุกขั้ทับต้น กู้แล่นเสาะจะโดง

๔ เสาจะโดงเป็นแต่ไม้ เสาเนา จอดกระจับลอยคลา คละบั้งรักษแลรักษฤมา แม่รักษ บ้างเลย
เรียมนี้เสียแรงส้าง รูปให้เป็นคน

๕ ถึงวัดโปรดสัตว์ส้าง เพรงมา พระโปรดนรประชา ก่อนเกือ

(หน้า 119)

กัจฉนฤทุกขา ขันธเทศ นามจึงสืบเป็นเชื้อ ทัวหน้านับถือ

๖ อารามโปรดช่วยลง ทุกขสัตว์ หนึ่งรา เพื่อจรจรลัต รับร่าร้างศรีวรสวัสดิ สวาคีพี มานา เดชะ
เดชพระเจ้า ดับร้อนสัตว์กระสัลย์

๗ วรืสงสระเภา ภักตรา ค่อยสวางคาพา สุกรัแล้ว นาเวสว่าชลา ลั่ว สิบโน่นวัดเชิงแล้ว โขยเง้อม
แลขาว

(หน้า 120)

๘ วัดเชิงส้างของคั้ง งามเชอง พุทธรูปกอบเถถึง ใหญ่ล้าเป็นเจดีย์ละเลถึง ใจราช เรือลองขึ้นค่อนน้ำ
ยุคให้หัวทลายล้า

๙ อิศรมะเรศเจ้า สรวงสวรรค์ เชื้อแซ่งประสิทธิสร เสกทรงเจลิ้มอุทธยาอัน ยศโยค กรุงเก่า
พม่าล้า ห่อนได้สลายองค์

๑๐ จินไทบนอบไหว้ บูชา ทอดศลากตามปราฐานา จิตรไชร

(หน้า 121)

แม่นสมรเรียมมา จักเสี่ยง สลากเอย คนอละอันอาจให้ พิฐูไจนาง

๑๑ วัดข้ามโรงเล่คั้ง ดิขาย เรียกชื่อน้ำวนราย มีดพ้ารดอกตราประทับหมาย สังเกต มีค่อนถากพัน
ทำ อยู่แล้วกลับคืน

๑๒ มีดพ้าถากอ้อนอยู่ คั่นกัน เหตุตราสาคัน บอกชื่อสวาคีเรียมห่อนคั่นขวัน สมรมึง นางเลย เหตุเสน่
เรียมนี้ แน่นน้ำใจเดียว

(หน้า 122)

๑ น้ำวนเหมือนหงน่อง เรียมวน รักขยเอย รักขยตัวนเดือนยล เนตรบ้างรักขสมรฤาคน ดับเนตร
เรียมเลย รักขยยังกรวญใจท้าง กล่าวน้ำตาคลอ

๑ ร่อเรื่อรกรักหล้า ค่อยนาง ถึงสถานห้าวรทาง ถิ่นน้ำรอรอกรรมลหมาง หมองสวาดี พี่แม่ รอรัก
ขรอกักซ้ำ ซื่อให้ลงใจ

๑ กรุงเก่าเจ้าแผ่นดินหล้า บุญญา เธอเปรียบอมรคือ เปรียบได้

(หน้า 123)

ทุกเทศนอบนัถยอ ยศยอว ดนแฮ สพลึงเทียวถวายไท ดอกไม้เงินทอง

๑ เจ้าแผ่นดินภูริรัง เปรมาประชา ชนฤ สี่พ่อสรวงษา เนื่องนั้นเป็นศรียุทธยา ยศโยก ภูลยรัตน ไตรบัน
ไถ่ล้างอบาย

๑ พรหมสิโรไท เทว ฤษนาศนรรา ชวยค้ำดินแจ่มจันทรรา ไพโรจ แสสศรฤก้า ถึงด้วยเมืองเรา

(หน้า 124)

๑ หัวรอเป็นเรือกข้าม ครู เกรียกพยุหกรู เกรียกเข้า จึงเสียบูริบู ราณเล่า แลแม่ ร่อพิรักบนารเจ้า อย่า
แม่เมืองสุญ

๑ เมืองสุญหนอนบ่อนไส้ จำสุญ จากนุขเรียมภูล โสภบ้าง ไครจักแบ่งอาศูร ดานเทวศ เรียมเลย ขอ
แต่ใจสมรล้าง ฟอกน้ำใจเรียม

๑ หัวรอแพรียครั้ง ขายของ ชันเชียน โต๊ะ โตกทอง แผ่นผ้า

(หน้า 125)

แม่ก้ากิดคู่น้ำ อรนาง ตกแม่ ใจพิศกจิดจางจิดรจ้าน นึกโถมสมรพลาง

๑ แม่แลแม่ค้ำแม่ แลนิกนิกขีคร้าน เกร่าชาเสียดา นุขมาเพื่อนเปนลอม จักขึ้น หนึ่งแม่ เรียมพิศ
ภักตร์แม่แก้ว ขาดนื่องนางเดียว

๑ สุริเยนทรยาทรห้อม เวหน จันผ่องพื้นอำพน เพื่อยฟ้าสายชะละชะลาคน ไหลลั่ง ลงแม่ เรือ
ประทับจอดถ้ำ ที่คู้งคอยนาง

(หน้า 126)

๑ คอยนางนีกว่านื่อง ตามมา เรียมสอดในชนะนาหา เรือน้ำ หฤยลยอดสุดา สมรมิ่ง มาเลย น้ำเปลี่ยน
กระแสนปล่า ปลอดสิ้นคราวเรือ

๑ หลักเรือถอนหลุดได้ โดยใจ หลักกรัษเหลืออาไล มุดแล้วตัดยกว่ามีโย ยังขาด แลแม่ ใยพิศด
รอนแก้ว ขาดได้ไฉนนาง

๑ นาวาลอยกว้างกว้าง ตามกระแสน สองเนตรเรียมสอดแล นารถนื่อง

(หน้า 127)

สพนางอินเรียมแซ ชมถิ่น บ้านเอย ถึงบ่อโพงจุพพร้อม สวาดีให้เรียมกระศล

๑ บ่อโพงคำแหน่งยัง ชุคสม โพธิฤฯ กษัตริย์สม เกศให้เรียบผากอุระกรม สมโพธิ ด้วยรา โพงช่วย โพงสวาคให้ โพงน้องนางสม

๒ ปากจั่นวานโก่งไว้ ดักใจ นางนา เกสือกสมรเคลือบทางโคล แพรงน้ำ วานจันบอกอาไล เพื่อหนึ่ง จันเอย ว่าพี่ปลุกใจไปตำ เปลี่ยนไว้ใจนาง

(หน้า 128)

๑ จอดแรมปากจั่นรัง รอนาง กำดัดสุริยารง ร่อนฟ้าแรงแสงดวงวันสาง แรงสวาคี พี่แม่ แรงพี่ถอยแรง ถ้า ทุกขล้าล้าเรือ

๒ ลำเรือนับเท่า เรือย ลำขน ทุกข์ฤฯ ทุกพี่บันทุกคน หนึ่งใช้ จะผากเรียตามหน ทางเรียด มานา บ้าน และเรือรับไว้ เพียบสิ้นฤกขอ

๑ แม่ลาเรือแม่ล้า มาหลัง พี่ฤฯ เรียบหลังชละนาขัง เพิ่มคั่ง

(หน้า 129)

คั่งฤฯรับธุระรัง รักพี่ บ้างเลย หลับแต่ตาใจสดุด ตื่นแล้วจำลา

๑ แม่ลาลาแล้ว ลานูทรวง พี่แม่ ถึงพระนครหลวง ไหญ่กว้าง แม่ภูมิอมรสรวง สวรรคโลกย แล แม่ รอยพระพุทธรบาทสั่ง สืบเบื้องบพมาลย์

๑ จำหลักลักษณด้วย สีลา ร้อยแปดพรรค์รูปา เทียบเถา ชอนสลับจตุรา วรบาท เล็กใหญ่ของพระเจ้า เท้านันภอสม

(หน้า 130)

๑ เรียบอัญชลิตแล้ว ธิษฐาน ยังตรวจภพสงสาร ซาติน้ำ ขอหลักแก่งกันดาร ดุรเทศ ไซ้พ่อ บุญส่ง สนองข้า ซาตินั้นทันเหน

๑ เสรจกจอกวิาทแล้ว อำลา จรสู่นาวาคลา เคลื่อนคล้อย ชมขันเขตรคามา มีมาก แลแม่ อรยิกลาว สาวน้อย ลับแห่งคาบขาย

๑ ยามยาดรสรียเยื้อง เวลา เรียบเคล่านาวาคลา น้าบ้าน

(หน้า 131)

สาวลาวล่อในยนา สอนเนตร พี่แม่ หยากจะขายคาบด้าน ห่อนได้อายคังองค์

๑ ยลลาวทรวงพี่ราว รณสมร ลาวเช็ดหางตางอนงอน พี่ให้คึงปางอรอน สอนเนตร พี่นา ลาวพี่ เหลือบมันไสร แสงเข้ากูเชิง

๑ สาวลาวลอนอาบน้ำ เรียบแล ขาววะวันเวบแจว ร่มผ้าเสียวสวดิวาดิอรลาวแปร ฤฯประคตเลย แม่ อนุชเรียบคลา จักเกล้าอรสม

(หน้า 132)

๑ เยียนคว้นทูปข้อยเค้น เสี่ยงงาน เรียมเทียบนาวาเร ทับถ้ายลสมรบ้านบาล ภักตร์เต็ร็จ มาแม่
มาพิพิไลบน้ำ ขาดหน้านางเดียว

๑ เจยชมเรียงถิ่นบ้าน ร่ายทาง ร่อนหยุดสระกายพลาง รื่นदैเอิ้นเสรพ โชนางค์ เอิบอ้ม คำพ่อน
พักแรงเถ้า ทับถ้าเรือถึง

๑ นาเวศจยดทบถ้ำ ดูเพลิน กิดกิดคุดเงิร เหาะเหล้น

(หน้า 133)

มากนิมากเหลือเกิน พักด สองฟากกระถ้ำวัน ช่องไว้เรือเดิน

๑ หนูมๆ เลียบเที่ยวเหล้น กรอนาง กรายกริดอรสำอาง เอี่ยมหน้าขาวม้าปากบ่าวาง วิเวก บ้างก
ทาปนกล้า อยอกข้างกลางสนาม

๑ ถ้าเรือมีที่ร้าน ขายของ แห้วมะตูมแดงกอง เรียร้านปลาแห้งสลิดมอง มุนมาก ผ้านุ่งแลมุ้งหมั่น
ที่ถ้าเรือถม

(หน้า 134)

๑ โรงเหล้ากับหมื่นนั้น ก็มี สบช่องสบเชิงสี ไล่दैไปปะอิโปงดี กะเด็ก นิกี้เหนสนุกแท้ เช่นนี้ทำ
มะดา

๑ สัปะหุรุษแรมทำรัง เวลา ตกบ้ายเกวียนจรกลา คลาสกล้อยยามดึกพวกคะชา จัดผูก สัปะหุรุษหลับ
ตักน้อย ลูกขึ้นจัดของ

๑ น้ำมันกระจกเป้ง หวีสาง เปนเครื่องโอสำอาง ออกหน้า

(หน้า 135)

ของกินชุ่มเปลือกบาง ขนุนแผ่น เสร์จขับคเชนทร์กล้า เกลื่อนถุ้งทางเดิน

๑ ลางสารตกดินรยั้ง แปรแปร เข้านามไผ่เร เกียวผ้าปะพวกเก่งรังแก มั่นตะเพิด ความลับ
เจียนขอถ้า ลากกรั้งมาทาง

๑ ทับถ้านาเวสร้าง แรมรอ ลมตกเกวียนควายกรอ ลาสदैผงกลี บดบังมอ เปนหมอก บางโขมดถึง
เขา พักให้ควเเยเย็น

(หน้า 136)

๑ พระบาท ภาตรพระสงฆ์ ภาสเชือกคล้อง เงินบาท ภาดอาวุธอุบาทว์วิบัติ นิยายนิบาต สิ้นระบาท
๑ พระโพธิสัตว์ มหากระษัตราธิราชกระษัตริชาติ ชาติสรรพสัตว์ สัตว์นิกร สัตย์สังจา ศรีทศา
ทำบุญ จตุบรรพตัย สืบทว่าเสียง สำเนียงสับทว่าจา ๑ พรรคว่าหมู่ พรรณต่างๆ เผ่าพันธุ์วงษา
พรรณว่าจำเรอญ พรรณว่าเฝ้าอายุศม์ พรรณผักกาด

(หน้า 137)

หัวพัน เกี่ยวพันธุ ๑ กรรมว่ากทำ กัลไปประไลย กรรมว่าหุ กรรมว่าคอกัลยว่านาง กรรมสัตว์ กรรม
ศัตรู โจจกรรมจ กัณจังไร กัณไรผมกัณใจ ๑ สรรพสรรพ สัพทังปวง สัพพัน ใจเกียจ เกียจร้าน
เกียจเกียจยศศักดิ์ อาเกียรณ์ เตียรดาษ ว่าทัวไป ๑ อุดอจ อาสนอาสนา เป็นคนอาทมาดกล้าหาญ
อาตมาภาพแห่งกายสุขทุกข์ ๑ กลียุค

(หน้า 138)

ทำชอบเป็นยุดติ เป็นยุดิธรรม พระบาทยุค ๑ มานุษย์มนุษย์ทั้งหลาย อนุชว่าน้อง เชษฐว่าพี่ บุตรว่า
ลูก สัตบุต บุษยาภิเศก ดอกกระมุท โกมุทอุบล โดยยูลอันกล่าว ทุกตำบล บลสูง ใบบนถ้อยคำ ยล
ว่าเห็นนางพระเนตรว่าเห็นไกล เดอเดริ เชอญเชญตำเนอระ หาร ทหาร อาหารประหาร บริหาร
ประหาร ปั้นหาร บรรหาร เกษม เขษม

(หน้า 139)

เกรี ไกรว่ากลอง เพร เวรี ไพรีว่าสัศตรู อิริบุว่าศัตรู โลกโลกให้พิลาป นิमितผืน ทศมิตร เป็นมิตร
ไมตรี มิตยนิจินตติ ว่าถ้อยคำโบราณ อนิจว่ามีเที่ยง กุปว่าความลับ โกปคำเรอบ ราชรด หอมมรส
โอหารศ อาหาร มโนรจันง พระรท รจนา ราชูถิลอง รดน้ำบุรรพว่าตวันออก เพญบุรณว่าเต็ม
สมบุรณ บริบุรณ ไพบูล

(หน้า 140)

บุริว่าเมือง บุลยว่างาม อังกูว่าหน่อ กระกุล ประยุว่าเผ่าพันธุ์ พันธุ์ว่าญาติกา วงษ์พงษ์โคต หวัน
ไหว หวาดไหว พระอาทิตย์ จันทร อังการ พุทธ พุทศบดี สุกร เสาร์ พระเกตุ พระกาล มฤตย รั้ง
แต่ง รั้งสรรค์ เมืองสรรค์ ไอสวรรย์สวรรคธา สมบัติแห่งพระมหากษัตริย์ จันทร กฤษณา
พระกฤษณราช ชำรกฤษ กฤษหอกดาบ พระอรรชุน พระพรม วรณกาทณ

(หน้า 141)

พร้พลาหก พระพาญ พระแพศ ยันตรบพิตร รศเอมโอช พระโอฐ พระโอษฐ์ พระโอศถา จักขุ โส
ตะ ฆานะ ชิวหา กายะ ซื่อเบญจะ อินทริย์ พระศาสนา พระศาสดาจารย์ รูป ศับท คันธะ รศ
โพฐฐะ รศเบญกามคุณ จารย อาจารย์ กายะปะ มหรรณพ ภพสงสาร พุทธองค์ พระอัยฎาจารย์สงฆ
สงปริณายก อาตมา ประโยชน์ ฤกษ

(หน้า 142)

เรอก โทษ ฤทธิ รากษส ยักษ์ นุทลทั้งหลาย มะหาบุรุษ พุทธพงษ์ ปรีสุทธรสีก เรียนศิลปศาสตร ธน
ทรัพย์ ภาระท้าวล จักรวาล บุญสมภาร หิมพานต์ นิฤพาน นิรพเน พิพพาน สุพรรณภาชน ภารทอง
โพชนสาสิ โจทจำเลย พาทยพินท แตรสัง คัมภไสเนียง อโยททยา อโยททยา ร้องให้ ให้ทรัพย์เงิน
ทอง ใต้เทียน หนึ่งใต้ไฟ หนึ่งเมืองใดใด

(หน้า 143)

ได้ตรัสแก่สรรพพญาดำญญ กำแพงเพชร เพทย แพทยหม่อ กเพชร เพชรบุรี © สมเด็จพระมหา
กระษัตริ์ เสด็จไปคลุถึงพระราชมนเทียน สติยศเสถียร ในสุรางคปราสาท พระบาทสมเด็จพระบรม
บพิตร บรมนารถพระเจ้าอยู่หัว เสด็จพระราชดำเนิน ด้วยช้างพระที่นั่ง เสด็จด้วยม้าพระที่นั่ง เสด็จ
เรือที่นั่งชลมารควางน้ำ สดลมารควางบก มาสู่ท่าทอง มารรคว่างทางหนทาง

(หน้า 144)

© มาตราหนึ่ง มาตราสิ่งคดีกิจใด ๆ ยางจนว่าขอ ยาดราว่าไป ทายาทว่าพายใน มฤตูปายาส เขาไกร
ลาศบรรพต มาลาชมาลามาโลยว่าพวงดอกไม้เสวตรฉัตร ฐชวราชวง จรเขื่อนน้ำ จเขื่อนตรี ดเข
ลากไม้ ฆ่าชีพิตร์ให้ตายข้าหมี่ให้ตาย ข้าศึก ข้าชนหัวเจ้า บวดแล้วศึก ทำให้เสียคยมมะบาล
พญาบาลรักษา ดอกบัวบาน บาญชีย์ กะบาย ทำการมงคล

(หน้า 145)

การียว่าทำยังไม่แล้ว เทศการ นครการว่าที่ สุดนรก เกลียวฉลาด เขวี่ เกวี่ กระวี เมธา สุเมธา ธิโร
ธิโรเศ พิศร แก้วไพฑูรย์ วิทูรย์ มุนี ภูรี ปรีช บัณชิตย นักปราชู มารอสุร หนุมานสามาญ ฤณภูมิข
ว่าหน้าศึก คาริพล หนุมว่าอายุสม มหันตราชาว่าพญาใหญ่จุลราช สามันตราชา สามันตราชาพญา
เมืองน้อย ไสลว่าภูเขา อภัยาไสรย ไสยาสน

(หน้า 146)

เสนาสน อาสน แจจรร เสียงคน อนรรต อนนต อนันต พุทธศาสน ไสยศาสตร สาดราวุธ วงกฎ มร
กฎ ใจจกรรจ รัมลัก ปักหลัก ราชเทพี ราชเทวี ทรงครรภ ของคัน แสบคัน กุศล ศาลา เปนภักย์ กับ
ผ้า สัพ สรรพคุณ บุญ บุญ มาตุฉานน้องแม่ ปิตุฉานน้องพ่อ ปิตุลาว่าลุง เชษฐาว่าพี่ กนิษฐา อนุช
วานอ้ง นัคดาว่าหลาน โอรส บุตร

(หน้า 147)

บุตรี ว่าลูก ศขสวัสดิ์ พระบัลลุลตรัส หัวไพฑูรย์ แบกพุน ทูรพลใจประทุษฐ ทัตถัททะ มานะ พระ
ครุพ พระครุฑ พาทะณ พาทล ไกรธา

(หน้า 148)

๑ คำใช้ มิใช่ตัวสกด ให้มาตามโบราณดังนี้ มุขยา แผลงว่ามารยา ว่าคำปด ฤทธิ ผู้แสวง พฤกษา ว่า
ต้นไม้ ปฤกษา พระอริยา ว่าบำ ว่าไหล พิพากษา ว่ากล่าวตัดสิน รังมิ ว่ารัศมีราณี ว่ากอง ภาษา ว่า
คำพูด ภาณี ว่าผู้ปรกติเรียก มเหสี ผู้แสวงคุณใหญ่ หั้นหรรษ ๆ ว่าความยินดี หรรษา ว่าความยินดี ผุ่ง
หงษ์ เป็นชื่อนกชนิดหนึ่ง สุพรรณหงษ์ หงษ์ทอง เชื้อพระ วงษ์ ๆ ว่าสาย ราชวงษ์ เชื้อสายพระราช
สุริยวงษ์ เชื้อสายอาทิตย์ รวีวงษ์ เชื้อสายอาทิตย์

(หน้า 149)

ภานุวงษ์ เชื้อสายอาทิตย์ บรมวงษ์ เชื้ออย่างยิ่ง เชื้อของบุคคล ผู้ที่ยิ่ง คือพระเจ้าแผ่นดินบรมไทยใช้
เรียกวังหลวงโดยมาก บวรวงษ์ เชื้อประเสริฐ เชื้อของบุคคล ผู้ประเสริฐนัก คือ วังนำ บวรวงษ์ เชื้อ
ประเสริฐ เชื้อของบุคคล ผู้ประเสริฐ คือวังนำ สัมพันธวงษ์ เชื้อเนื่องพร้อม พระวงษ์เธอ เชื้อ ตัว (ศ)
สกดแต่ลำก้างเหมือนคำเหล่านี้ อาภาศ ว่าที่ว่างเปล่า โอกาสว่าช่อง อัปโลกาศ ว่าที่แจ้ง ว่าช่อง ว่ายัง
สังกาศ ว่าเหมือน พระโลกศ ว่าพรหม

(หน้า 150)

ไตรทศ ว่าสิบสามหน คือสามสิบ ดรีทศ ว่าสิบสามหน คือสามสิบ ทุกทศ ประเทศ ไม่ต้อง
(เล่มที่ 1: กลอนสวด ลำดับที่ 349 มัดที่ 42 ตัว 115 ชั้น 6/4 จบความเพียงเท่านี้)

เล่มที่ 2

กลอนสวด ลำดับที่ 350 มัดที่ 42 ตู้ 115 ชั้น 6/4

ประวัติ หอสมุดแห่งชาติซื้อ พ.ศ. 2464 บรรณานุกรม 4 พ.ย. 2537

ไมโครฟิล์ม 28 ม.ค. 2548

หมวดวรรณคดี หมู่กลอนสวด ชื่อเรื่อง พระเจ้าเข้าสู่นิพพาน

เนื้อหาในเอกสาร ประกอบด้วย

1. นิพพานสูตร ประวัติพระพุทธเจ้าเข้าปรินิพพาน
2. ปกิณกรรมธรรมสุภาษิต สอนให้รู้คุณบิดา มารดา ครู สามเณร และอย่ามีความประมาท
3. กรรมบท 10 สอนให้ละอกุศล บำเพ็ญกุศล
4. คาถานมัสการพระพุทธเจ้า (ส่วนที่ 1)
5. คาถานมัสการพระพุทธเจ้า (ส่วนที่ 2)
6. เทศนาสูตรต่าง ๆ (ความเรียง)
7. แม่สอนลูก สอนให้แม่ระมัดระวังลูกสาวของตนเอง อย่าปล่อยลูกมากนัก

(หน้า 1)

๑ ขำขอนอมเกล้า ไหว้พระพุทธเจ้า ทั้งพระธรรม ไหว้ทั้งพระสงฆ์ อันลิกคลองกำ พระคุณเลิศล้ำ ท้าวทั้งแดนไตร ๑ วาโยกัณฐ์ ดังสายกิน ของท้าวหัยใน ปดะวืออาไป เตโชทาคุไฟย ทั้งสามนี้ ไชร์ อาโสภาโย พระอินทร์แท้ ทูณฉลองกลาวแก่ รู้คุณพุทโท พระเจ้าสังวรเสริญถึงคุณวาโย ปราศจาก พุทโธ วาโยอันเดียว ๑ ไฟธาตุทั้งสาม ประณีตคิดตาม รัศมีเขียว ทวเขียว เจจอนไปลพลัน เบญจันอันเดินว สดทิจจะแลเหลียว กลิ้งอยู่ศรีขอนแก่น พระอินทร์

(หน้า 2)

เจ้าฟ้า พังพระเทพหนา ไพรเพราะบวร ท่านท้าวโกษรี มีน้ำใจอ่อน ท่านชายสังสอน จนเข้านิฤพาน ๑ พระเจ้าวิค ด้วยสัตว์ในนระก ตกทั้งน่าน เมื่อไรจะมากเกิด จะได้สร้างสมภารคิดนำ สงสาร แก่สัตว์ในอบาย ๑ เอนดูนกหนา เมื่อใดจักมา กลาสแกลวเคลือคลาย จากที่จองจำ ลำบาก ยากกาย ผูกสัตว์ทั้งหลาย ได้ทุกเวทนา ๑ ปราภจบนแล้ว ครานั้นพระแก้ว เบือนพระภักมา ยังน้ำใจ จิตร ฝ่ายทิศบูรพา รำดับสังข ด้วยพระธรรม รักสัตว์

(หน้า 3)

ที่สุด นาคครุฑกนทรภัก ทัวไตรตริงษา เทยหนาำพัน ปรากฏมดกัน ในมาตุคามฤๅษีรสีทวิทญา
พระเจ้าเทยหนา ให่เร่งทำตาม สอนสัตว์ถ้วนหน้า ใหมาเกรงขาม สะระนังทั้งหลาย เปนที่พึงตน ๑
สิงใดไกรภักนัก เงินทองของรัก เร่งให่ช่วยขวน ให่ทานจงได้ อย่าไวกับตน สิ่งนี้เปนมผล เพราะ
เหนอะนิตจิง ๑ สุกขุมมัจจา ครันพิจรณ ๑ ลงสู่กะวังชักทางปรมัต จิตพระอะระหัง ลงสู่กะวัง นึกสับ
เข้าไป ๑ ไตรลักษณญาณ พระเจ้าเทยหนา

(หน้า 4)

ไวกทางพายใน แล้วกลับสอิน กรือออกหาบใจ ด้วยความอาไล รักลูกทั้งหลาย ๑ ดูกรสาวกอย่าระได้
วิตก คอยอยู่สบาย ทำฌานบารมี ยินดีมากมาย พันที่เหน้อยนาย นิบทานตามไป ๑ ดูกรอานนท
น่อพระทศพล มีความอาไล ของเรายังอยู่ เราทำยังไร หากเราไม่ ทำให้เหมือนกัน ๑ รักจิงจิงสอน
อานนปญฺาอ่อน อย่าได้เดียดฉัน มักผลจักได้ เมื่อสังคายะนายนั้น จักได้อะระหัน ทนองศาสดา ดูกร
สาริบุตร พระธรรมที่สุด เลิศล้ำ โลกา หาก

(หน้า 5)

เราไม่ เร่งให่เทยหนา ไปรฎสัตว์ทวนหน้า กว่าเจ้าเข้านิบพาน ๑ ดูกรพระโมคะลา ฤทธิสารกัลลา
ประกอบด้วยฌาน นระกะอะวิจิ ท่านยังไปผลาน ผุ่งสัตว์ธรรมาน พลอยพันเวทนาขิงไปทีเดียว กัล
บแจ่งแลเลียว ถอยญาณออกมา สังพระอานน ทังวนักหนา สาริบุตรโมคะลาคอยอยู่จิงดี ๑ เคยทำ
ยางไร ประณิบัติเผไป ทัวทั้งโลกลี ไปรฎสัตว์ทงหลาย อย่าให่หน้านี้ ไปรฎสัตว์โลกลี ให่พันสงสาร
๑ บัสวาสสู่บเข้า สรรเพชรพุทธเจ้า นวทางนิบพาน เปนที่

(หน้า 6)

สบาย ววยหายราคาน เมืองแควนีฤๅทาน เปนทีเสนหา ชำเลียงเลงเนต สัพพัญญูเหตุ ด้วยความกรุณา
เหนลูกทั้งหลาย วุ่นวายโสกา เปื่อนพระภักมา เทยหนาสั่งสอน เปล่งพระสุระเสียง ไพเพราะกลม
เก็ลยง น้อมเกลาสั่งสอน ทรับทราบอาบใน ทีฤๅไทโอนอ่อน พังธรรมสั่งสอน เร่งคิดพิสวง ๑ ท่าน
อย่าเปนมทุกข์ จักได้เสวยสุข ทัวทุกพระองค์ บันดาสาวกอย่าวิตกไหลหลง ดายแล้วทุกองค ไม่เกล้า
นิฤๅทาน พระเจ้ากรุณา สำแดงเทยหนา พรรณา

(หน้า 7)

ทุกประการ เกิดมาฝ่ายหลัง ไม่สร้างสมการ เปนแต่ใจมาร คอยอยู่เทิดเทวบุตร ล้าเลิดมงกุฎ ยอดทาน
บารมี สร้างเพิ่มเติมไป น้ำใจเปรมปรี เชื้อคุณชินศรี ยินดีทุกอัน ๑ ผุ่งสัตว์เหลกน้อย เต่าปลาปูหอย
ทุกสิ่งสารพร แมลงฟิงแมลงภู่ เนื่อนกโสกลัน นามาสงสารแก่สัตว์ทงปวง ๑ สมเพदनักหนา ผุ่ง
สัตว์เกิดมา ยังไม่พันบ่วง คัดนำสงสาร แก่สัตว์ทงปวง ตกอยู่ในห้วง ใ้ความรำคาญ ๑ เปนดวงเป
นแลม มีอยู่ทุกแห่ง ทัวแผ่นดินอน

(หน้า 8)

เปนเปลี่ยปวดขัด เป็นสัตว์เดียรฉาน ไร้ชาติมานาน กว่าเกิดเป็นคน ๑ เกิดเป็นมนุษย์น้ำใจใสสุด
 เร่งสร้างกุศล อย่าได้พลั้งพลาด ประมาทหมิ่นถ่มถนุ เดชะกุศล จักได้นิฉพานเกิดภพสาสนา
 ท่านจงอดยาห์ อย่าเกียจอย่าคร้าน จะไคประสบ พบพระศรีอารีย์ หน่วงเอานิฉพาน ด้วยท่านจงดี
 ๑ พระเจ้ารำพึง พระไทคำนึง สักสอนถ้วนถึ เอนดูแก่ลูก ปลุกไว้ให้ดี พึงคำชินศรี จักไม่เป็นไร ๑
 ผุ่งสัตว์ในน้ำ เกิดอยู่ชั้นต่ำ แม่น้ำกว้างใหญ่ ไร้ชาติท่านแล้ว

(หน้า 9)

ลิกแคลงกรรไป เหนว่าจะได้ ภบองค์ชินศรี ๑ สมเด็จพระเจ้า สักเสยลูกเต้า ด้วยความปราณี อัส
 ราชเข้าไว้ พระไทยยินดี ว่าฝ่ายรัชหมี่ อยู่ทีอะระหัง ๑ พระเจ้าสำรวม ชักปากบึ้งดม ลงสู่กะวัง
 วิญาสมาธิ ประคตยั้ง อยู่ทีอะระหัง ได้แลวปริบูรณ์ ทานท้าวโกษรี คิดควนถ้วนถึ บั่นรอนหาญ
 คุณ พระเจ้านิฉพาน ปี่มะเสงเกงบูรณ เดือนหกพร้อมมุน วันอังคารกอจวน ๑ สงสารนักหนา สารี
 บุตโมคลา ร้องไห้คร่ำครวญ แต่บันดาสาวก

(หน้า 10)

ตือกปั่นป่วน ร้องไห้คร่ำครวญ ถึงองค์ควา ๑ พระอนนทน์้องแก้ว ร้องไห้ไม่รู้แล้ว กลิ้งเกลือก
 เลือกไปมา พระคุณปกเกล้า พี่เจ้าของน้องอา ใครจะเทษหนา โปรดสัตว์ทั้งปวง ส่วนพระสารีบุต
 ครัววญคร่ำไม่ยุต พระหัดดีทรวง พ้อตั้งใจผูก ปลุกลูกทั้งปวง ทิ้งไว้โนยห้วง ตัดช่องน้อยหนี่ ส่วน
 พระโมคลา รำไร โสกา กลิ้งกับปัดะพี สองกรก่อนอก โส่กเส้าหมองศรี คร่ำครวญถ้วนถึ พี่ไรไปมา
 ๑ หาไหนจะเหมือนองค์ ผุ่งสัตว์อันหลง กลับมี

(หน้า 11)

สัตว์เดียรฉานคน เปนคนมีจจา พึงตรัสเทษหนา ลูถึงมดผล ๑ หาไหนไม่ภบแล้วเข้าสู่เมืองแก้ว
 ไม่รู้ตำบล พระคุณปกเกล้า โปรฎทุกแห่งหน ทาองค์ท่านไม่แล้วใครเลยจะสั่งสอน ๑ เราเป็นชาว
 เหมือนหนึ่งลูกนก ตกจากสิงขร เวลเข้าได้ ใครจะสั่งสอน ขนปีกยังอ่อน ใครจะสอนให้บิน บัน
 ดาชาว ยกมือก่อนอก นำดาไหลริน เกยมาปรนนิบัติ เปนประนินทิน ทินนี้หายสิ้น รัชหมี่ทั้งปวง ๑
 มะหาอุตะคุด โสกาที่สุด

(หน้า 12)

ยกพระกรก่อนทรวง เคยถึถิดารบิต ควนฤตัตตดวง จิตรลูกทั้งปวง เพียงสิ้นสุปราน ๑ หาไหนจะภบ
 เล่า พ่อแม่ของเรา หนีเข้านิฉพาน ชาวกลูกศิษ ท่านไม่คิดสงสาร แล้ากระมอมเดฉัน ตั้งแต่จะรำถึง
 ๑ เคยมาอุประถาก หมี่ให้คิดถึง เคยมาประนินบัต น้ำใจคำนึง ทิงเสยกลางบึงไปแต่องเดียว ๑ พระอุ
 ทายิเถร รับเครื่องประเคน โจรเดินเทียว ท่านทิงเรเสย ออกใจเปลี่ยเปลี่ย ดัสนิ่งทีเดียว มา
 สิ้นสุปราน ๑ ตือกเทราหมอง ใครจะสอดเกือกทอง พระเจ้าพ

(หน้า 13)

คุณ เคยรับไม้เท้า เมื่อเข้าวัดมุต ที่นี้สันบุญ หมีโคตติตาม ที่นี้จะกลับแล้ว ซึ่งรัชหมีแก้วรุ่งเรืองอะราม
หาไหนไม่สบ ไตรภพทั้งสาม สิ่งใดไม่งาม เทียมทันเลขนาน ท่านท้าวศรีเนตรคิดเหนสังเวด ด้วยลูก
ตัดดา เคยเกบดอกไม้ แล้วไหว้วันทา ทั้งมะนุษยเทว ภาคันสังระเสณมีคุณที่สุด เทพามะนุษ มีน้ำใจ
เพลิน ที่ไหนไม่สำเร็จ พระเสด็จดำเนิน เทยหนาไผเพลินได้ทางกุศล ๐ มีคุณที่ยิ่ง ประเสริฐเลิศจริง
ทุกสิ่งเป็นผล หมีไผ่ทำบาป สร้างแต่กุศล

(หน้า 14)

นอพระทศพลไกรเลขาจารย์นุณ หมีเสียแรงท่านสร้าง ไกรเลขรูปร่าง นอพุทธรังษล สิ่งใดได้ยกบ จบ
บริบูรณ์ ยิ่งกว่าพสุณ ครอบทั้งจักรวาล พวกกฤษณิ ร้องไห้จะมี เสียงอ่อนเสียงวานรอนเปนบาฬี ลา
ถาปถยาน ที่ไหนมีสการ ในห้องพุทคุณ เสียงหวานไพเราะเพราะ วิเศษเสนาะสังระเสณถึงคุณ แต่
ลวงสร้างไว้ พลอยได้เพราะบุญ พระเจ้ามีคุณ แก่เรามากมาย โอพระทูนกระหม่อม ข้าบาททุกครอม
คิดถึงไม่วาย บันดาษาวก ก่อนอกร้าไร ป่วนปั่นชวนหาย วุ่นวาย

(หน้า 15)

ทั้งปวง ๐ คิดแล้วรอให้ ครวนคร่ำไร กล้วยกัสดัดทรวง รุ่งมาวิ่งไป จับกิ่งไม้หน่วง สองกรคอน
ทรวง กินแต่น้ำตา ๐ เคยมาอุปะถา ที่โรงสงน้ำ ไกรจโรคลลลา ครันสงน้ำแล้ว กลาสแก้วขึ้นมา
ดำเนินลินลา สู่ที่จงกรม ๐ ฝ่ายองค์ษาวก ครีหนึ่งลูกนก วิงมาประนม สู่ที่จงกรม ถึงที่บันทม ยัง
พระเขนยทอง ๐ เมื่อถึงหมีถึง แด่วิ่งอิงคะนิง สู่ที่จำลอง บางรับไม้เท้า บางรับเกือกทอง ช่วยกัน
ปลกป้อง แท้ห้อมเข้ามา ๐ ถึงที่ดีใจ ยอกรไสว กราบไหว้วันทา ถึงพระเชตุพน

(หน้า 16)

นิมนต์เทยหนา แต่นี้เสนา จเลเหลนไกร ๐ เสียคายจงกรม ทั้งที่บันทม แท่นแก้วแววไว เสียคายเขนย
ทอง เรืองรองสุกใส เสงรังโพไพไร ดันไม้พฤษยา ๐ นั่งอยู่โอภาส ที่นั่งสินลาอาศ ดำเนินลินลาส เ
นพระอรหัน พร้อมกันทวนหน้า ตรีธรรมเทยหนา โอวาทสั่งสอน ๐ ที่นี้กลับแล้วกลับทั้งแสงแก้ว
รุ่งเรืองพระนระกร จอพรรณรังษริ รัชหมีขจร ลูกเปนทุกร้อน ทัวทั้งแผ่นดินไซ้แต่มะนุษ ผุ่ณากา
ครุฑ เวสุกรรมอำมะริน แต่บันดานิคม ชั้นพรหมชั้นอิน ตำรวมพร้อมสิ้น

(หน้า 17)

ด้วยองค์ภักทว ๐ ดันไม้ร่มชิต คุณดั่งมีจิตร พร้อมด้วยวิญญาณ พระเจ้าออกปาก ฝากพระศาสนา
ทั้งพฤษยาเทวดา คนสันหวนไหว ๐ ฝ่ายภูมะเทว ปราบพระสุธา ร่ายเสียนเตียนไป พระเจ้าออก
ปาก ฝากศาสนาไว้ ช่วยเอาใจใส่ อย่าให้เส้าหมอง ๐ อากาศเทวดา ชั้นจอกามา ฝากไว้ทั้ง
ผอง นำใจผูกพัน พร้อมกันทูลฉลอง หมีให้เส้าหมอง ในพระศาสนา ๐ ทั้งพระธรณี ยินดี
ชื่นชมยินดี ทั้งพระคงคา สะเลหลวงภูก อำมฤตธารา พระเจ้าพรณา ไม่เว้นสักวัน ภูเขaban

(หน้า 18)

ดู มีเมื่อน้ำพุ ห้วยละโรงโคตรจะงั้น วันสิริรุกขา ดันไม้เคียววัน คงคอนทั้งนั้น ป่วนป่วนหัวน้ําเขา
อิสินทร อัครกรสังขร ดุจดังบันได เมื่องงชินะศรี จรลีขึ้นไป ตรัสธรรมพิไลย โปรภูพระมานดา ๐
พระพิเนตพิณาย อินสานนระราย ผู้มีฤทธา อินพรหมมยัคฆ์ รำรึกดธา ผุ่งเทพเหวาททั่วทั้งสากล ๐
ท่านฝากสิ้นแกน ท่านท้าวกระเวร ท้าวทุกตัวคน ฝากสามลราช อันใจกุศล สิ้นทุกตัวตน เมื่องงสุณีฤ
พาน ๐ พระอาทิตย์พระจันทร์ ส่องโลกทุกวัน ทัวขอบจักระวาฬ พระเจ้าฝากเส็ด

(หน้า 19)

สำเรศทุกอัน คัดนำสงสาร น้ำเนตไหลหลัง ฝ่ายพระราหู หน้าตามูทุ ตามเสดจ้พระองค์ เมื่อนเห
มือนเห ติดตามพระสงฆ ดุจเงาตามองก จนถึงดาวดึงษ์ ๐ เทวดาร้องทัก เล่นพระมากนัก หน้าตา
มึงทึงจะวากนก็ไซ้ ตัวไปไหนครั้ง หน้าตาสมึงทึง อยู่มูมจัวร์ เขามาทักทาย ราหูได้อาย นางเทพ
อักษรข้าเถื่องหางดา แลมาขวกค้อน อยู่มูมจัวร์ น้ําดามัวชั่ว ๐ ท่านสั่งทุกข์ประการ มะนุษเคียรฉาน
จงรักษาดัว ฝากสาสนาให้ว อย่าให้ขุนมัว ท้าวพลูทุกทัว จงกลัวจตุรา ๐ เมื่องงสุณีฤพาน สักโลก
สงสาร ท้าวทุกประเทษ เอนดูสัตว์โลก จะวิโยคตะดา ทรงพระกรุณา แก่สัตว์ทั้งหลาย ๐ อย่าทำความ

(หน้า 20)

ชั่ว กลัวกับอบาย ลูกผิวของเขา อย่าเข้ากอดก่าย อย่าทำวูยวาย ส้องเสพกามา ๐ ผู้ชายก็ดี อย่าล่วง
ประเวณี ฝ่ายทางคันหา ลูกผิวเขามี เกิดโทษหนักหนา เจ้าผิวเขาว่า แค้นเคื่องน้ําใจ โทษผิดบนดิน เนื้อ
ทักร้อยขึ้น หมึกอแปนไร ดีโดยทำโทษ โกรธแล้วหายไป สิ้นชีชิตร์บันไล กลัวในเมืองผี ไซ้ให้ขึ้น
จั่ว ต้นสูงลลัว ยิ่งกว่ากิริ หนามจั่วยาวได้ สิบหองคุลี ยอกเข้าแต่ละที ปวดไซ้สามาน ๐ ครันถอยลง
มา ยมภานใจกล้า โล่มาลนลาน จับห่อคคมกกล้า ทิ่มแทงลั้มกราน หมาเท่าช้างสาร จิกเนื้อกักกิน ๐
ยังแต่กระดุก ยมภานแทงทุก เลือดไหลระริน กลับแปนมาใหม่

(หน้า 21)

ขึ้นจั่วโดยถวิน แรงกาจิกกิน ลำบากเหลือแสน ๐ หลึงนอกใจผิว ได้ทำความชั่ว อยู่เหนือแผ่นดิน
ขึ้นจั่วฉิมกะลี อยู่เหนือดินแดน ขึ้นจั่วฉิมกะลี ยมภานผูกแขวน อยู่บนดินแดน ว่ากูไม่กลัวตายแล้ว
ไปตก อยู่โนนระก ตัวสันระรัว เคยอยู่บนดิน ตั้งการมข่มผัว ร้องขอโทษตัว เขาไม่ปราไสย ๐ ลืม
เหล่คาบปาก การมมันมาก ทำให้หนามใจ ปลอกเหล็กสวมตีน ลูกแปนเปล่งไฟไปเกิดชาติใหม่
แปนหลึงแพรศยา ๐ ทั้งปากก็เน่า น้ําดาไหลเพรา ร้องให้โสกา ผูกแขวนขึ้นไว้วัยหัวห้อยลงมา โลหิต
อ่าหน้า ออกทุกเส้นขน ๐ ท่านสั่งทุกอัน รูปพระเจ้านั้น อย่าทำจุลาจล

(หน้า 22)

แม่นใครไม่ฟัง ถ้อยคำทศพล ได้ทุกขรื้อนรณ เร่งคิดเกรงกลัว ๑ ท่านสังถ์วันถึ อย่าคำอย่าดิษณะนี้
พ่อตัว ไปตกนรก กงจักพัดหัว เลือดไหลอาบตัว เสียงร้องครีหี ๑ เอาเบดเกี้ยวมนปากร้ายแสนคม
การมมิงค์ ไม่รู้จักคุณ น้ามนชนะณี ปากคำมือดี กระตือใจแข็ง ๑ ครีกถึงหลังท้าว คั่นอยู่เราๆ เหนือ
แผ่นเหล็กแดง ประมาทหนักหนา มักรว่าคำแข่ง กินน้ำทองแดง ข่มเหงมานดา ๑ พระเจ้าสังนัก ใคร
อย่าสมัก ลักทรัพย์เขามา ใครทำยงนี้ ท่านว่าอุเบกษา ตกนระกเวทนา ได้ทุกโครจเหมือน ๑ ไม่เหิน
ดาวเดือน พันเพื่อนอลวน ท่านสังหย่างนี้ ภิกขุนางชีย์

(หน้า 23)

เถนเนนทุกคน ใจนอใจผ่านบาป มักทำอุสส น่อกคำทศพล ไม่พันอะเวจี อดยาปรนนิบัติตาม
พุทธบรรณุต พันความราศี กิดถึงพระเจ้า ไสรกเส้าหมองศรี พระองค์เจ้านี้ เข้าสู่นิฤพานท่านสัง
จ้านง จ้อทรัพย์ของสงฆ์ ไม่เปนแก่นสาร ตายไปตกนระก อยู่ซ้าหึ่งนาน ทองแดงเขี้ยวฝัลดตายวัน
ละร้อยหน ๑ อย่ากินน้ำเมา สุราว่าเล่า มันไม่เปนผล เถรเนนนางชี อย่าทำไส่ตน จ้อทรัพย์อลวน ท่าน
ผู้มีสิล ๑ พระเจ้าบรรณุต เมื่อพระเจ้าตรัส อย่าได้ดูหมิ่น ไปมาไหว่นับ อย่าสับอย่าสิน อย่าได้ขึ้นป็น
เร่งห้ามปรามกรร ๑ ต้นไม้สำนัก ที่ตนชูดักก อย่าสับอย่าฟัน หัก

(หน้า 24)

ก้านรานใบ นำใจจะกรร ใครทำยงนั้น เปนคนทมิล ๑ ตั้งความมาณะ ให้ถวายเป็นพระ แจกทานเข้า
สิลเข้าตอกดอกไม้ ถวายเข้าป็น ทูบเทียนมิกลัน เร่งให้บูชา ๑ สารพัดสั่งมด ในวันอุโบสถ หมั่น
ฟังเทศนา แปรคำสับหัวคำ ทำตามสัทธา แดงเครื่องบูชา สิ่งของอันดี ๑ ฟังพุทธสักระชาตามคำ
โอวาท ของพระชินะสี ท่านเทศนา แจ้งใจวันถึ อานิสงมากมี จะได้มิกผล พระเจ้าเทศนา ตรัส
โอวาทา แก่พระอนน เราจักเทศนา ให้ท่านเห่นผล สำแดงอนน ท่านจงเอาใจ ๑ เรือนเกล้าเข้า
แล้ว อนนน้องแก้ว จะคิดยงไร จักส้อมจักแปลง หรือล้างปลุกใหม่

(หน้า 25)

เราสำแดงไป ทานทุนขึ้นมา ๑ พระอนนทุนฉลอง เรือนเกล้าเซร่าหมอง ถ้างเสียเทิดรา พระเลงสัพพ
รู้ด้วยปัญญา อนุญาตัตถ์ ลานนิฤพานไป ๑ ญาณิ ๑ ตั้งแต่จลับแล้ว ท่วงแสงแก้วงามกระกาญ
ไสรกเส้าน่าสงสาร เข้านิฤพานตัดอาไลย ๑ อารมท่านรักลูก จิตรคิดผูกไมใครไปย องค์ท่านไม่
เปนไร ทังปวงใสให้ซั้เขา ๑ พระยามารเหมือนแม่เหยียว มาตามเจี้ยวพอมแม่เรา ร้องไห้เสียโยย
เปล่า เข้าพิศแพงเลงดองค์ ๑ จักว่ายงหนีไป ในพระไท้ไห้ไหลหลง อนนเข้าพิสวงคอยดองค์พระพิ
ยา ๑ เจ้าคอยน้อมตัวลง คอยประดงดูภักตรา ตัวน้องกินน้ำดา พระพี่ยาไม่ย

(หน้า 26)

อาลัย ๑ พิศเพ่งดูเนตร น้องสังเกตุในพระไท สุขุมอยู่คางใน เชิญองค์ไปให้สำราญ ปลงจิตให้ล
เอียด ให้ลเมื่อยอ่ารำคาญ ทำเนาถูกสงสาร จิตรคิดรักหาคว้าไป ๑ ได้ยินพระอาณน นอทสพลหนี
ไปไกล ไม่ประลาดสะอื้นหายใจ ออกจากฉาณกลับคืนมา ๑ พันที่เราเจออยู่ ความเอนดูท่านนักหนา
ไปแล้วกลับคืนมา ๑ พระเจ้าออกพระโอท เข้านิโรธศตวิญา ดังพระภักร์ยังบุระภา เสด็จขึ้นลาจำ
กวางโย ๑ พระอาณนไม่สบาย เหนพิชยจำกวางโย เคลื่อนคลายจากพุทโธ กราบลงแล้วมัสการ

(หน้า 27)

๑ ยาระทางยังอ่อนอุ่น ร้อนตะลุมกลางพระทรง ทั้งนี้เพราะเปนห่วง ลูกทั้งปวงคิดอาลัย ทรง
ออกยังกึกๆ สันรึกๆ ริมพระไท ทั้งนี้เปนห่วงโย คิดอาไลลู่คางหลัง ๑ โททองสิ้นบุญแล้ว
ร่วมโพแกวไม่ยั้ง อยู่ไปใครจะอินัง ไม่เหมือนคุณพระพ่อเอง ๑ ไปไหนไปทุกแห่ง ทุกตำแหน่ง
เปล่าว่างเวง ไปไหนมีคนเกรง ยกมือไหว้นะมัสการ ๑ แต่งเครื่องของบูชา ไหว้วันทาแล้วกราบกราน
สรรเพชญทาน ตรัสสั่งสอนทุกสิ่งอัน ๑ ไม่เหนงองค์พระเจ้า เหนลูกเต้ากอเหมือนกัน สวักพระ
อรหันต์ สั่งสอนสืบสืบกันไป บรมดลันเครื่องดี บอกคำภีร์พระวินัย บาปที่ทานแก้ไข เทพห

(หน้า 28)

หนาให้กรรพง ๑ พิศดูดวงพระภักระ เหนประจักษ์พันกำลัง ร้องให้กรรแสงสั่ง เสียงวังเวงอยู่ทุก
องค์ยาวกตกตะลึง ให้คำนึงพิสวง จิตใจให้ไหลหลง ท่านหนีไปหาสบาย ๑ พิศดูริมพระโอษฐ์ อัน
งามโสทรพรรณราย พระกรงามเจิดฉาย เมื่อท่านตรัสเทศนา ๑ พระชนงดังวงเดือน ไม่สเทือนไหว
ไปมาวันแต่ไมเทยหนา เหมือนตรัสมาว่าสิ่งไร ๑ พิศดูพระนาสิก ยังริกๆ อยู่ไสว หรือจิตรห่ากิด
ไปรักท่านแล้วหากเจรจา ๑ ลับอยู่แต่พระทนต์ พระเนตรบนลับลงมา เพราะเรารำโสกา ท่านไม่แล
หรือโชน ๑ อาณนผู้น้องแก้ว ตรัสเสียงแจ้วร้องออกไป นิพานแล้วจมาใหญ่ อย่าสงไสไปเลยนา ๑
พิศดูที่พระสง

(หน้า 29)

ตามลัมกั้งามโสกา พินิดพิจารณา เหมือนลินลาดำเนินไป ๑ พิศดูทัวกายา เส้าโสคามาเปล่าใจ ร้อน
รุ่มสมอยู่ใน คุดคังไฟสุมกายา ๑ ส่วนองค์พระสารินุต ร่วงยุตกราบบาทา กอดบาทพระองค์เบื่อง
ขวา ทูณเกษากลึงเกลือกกาย ๑ ส่วนองค์พระโมคลา ร่วงเขมาใจขาดหาย กอดบาทพระเบื่องซ้าย ทูณ
เกลแล้วรำโสกา ๑ สาวกอยู่คางนอก เร่งโหบอกกันเข้ามา หนีเราแล้วอย่าโสกา แต่นั้นนานจะลับไป
๑ เราท่านทั้งหลายเอ๋ย แต่นี้เลยจเหนใคร ไม่มีสุขทุกคนไป เส้าเปล่าใจไกลพระองค์ ๑ สาวกวิ่ง
เข้าไป ก้มกราบไหว้แล้วนั่งสง วันนีวันพุททองค์ ท่านมาทรงตรัสเทศนา วันนีเปนกะไร ดูข้าไม่ทร
สงกา

(หน้า 30)

เห่นท่านยังเทยหนา ไม่รู้ว่าจะนิฤพาน ๕ สวากพระอรหัน วังผอนผันมาลนลาน กราบไว้แล้ว
นมัสการ ร้องอื้อทั้งโจกรม ๕ ทอดองค์ลงกลิ้งเกลือก ร้องไห้เสียงระงม เอนคุดแต่เกล้าผม ก้มก
ร่ำบัพทวาระภาง ๕ ท่านหนีเร ใจๆ ท่านแก่งทั้งเราเสียดกลางทาง หิงไว้้อย่างว่าง ดัดช่องน้อยแต่
ก่อตัวนิพานหนีลูกไป ละลูกไว้ให้พิสง เขตุนในกลางคง จักเปลี่ยนแปลเส้าสร้อยใจ ๕ แต่พื้น
ว่าปลุกพ่อรักลูกแล้วหนีไป แต่นี้จะเห่นใคร ทูลกระหม่อมแก้วปกเกล้า ๕ แต่นี้ใครจะสอน ให้บิน
ร่อนคำมคงลา ไม่เหมือนพระกัควา ท่านบายนำเข้านิฤพาน ๕ เห่นว่าปีกหางแก่ ลูกร้องเช้อยู่ทุก
สถาน

(หน้า 31)

ซึ่งไม่คิดสงฆาร พระคุณเอยไม่เมตตา ๕ นี้ญ่าจะเลี้ยง ฟังแต่เสียงรำโสภา ลูกเข้าเป็นกำพร้า กินน้ำ
ตาไม่เว้นคน ๕ นี้ญ่าจะปลุก มาหนีลูกทุกแห่งหน ครั้นแล้วหับไผ่ยนต์ ลับพระเนตไม่เจรจา ๕ แต่
พื้นมาสั่งสอน ให้คำมฝั่งพระคงคา โลกีห้วงต้นหา จักที่มีทจนนิพาน ๕ นี้ญ่าจะเลี้ยง แล้วบาย
เบี่ยงจากเดฉาน ประณินับัดไม่ขัดกัน ทรงพระโกรธด้วยสิ่งใด ๕ หรือพิศที่รำเรียน ให้สอดเขียนเคื่อง
พระไท ตรัสหนึ่งไม่ปราไส เคื่องพระไทสิ่งไรนา ๕ หรือหนึ่งคิดก่อคดี ว่าประณินับัดทำยาบช้า ดำเนิน
แห่งไรนา ลูกกำพร้าขอตามไป ๕ ถึงไหนถึงด้วยกรร ป่าหิมะวันพนาไล จงกรมอยู่ที่ไหน ไม่รู้จัก
ไกลพระ

(หน้า 32)

องค์ ๕ ใครจรไปบินทิบาต ตามประณินับัดอยู่มั่นคง ที่นใดที่ปลง ไม่พวงร้องเรียกหา ๕ ไปไหนก่อน
ไปด้วย ถึงจับป่วยคอยลิลา ตามเสด็จเห่นว่าข้า พระลิลาแต่ปานกลาง ๕ ตรัสเรียกอยู่เจ้าๆ
ทูลกระหม่อมแก้วไปสวาง เห่นมีดปกหนทาง ให้ก่อสร้างทางนิพาน ๕ ที่นี้ตัดลูกแก้ว ละไว้แล้ว
ในสสาร ลูกเข้ารำรานา ไปโปรฎปรานนิพานไป ๕ อยู่ไปกว่าจะแก่ นิพานแลไกลกว่าไกลย
เห่น้อยนักคอยคลานไป ตามบุญน้อยคอยภาวนา ๕ ยามรักเรียกว่าลูก ยามไม่พูดท่านลับตา เข้าใกล้
ไม่เจรจา ตรัสว่าไรแต่สักคำ ๕ พระอินรื้อว่าไป ดัดก่อใครไม่เกรงยำ เทียนยามตามในน้ำ

(หน้า 33)

ดับเสียแล้วสุตาญา ๕ ตัวท่านลับตารำ มาลุ่มคล้ำดูเหิดรา พระทรวงเอนขึ้นมา ดั่งน้ำท่าในชาคร
๕ ช่วงนั้นอัสสาวกคิวกิตมาสสอน ลางองค์ยืนพระกร เข้าลุ่มคล้ำข่มไป ๕ ลุ่มพลางทางวิ
ดก ชลเนตยคฤทธารไหล จึงแล้วท่านหนีไป สุดอาโลจะครวญหา ๕ จบง ๕ บัดนั้นท่านท้าวอิน
ตรา กราบไว้วันทา ลิลาไปสู่ไพรีชนด์ ๕ เมียรักพระทั้งสี่คน รู้ว่าจรคน ถึงทิพภิมณเรืองฉาย รู้ว่า
ผิวขวันผันผาย นั่งแท่นเรืองฉาย พิปรายก็ทูลฉลองพลัน ๕ ข้าแต่พระผู้ทรงทนต์เหตุผลทั้งนั้น ท่านจ
เห่นประการใด ๕ นวลนางทั้งสี่ตามไป พระอินแกลงไข ปราไสกับด้วย

(หน้า 34)

กิริยา ๑ บัดนั้นนางสุจิตรา ทั้งนางสุธามา หมีซำก็กรำบทวนไป นางสุนันทาปราศ กรำบทวนขึ้นไป
เป็นโชนพระองค์จึงลบล ๑ บัดนั้นนางสุธาดา กรำบทวนพานฟ้า พระองค์เจ้าลงไป ๑ จอมไตร
ทรงบอกออกมา ดูกรจ เขา ทั้งสื่อยาคิดสงไส ๑ บัดนี้พระเจ้าหนีไกล เข้านิฤพานไป สุดคิดพี่แล้ว
มทนา ๑ เมียทั้งสี่คนรำไรโสกา เหนพระภักรา เจ้าฟ้ามาเศร้าหมองศรี ๑ ม้วยมุตสันตุดบารมี
เราจะคิดกะไรดี เบื้องหน้าจะฟังเสียงใคร ๑ ว่าแล้วเท่านั้นคลาไคล ต่างองดางไป สู່ห้องไพรัชลณ
โสกา ๑ ความรักพระนักษนา รำไรโสกา เสียงเพดังไพเราะระวังเวง ๑ คือกชกเกล้าครั้นแรง

(หน้า 35)

สะลบไปเอง สมประดีไม่มีในกาย พระอินเห็นเมียทั้งหลาย รำไร ไม่สบาย ภิปรายถึงคุณแต่หลังมา
๑ ที่นี้จะเศร้าหมองโรรา ทั้งมะนุษเทว ใครเลยจะศให้ฟัง เสียงร้องไห้อยู่วังๆ ไพเราะเพราะดั่ง
เหมือนหนึ่งครั้งมาโปรฎเรา ล้ำเลิศเกิดหัวไม่มีเศร้า คุณของพระเจ้า ทนเกล้าขึ้นไว้ไม่รู้วาย ๑ ล้ำ
เลิศประเสริฐเพรีพราย ร้อยพันทั้งหลาย หมีเท่าพระเจ้าเสนา ๑ คุณพ่อคุณแม่เลี้ยงมา คุณดินคุณ
ฟ้า คุณญาติกัลยาณ ชวนให้อภิรมสร้างสมการ จนได้วิมาน เป็นเมียสมเด็จอำมะรินตรา ๑ เข้านิ
พานไปหมีได้ช้า เมื่อไรจะกลับมา ดูข้าจะคอยดีใจ ไข่แต่มะนุษ

(หน้า 36)

สุดอาไล เทวเล่าไซ้ ยังรู้รำไรโสกา ๑ ไม่รู้ศิกายา คิดถึงภักวะ สัมมาพระเจ้าองค์เดียวเบื่องหน้า
ใครจะเลเหลียว พระเจ้าไปทีเดียว โหนเลยพระองค์จะกลับ ๑ พิลาบ ๑ ทานท้าวตรีเนตรรู้ความซึ่ง
เหตุ คิดถวิลจินดา ประดับสับเสร็จ มงกุฎญา ทรงสร้อยจรณา เนวระรัตชะวาน เสร็จแล้วอย่าง
เยื้อง พระเนตเจ้าเลื่อง สำน้องนงคราน คอยอยู่เทิดเมียมแก้ว พี่จะเกล้าจากสถานะฯ เจ้าอยู่ฝ่าวิมาน
ทั้งสินิจามล ๑ ได้ยินผัวร้อง ดีทรวงก็กกอง มาทั้งสองคน กอดบาทผัวไว้ ร้องไห้โยหยน ทูลถาม
ผัวตน ท่านจไปไหนหนา ๑ ทรงสร้อยเกราะเพชร เลศล้ำสำเรศ รุ่งเรืองภอตา จะลง

(หน้า 37)

ไปมะนุษ หรือไปพรหมา ตรัสบอกเมียรา ให้มาแจ้งใจ ๑ ทานท้าวโกศร รำพึงคะดี บอคนางขราม
ไวย ตัวพิจลาแก้ว กลาสแลควคลาไคล จักบอกให้เข้าใจ ไปยังมานดา ๑ นิ่งเสียหมีคว เจ้าย่า
คร่ำครวญ ถึงพิณนา พระเจ้ามีคุณ มากกว่าพระสุธส ยิ่งกว่าดินฟ้า พี่จะลานงคราญ ๑ สมเด็จพระ
อินท์ ใจคิดถวิล ลินลาจากสถาน พวยพุ่งม่งมื่น เหาะเหินทะยาน ไปยังวิมาน ด้วยการอันเบา ๑ ถึง
แล้วหมีซำ นางศิริมะหมายา มานดานะหัวเจ้า พระอินจึงบอก คั้นสำนักเบา แห่งแม่นะหัวเจ้า
ทรับทราบอาบใจ ๑ พระอินทินาย แต่ต้นจนปลาย แจ่งในพระไท เหนองค์พุทธบุตร ลูกสุด

(หน้า 38)

สายใจ คาละบัดนี้ไซ้ เข้าสู่นิฤพาน ๑ สมเด็จพระอินตรา เล่าความไปมา แจ่งในสันดาน ทรับทราบ

อาบใน แจ่มใจทุกประการ นางยอดเยวมาญ พระไทหมองศรี ๐ มีคำถามไป อสุยาไส ด้วยคำ
เสาวนี้ ท่านลงไปหรี ยังในปะละพี จึงรู้กะดี แห่งพระลูกอญา ๐ พระอินจึงบอก หมีได้กลับกลอก แก่
พุทธมานดา แต่อย่าลงไป ท่านไม่ปรากฏหนา พระองค์ภักกะวา ไม่รับนิมน ๐ จำตามประนิบัติ ท่าน
ไม่ไปรฤสัตว์ คิดเหินขัดสน ท่านว่าพุมาร ตามผลานิมน องค์พระทศพล จนในพระไท จรับข้างนี้
ประโยชน์ชนะศรี เหตุด้วยสิ่งใด หรีเหินสินจ้าง คิดทางไป ท่านรับไม่ได้

(หน้า 39)

จนใจทุกประการ ๐ คางโน้นนิมน องค์พระทศพล รับข้างพุมาร ท่านตรัสเทศหนา สิ้นทุกประ
การ จนเข้านฤพาน จึงกลับขึ้นมา บอกแล้วเสกสับ พระอินจึงกลับ ผอนผ่นลินลา สู่แท่นไตรตรึง
ควดิงยามา พระอินทเจ้าฟ้า เข้าสู่วิมาน ๐ ส่วนพุทธมานดา สิริมะหามาญา เกิดความรำคาญ คิดถวิน
จินจน โหยหนสงสาร พระทศพลญาณ หินแม่ไปไหน ๐ โปทงกลับแล้วยังแต่โพแก้ว อยู่ในตรึง
ไทร สงสารเจ้าแม่เอย ทรมเซยอาไล สายสวาทดวงใจ หินไปนฤพาน ๐ แม่อยู่ชั้นฟ้า เจ้าตาม
ขึ้นมา แทนคุณทุกประการ เทยหนาไปรฤแม่ ให้เข้านฤพาน

(หน้า 40)

แม่บอกทุกประการ ว่ายังมีไป ๐ เจ้าชกนิทาน ทุกสิ่งวิถาร ออกมาแจ้งไข ดังเปนมแม่โค โลโกตัว
ใหญ่ พ่อโคเสพให้ ได้ถึงรอยตัว ๐ เจ้าเลงชาติมา ให้พระมานดา เร่งมาเกรงกลัว เสกพสรรพรณา
บันดาที่ชั่ว คุณเจ้าอยู่หัว แม่มานักหนา ๐ เจ้ามว่าทุกอัน แม่ยังกระสัน หลงรักคณหายังจะลงไป
เกิด ในโลกโลกา ไม่คิดเวทนา ในบวงสงสาร ๐ ยักด้วยยากาย ตัวสันข้วนหาย เป็นข้าหิงนาน นอน
ที่เปือกตม สมเพชทุกประการ ต้มหาสาราณย์ ยังจหลงไป ๐ ทูนเกล้าเจ้าครัสเทศหนาสอนสัตว์
ทราบทั่วหัวใจ ชักทางนิพาน เทยหนาแก้ไข แม่ยังหาถึงไม่ ชีรทางนิพาน

(หน้า 41)

๐ แม่ยังจำนง สำคัญมั่นคง องค์พระสีอารย์ ยังไม่ได้ตรัส สรรเพชุดาญาณ ชั้นห้องพิมาน คูศิดาเรื่อง
ศรีเมทูนเกษยาแก่เจ้า ว่าจะอยู่ฟ้า ถ้าองค์ไม้ตรี แม่ยังจหม ยอดทานบารมีองค์พระไม้ตรี มากน้อย
เท่าใด ๐ กำของแม่แล้ว หมีได้คลาแคล้ว จากบ่วงห่วยโย สมบัคตทั้งสอง ยังต้องหีญาไท หนียัง
ไม่ได้ย ยังไม่นิพาน ๐ โลโกที่สุด ยังรักมะนุษ อกใจสงสาร เวียนตายเวียนเกิด กว่าจะได้นิพาน
เทยหนาธรรมาร ยังไม่อ่อนใจ ๐ อกใจเปนมะนุษ ความยากที่สุด อกทั้งทุกโย เวียนตายเวียนเกิด
กลับมากลับไป ด้วยดลนันทไชร ไม่หน่ายสงฆาร ๐ อกใจมีฟัว ไม่คิดถึงตัว เครื่องเนาสวะ

(หน้า 42)

ธารณ ไล่ฟุดดับใด ในรูทวาร ไม่หน่ายสงฆาร บางเลยมานดา ๐ รูปทรงนี้ไชร มักให้เวทนา
เพราะด้วยคณหา หนึ่งข้าหิงนาน ๐ รูปทรงนี้ไชร จักรักเพื่อใด เครื่องไม่เข้ายา ยามีที่รัก มักให้
เวทนา เพราะด้วยคณหา หนึ่งข้าหิงนาน ๐ พระเจ้าเทยหนา สั้งสอนมานดา ทุกสิ่งทุกประการ แม่

โลกจึงแล้ว ลูกแก้วยามาน สมบัติของท่าน จเปเป็นอย่างไร ๐ พระเจ้าเทษนา เลงชาติมานดา
พรรณาแจ้งไข ดั่งแปนเสฐฐี มีบุตรเติบโตใหญ่ คบขุมมาไว้ ไหว้ลูกเสีย ลูกรู้ถึงกน ชายขั้วมิดมนต์
มักฟังคำเมีย หลงควยตันหา ให้ฆ่าลูกเสีย ชายขั้วกลั้วเมีย คนเสียบัดสี ๐ ตัวของมานดา สัน
(หน้า 43)

ชาติเกิดมามรณฯ ตายไปเมืองผี ยมกะบานท่านไซ้ ชันจัวนิมพลี ได้ถึงหมื่นปี เลือดย้อยลามไหล ๐
ทำผิดคิดชั่ว ทำนอกใจผิว ไม่กลัวเกรงใคร เหนชามคหน้า พุดจาปราไซ ตามอำเภอใจยังจาวัวดี
๐ ทำดวงผ่ายนอก ผ่านในกัลบก่ลือก นอกใจยามมี มาน้อยไม่ว่า ได้มายินดี น้ำใจกระษัตริ์ มัก
ทำลายใจ ๐ เสียแรงเกิดมา ทำควยสัทธา หาที่ผ่องใส รู้ว่าความชั่ว ทำใส่ตัวโย กลับชาติเกิดใหม่
ตามคำพระบาฬี ๐ ครันว่าตายไป กว่าจะเกิดมาได้ ช้านานแสนทวี คิดคัดต่อผัวทำชั่วไม่ดี ในอะเวจี
โทษมีทุกประการ ๐ ลูกรำตามไป ทำกไว้ให้ ยุคเปยสถาน ไคเสียกรร
(หน้า 44)

แล้ว ลืมลูกสงขาร บอกซู่ใจพาล มาผลานลูกตน ๐ ลูกรู้ถึงกน ผูกภาพยน ไว้ที่นิตรา ชูพาลใจร้าย
ฟังคำมารดา ค้อมมองเข้ามา ฆ่าลูกทันใจ ลูกปลอดภัยได้ ควยมีสัจ ๐ คุณเจ้าที่ล้ำ คลนาเบื่องต่ำ
พันทิจพรรณา นะรกกทั้งแปดนี้ ยินดีนักหนา ฝ่ายบลเบื่องฟ้า จนอ๊กครุพรหม ๐ ทุนกระมะอมจอม
เกล้าเมยกคุณเจ้า ใส่ไว้เหนือผม ทุกห้องช่องชั้น เมืองสวรรค์อินพรหม เขามะนุษชินชม สม
บุญนักหนา ๐ ชาตินั้นทำผิด ครันสิ้นชีวิต ไม่พ้นโลกา ชันจัวนิมพลี ช้านานนักหนา เลงชาติ
นั้นมา เทษนาให้ฟัง ๐ สุธเสียงไพรเพราะ วิวกเสนาะ ยิ่งกว่าแดร้ง เสียงดังจำเพาะ ไพร
(หน้า 45)

เราะหน้าฟัง ปี่แก้วประ โคมวังเสียงดังบ้าน ๐ ทำเสียงน้อยใหญ่ ทุกสิ่งทำได้ น้อยใหญ่ทุกประ
การ เข้าน้ำใจใคร กลมเกลียงเสียงหวาน หนึเข้านิพาน จากแม่ไปไกล ๐ โพทองลับแล้ว ยัง
แต่โพแก้ว อยู่ในตรึงไตร สงขารเจ้าแม่ ตั้งแต่จอาไล เจ้าทั้งแม่ไว้ หนึไปนิฤพาน ๐ อยู่แต่
สองคน คอยชรางกุศล คอยพระสีอารย์ ยังอยู่องค์เดียว ที่สุดเขาวมาล จักได้นิฤพาน ด้วย
ทานแลนา ๐ ประถมบันปลาย ท่านแดงทินาย ตามคำสาสดา ใครปรนนิได้ พันไกจัตรา ใคร
มีปัญญา พระเจ้าเทษนา สอนสัตว์ทั้งหลาย ๐ ให้ทานทำบุญ ไว้เป็นต้นทุน ไม่รู้ลืมหาย ใครมี
(หน้า 46)

ปัญญา สัทธาขวนขวาย ปัลยาเพรีคพราย ไปเกิดในสวรรค์ ๐ ด้วยใจสุภาพรู้จักบุญบาบ ทุกสิ่งทุกอัน
ใจเม่งขาดด้วย ปีมจม้วยอาสัน คีปีควัน จเหนืองักกัควา ๐ แด้นี้สืบไป ฟังธรรมเทษนา สืบไปเล่า
นา หัวแม่ขาดแล้ว คุจวิญา คิดถึงกัควา หนึเข้านิพาน ๐ ท้าวสิริสุโททน์ พระเจ้านานโปรฎฐ พันจาก
สงขาร ได้ธรรมวิเศษ เข้าสู่ฤพาน บิดาของท่าน พันแล้วแลนา ๐ ครวญคร่ำรำพึง ห่วงถึงดาวดึง
ห้องห้องดาวดึงษ์ รู้เซราหมองรา เคยฟังพระเจ้า ตรีธรรมเทษนา แด้นี้แลนาจฟังเสียงใคร ยัง

แต่พุทธบุตร พระองค์นั่งอยู่ ในตรึงไทร แด่คำสับห้ำคำ ชักนำภามา บูชากราบไว้ให้ พระจุลา (หน้า 47)

มุนี ๐ เมื่อเจ้าศัตกษ พระอินผู้วิเศษ ขึ้นชมยินดี จึงทำพะอบทอง รับรองเมาลี พระพรหมยินดี ถวายขริ่งฟ้าไคร ๐ พระอินเจ้าฟ้า ด้วยเรวจับไว้ ก่อเป็นเจดีย์ เมาลีไว้ใน เทวามาไว้ ทุกห้องวิมาน ๐ แม่คิดอกเปล่า ทุกวันซ่อนซา หมองเศร้าทุกประการ โททองแม้อย เลือกฟงนิทานเทวดากราบกราน ทุกทัวตัวคน ๐ ครั้งหนึ่งขึ้นมา แทนคุณมานดา แว่นแคว้นเมืองบล ไซ้ให้เทวดาขึ้นมานิมน แม่ยังคิด จน สนทนน้ำใจ ๐ แม่ถามตามอัล ลูกเราได้ตรัส รู่ปร่างอย่างไร คำแดงขาวเหลือง รุ่งเรืองเปน ไฉน ท่านจงบอกไป ให้แจ้งวิญา ๐ บอกพลาตืออก พรหมทั้งสิบหก ไม่ย (หน้า 48)

เทียมภักว ชันสวรรคาวดิงห์ อย่าฟังพรรณา ที่ดักคำซ้ำ กล่าวมาเปรียบไว้ ๐ แม่คิดกินแหมงอง.. (ชำรุด).. นางกลางแกลง ปั่นป่วนชวนใจ ไม่มีทีเปรียบ เทียมทันเหมือไร แม่จันใจ อดขาลงมา ถึง ชันดาวดิง แม่พรารำพึง ถึงองค์ภักว เจาแหมพระโอรุ ตรีสโปฏเทษนา คำก็คาถา ฎีกอะภิธรรม แม่ เข้าเปล่าใจ ตรีสกับแม่ไว้ แม่ไม่ลืมคำ จอพรรณรังหรี รัศหมิเล็กล้ำ สุรเสียงถ้อยคำ เจารำพรรณา ๐ แม่คิดยียวน ร้องรำครำครวญ ถึงองค์ภักวฯ สุดคิดแม่แล้ว ลูกแก้วแม่อา เจ้าไม่เมตตา หนีเข้านิพาน ๐ คิดมาหน้าเซรา จิตแม่เปลี่ยวเปล่า ไส้กเซรำรำลาญ ยอดรักแม่เอย ชรามเซยใครจะยาน บอก (หน้า 49)

ทางนิพาน แม่ยังไม่ไป ๐ หมิเสียงแหมปลุก ได้เจ้ามาเปนลูก รุ่งเรืองสุกใส ได้ตรีสตัพัญ อุมชวนาใจ บอกหนทางให้ แม่ไม่ไปเอง ๐ หมิเสียงแหมเสียง พระทองเนือเกลียง ที่สุดวังเวง จบคุณใส่กระ หม่อม สุกหอมองเอง ทินบยาเกรง ทั้งมะนุษเทว ๐ หมิเสียงแหมอ้อม พัททักฟักพุม อ้อมท้องเจ้ามา ตรีสรู้ทรงธรรม ได้ทุกภษาฯ คุณพระภักวฯ พูนไว้เหนือผม ๐ หมิเสียงแหมถนอม ยิ่งสุกยิ่งหอม งอมยิ่งกว่าบ่ม คุณเจ้าไม่สูญ พูนไว้เหนือผม กัลวแมจลัม ตัวเจ้าช่วยภาย ๐ หมิเสียงแหมรักเจ้า ทุกข์ ร้อนสร้อยเซรา รักเจ้าไม่วาย ตัวแม่เหมือนเรือ ตัวเจ้าเหมือนภาย ได้สุขสบาย เพราะคุณภักวฯ เจ้าชัก (หน้า 50)

นิทาน อนึ่งชันาน สมเพทคำเจ้าพร่าพ่าย เลียงลูกสายใจ ครันแม่ไม่อยู่ ทั้งดูอาไล หาของมา (ชำรุด)ษาแรมมานดา ๐ ครันเจ้าเต็มใหญ่ บวดเรียนเข้าได้ ประนิบัติอดตรา บินชบาตจันแล้ว อดขา แบ่งมา ให้พระมานดา เปนนิจทุกวัน ๐ เหนแม่ชรา เจาศีกออกมา ทำเลียงทุกวัน สองคนด้วยลวนใจ บุญ ฟั่นองสองใจบุญสัตธา รักพระศาสนา คางฝ่ายกุศล กำเนิดเกิดสัตธาทุกคน หน่อพระทยพล เกิดในสันดาน แม่ขอเมียให้ เจ้าไม่ปลงใจ โกรธแม่ทุกประการ เจาชักนำมาขริ่งเรื่องนิทาน ชาดนัน กันดาน กำลังตามมา คู่สร้างของเจ้า ความเป็นคู่เกล้า ร่วมรักเสนาหา แม่หวังจฟากผี เจาหนีปราฎหนา ลูกรักกำพรา เจาไม่ลง

(หน้า 51)

ใจเจ้าบอกมานดา ว่าเณรกำพร้า แม่ว่าเขาใหญ่ รายทรับอัปจน เปนคนเซนใจ เขาไม่เลี้ยงแม่ได้ ลูก
ไม่ยปรากูหนา ๐ เจ้าคิดถึงตัว ครันได้เมียชั่ว ปากร้ายมารยา คำโคตอิงขนิ้ง อ้างถึงมานดา หญิงร้าย
ปากกล้าไม่มาเกรงยำ ๐ โศกพาเลากอ ญาติกาแม่พ่อ รำคำลามไป ไม่คำแต่ตัว หญิงชั่วสาม คำ
สิ้นโคตนาม ท่านพลอยยับไป ว่ากันแต่ในเรือน ขึ้นเสียงเถียงเชื่อน ออดเพื่อนภักโจน ไซ้เชื้อสัตว์
ไม่มีขอสาไซ ครันผัวอดได้ พี่ไรเจรรจา ๐ พร้ารู้ว่าไป สอนตัวสอนใจ นอพระมานดา ลูกสไ้กับแม่
หัว ลูกกตัญญูหนา ใจหญิงมารยา มักทำเล่กล ๐ ตัวแม่แก่แล้ว จักปลุกลูกแก้ว ไว้ให้เป็นผล ว่าเจ้า
แม่เอย ยัง

(หน้า 52)

ไม่ชอบคน สองใจสองคน เครื่องลำบากกาย ๐ ลูกสไ้กับแม่ผัว ที่ใจมันชั่ว มักไ้ยาตาย เจ้าคิด
ดังนี้ จึงหมีชวนขวย กลัวทางอบาย เปนกำแก่ตัว ๐ ครานั้นพระแก้ว คิดถวิลสันแล้ว เมียกทูนหัว
เมมมารำพึง เจ้าคิดถึงตัว ชาตินั้นเร่วชั่ว ไ้ก่ลัวสัตว์ ๐ ปราณี่แม่นัก ตัวของลูกรัก รำพึงถวิลถึ กลัว
เมียไม่ตรงจเปนราศี กลัวพระชนนี จถึงความตาย ๐ ปัญญาเจ้าแก่ ช่วยสั่งสอนแม่ มากกว่าเมต
ราย กลัวเมียไม่ตรง จะฆ่าแม่ให้ตาย เจ้าไม่ชวนขวย ภอใจมีเมีย ๐ แม่ว่าเท่าไร ก้มหน้าร้องไห้
น้ำตาไหลเรี่ย พังคำเมียงทั้งแม่เองเสีย ชายชั่วกลัวเมีย ลืมคุณมารดา ๐ ชายชั่วใจดำ ดันหาครอบครัว
มีดมนักหนา อยู่ด้วยเมีย

(หน้า 53)

แล้ว แล้วลืมมารดา คุณเลี้ยงรักษา ไม่คิดอ้อนว ๐ เจ้าว่าทุกสิ่ง รักช่นนี้ยิ่ง จึงช่วยสั่งสอน แม่แก่
งมววย กลัวจตายไปก่อน ลูกร่วมอุร ใ้ด้อยากเวทนา ๐ แม่คิดปราณี เจ้าคิดถวิลถึ ยิ่งกว่ามานดา
กลัวใจไม่ตรง หลงด้วยค้นหา พังคำกิริยา ทิงแมเองเสีย ๐ พ่อคิดถอยหลัง มาระงับยับยั้ง กลัวพังคำ
เมีย หลงด้วยสิ่งนี้ ทั้งแม่เองเสีย ชาดิชั่วกลัวเมีย ไม่รักมารดา ๐ ชายที่ใจบุญ สรรเสริญถึงคุณพ่อแม่
เลี้ยงมา ปลกพึงไปแล้ว มักกลัวกิริยา ลืมคุณมารดา เปนคำสังขาร ๐ มีลูกสืบไป ละเสียไม่ได้ เอนดู
ลูกหลาน มีลูกแต่ละคน ตามเลี้ยงพยาบาล ด้วยความรักหลาน รำคาญน้ำใจ ๐ อีเท่าอื่แก่

(หน้า 54)

คำอิงแขงแซ่ จะถือเขาใหญ่ รักหลานทนคำ ไม่อดสูใจ คนชงจ้งไร เหมือนดั่งพรรณา ๐ คุณเจ้าที่ลำ
รำจวนคราญคร่ำ พร้าสอนก่มานดา อารามรักแม่ กลัวเขาจดคำ น้ำใจกิริยา ไม่เหมือนใจเอง คำรบยา
เกรงผัวพลอยดีใจ ๐ ชาดิชั่วโลโก คิดแต่โยโส บได้กลัวไทย พี่เมียน้องเมีย เบียดเสียดภายใน แม่ยาย
เล่าไ้ไซ้ มักไ้โรเสนา ๐ เจ้าว่าเสียสิ้น มีความประคิน คนหอนนินทา แม่ไ้รู้ฟัง ยกไ้เลขหา
พระเจ้าเทชนา ตามพระวิไนย ๐ ชาตินั้นไร้ทัพ เงินทองอัปประสับ มีแต่น้ำใจ ไ้เร่งทำบุญ เพิ่ม
พุนต่อไป กุศลส่งให้ จึงไ้วิมาน ๐ แม่ลูกเกบพิน ไปขายบ้านอื่น ไ้เข้าหลายทาน ขวนแม่ทำ

(หน้า 55)

บุญ ชวนแม่ให้ทาน ชวนสร้างสมภาร อบรมสมมา ๐ ชาตินี้แก่แล้ว บุญของลูกแก้ว ตามส่งมานดา ได้ตรัสสัพพัญญู สำแดงเทศนา มนุษยเทวา ได้สร้างน้ำใจ ๐ สมบัติทั้งนี้ ไฉนด้วยบารมี รุ่งเรืองสุกใส เพราะบุญของเจ้า ตามส่งให้ไป ลูกแก้วกลอยใจ หนีไปนิฤพาน ๐ เจ้าหนีแม่ไป ไหนแม่อาไล คิดน่าสงสาร แม่เลี้ยงเจมา เปริน้ำหิงนาน ลูกรักสงสาร ลับแล้วแม่อา ๐ แม่เลี้ยงแต่ละองค์ ใจแม่จาง นิพานปราฏหนา แม่หวังยังยุค เปรินพุทธมารดา ฟีน้องสองรา ได้สองพระองค์ ๐ แม่ตั้งอุทิศ ถวายน้ำรำลึก จิตร์แม่จาง ขอเปรมมารดา พระเจ้าสององค์ ได้ตั้งใจปลง แม่อบรมมา ๐ เกิดเป็น (หน้า 56)

คนยาก ใจแม่จาก นิพานปราฏนา ตั้งความมะนะ เปนพระมารดา สององค์ภักว ครีตาทั้งสอง ๐ สิลทานแม่สร้าง อบรมมาบ้าง หมีให้เสerahมอ ได้เข้าเปนลูก ตั้งจิตร์คิดปอง ดุจแก้วแกมทอง บุญเจ้าสร้างมาอยู่ช้านาน แม้ว่าทุกประการ เจ้าค่อยผ่อนหา แม่ปลุกฝังไว้ ฝ่ายใจภักว เลื่อมใสศรัทธา แมคอยยินดี ๐ ชื่อนางไวอาภา อยู่ใวอาท เชื้อชาติยัตรี น้ำใจโอบอ้อม โนมน์มอริ ปณิน บัฒามี ไม่ให้อะนาร สัทธาเหมือนกัน เกิดในชาตินั้น บารมียังอ่อน ตรงจึงยังนึก ไม่กล้าส่งสอน มีความสพร อยุสม์จำเรญ ๐ รู้ข้อปณินบัญญัติ ตามพุทธบรรณัต หมีให้ลูกเงิน ให้ทานพึงธรรม มีน้ำใจเพี้ยน บุญยัง

(หน้า 57)

จำเรญ เกิดสบพบกัน ๐ บำเพ็สิ่งไร นางไม่ขัดใจ โอนอ่อนผ่อนผัน ทำบุญให้ทาน กราบกรานทุก วัน ยิ่งยวดกวคณิ กว่าหญิงทั้งหลาย ๐ ปณินบัตแม้ว นบ่นอยยอตัว รู้กลัวความอาย นวดพินกัน บาท บได้ขาดคลาย นางไม่เหน้อยหน้า อยุสร์ยินดี ๐ แม้วแม้วตัว ย่างเกรงกลัว ให้พัวปราณี รักพัวเท่าไร ใจนางอริ ประนิบัตชนะนี้ หมีให้ลำเอียง ๐ ว่าไรกับพัว นบ่นอยยอนตัว กลัวหมีขึ้นเสียง กล่าวคำโลมเล้า ไพรเพราะกลมเกลี้ยง หมีได้ขึ้นเสียง เคืองใจยามิ ๐ เวลาเข้านอน กราบพัวเสียก่อน จึงค่อยพัควี ปัดพูกปิดพัว นวดพินยามิ นางนถนารี ดีกว่าหญิงทั้งหลาย

(หน้า 58)

๐ พ้อพัวแม้ว นางรู้ฝักตัว เวลาเพราบาย กลัวพัวจโกรธ จะได้ความอาย ผู้หญิงทั้งหลาย ใครจะเหมือนนาง เมื่อพัวกินเข้า นวลนางนั่งเฝ้า หมีได้เห็นห่าง นางนอมพัควี ยามิไปพลาถ หมีได้ไกลค่าง นางกลัวความอาย ๐ กลัวเขาจะดา เขาจะนิทา ว่าหญิงย่ายาย พัวนั่งกินเข้า ไม่เฝ้าไม่กลาย กลัวเขากล่าวร้าย นางรักษาดูหญิงชั่วแะเบะ เจรจาละละ ไม่กำรบพัว เหนเขาทำชอบ มือปิดปาก ห้ว หญิงถ่อยคนชั่ว ไม่กลัวเขาติฉิน หญิงดีหายาก หญิงชั่วมีมาก ทั้งทั้งแผ่นดิน โมโหมกมาก ปากร้ายทะมิล โดตปรานคำสั้น บได้ปราณี ๐ สมเด็จพระมารดา คิดคุณลูกยา พรรณาด่วนถึ ยกคุณพระเจา ใส่เกล้าเกษรี ทรงพระปราณี แม่นีปราฏนา

(หน้า 59)

โอโห้ลูกแก้ว ที่นี้ลับแล้วไคลสเคลวมารดาเจ้าไม่รักใคร่ ลไว้เอกา แม่พรั่วร่ำว่า ไม่นาปราณี แม่เซ
ร่า ปล่าวใจ องค์ดอไอโล หนีโกโลก็ แม่พระองค์ยัง สอนสั่งขณะนี้ ขึ้นชมยินดี แล้วหนีแม่ไป แม่ทรง
พระทุก เสวยไม่ปนสุข ทุกร้อนหิฤาไท ไม่เห็นพุทนต์ ลูกสุดสายใจ เสกจันแม่ไป เข้าสู่ณีฤ
พาน ๐ ฉบง ๐ จปนินพานสูตรแต่เท่านี้แล ฯ ๕๕ เป็นคนอยู่ในโลกย์ รู้จักยังมี เดชะท่านได้ทำบุญ
๐ มียศมีศักดิ์ถึงคุณ บได้ลัมบุญ พระสිරตณไคร บใดเป็นคนหลงไหล เพราะน้ำใจ อันชื้อดอคุณ
พระสาสดา ๐ ทังนี้ได้ด้วยสัทธา เพราะว่าปัญญา ประเสริฐยิ่งกว่าคนทั้งหลาย ปัญารู้กลัวรู้อาย

(หน้า 60)

แม้ว่าหญิงชาย กลับชาติก้อถึงโสดา ๐ แม้วาคนใดเกิดมา พบพระสาสนา เป็นคนนิไสตมาญ จัก
ได้ทำบุญให้ทาน ได้สร้างสมการ ได้ฟังพระเจาเทศนา ให้เร่งรำพึงจินดา จงรู้ประชา ได้ภพระเจ้า
อยู่หัว ผู้ใดมีความรักตัว รู้เกรงรู้กลัว ได้ฟังคำพระสั่งสอน คาทาทานไว้แต่ก่อน ให้เป็นบทกลอน
พิลาพลพิไลนักษณา แม้วาคนใดศรัทธา รู้ฟังคาถา ชรับชราภกรรมนหิฤาไท ไหพ้นจากความสง
ไสย ฟังทานแจ้งใจ รู้แล้วก็ให้ทำตาม คนใดถือใครทั้งสาม เทวาเกรงขาม ส้องสาธุการถวายพร หมี
ใดเลื่อมใสทร อยู่ในสั่งสอน รู้คุณพระเจ้าเทศนา รู้น่อยทานให้โล่ถาม ทานให้ทำตาม พ้นจากนระก
ทั้งสี่ ผิดชอบ

(หน้า 61)

ทานไว้ถ้วนถี่ มีในบาฬี ไพเราะก็เพราะนักหนา คนใดรู้คุณมารดา เสี่ยงดูรักษา หมีได้มีความแค้น
เคือง ขอรบข้าเนือง 2 ปัญญารุ่งเรือง ศรัทธาก็เกิดในใจเอง รู้อายรู้กลัวรู้เกรง อย่าใครรู้เพลง ทำกล
หกมายา ผู้ใดแทนคุณมารดา ให้พ้นทุกข์ ประนิบัติด้วยความสั่งสอน พระเจ้าทำยาปองปูน สรร
เสริญถึงคุณ คนใดที่รู้จักบุญ เทวาช่วยรักษาอยู่ บุญนั้นคุ้มชู บได้มีความอันตะราย บังเกิดความสุข
สบาย ฟุ้งคนทั้งหลาย ก็ได้มาฟังซึ่งบุญ มั่งมียศศักดิ์เป็นเหมือนขุน ด้วยเดชะบุญ อันได้ทำแล้วมาแต่
ก่อน รูปโฉมงามสัสมวรในโลกากร ประเสริฐยิ่งกว่าทั้งหลาย เกิดมามีความสุข แม้ได้คำขาย
บหอนจู้ชเดทุน คนใดหมีรู้จัก

(หน้า 62)

คุณ มารดาปองปูน อันทานเลี้ยงมาแปดตัว ลางคนเกิดมาแม่มัว บานนั้นกลุ่มตัว บได้รำพึงถึงตน
เสียแรง เกิดมาเป็นคน น้ำใจทรพน บได้รู้ภัยอดสู บได้มีความเอนดู นรคสี่หมู่ สำรับวิบากคนพาล
ท่านกล่าวไว้ เปนนินทาน คนใดใจพาล บได้รู้คุณมารดา คุณแม่นั้นมากนักหนา เพราะทานเลี้ยงมา จึง
ได้รอดมาเป็นตัว ลางหญิงเกิดมาแม่มัว ครันตนมีผิว ก็ลัมซึ่งคุณมารดา คุณแม่คุณพ่อทั้งสองรา ประ
เสริฐนักหนา เร ท่านอย่า ไคดูเบา พระคุณนั้ยิ่งกว่าภูเขา หมีรู้ว่านักเบา เพราะเอาขึ้นชั่งตราฐ ๐

ญาณิ © คุณครูคุณมานดาท่านสักว่าเหมือนกัน พระคุณทั้งสองรานั้น ทั้งหญิงชายอย่าลืมตัว ผู้ใด
แทนคุณได้ ยกมือไว้นั้นเพียง

(หน้า 63)

หัว เทวรักษาดัว เทนึแลปนมกกล ท่านนับประเลฐ เพราะบังเกิดใจกุศล เทวาในเมืองบน คราซัว
ไว้ในแผ่นทอง แม้ว่ากลับชาติ ได้ปราสาทมามเรื่องรอง ซ้อมมีในแผ่นทอง ทำนายไว้เป็นสำคัญ พระ
อิน ชั่งตราฐ เลงเลดูทุกสถาน ผู้ใดใจอาธรรม์ คราซือนันในหนังสือ พระอินผู้มีริท เลงดาทิพลเสง
มาพิศดูในโลก เหนสิ้นแล้วทุกประการ แลเห็นคนใจบาบ ทำยุ่งยาบกบอกรงขาม ไม่กลัวไม่ทำ
ตาม พระว่าไวเปนกลาง โมโหมือคมัว บได้กลัวซึ่งทุกขา โลโกดังตั้นหา พระว่าไว้ดั่งนั้น บัดนี้
มีปัญา ปลงคาถาพระมุนี รู้ธรรพ์าพี ทานแต่งไว้แต่ก่อนมา รู้แล้วอย่าทำเมิน ให้จำริญด้วยศัทธา
บนบ่อนไววันทา คำพระ

(หน้า 64)

เจ้าอันสั่งสอน © พระเจ้าทรงเมตตา กล่าวคาถาไว้เปนกลอน แต่ล้วนคำสั่งสอน ประเลฐนักรังชุมท
องหญิงชายอันศัทธา ฟังกาถาตั้งใจปอง ประณีตยิ่งชุมทอง ฟังแล้วตรวงควยปัญญา © พระเจ้าอันประ
เลฐ ย่อมบังเกิดความเอนดู หวังใจโปรฎสัตว์ทุกหมู่ ให้รอดพ้นจากทุกขา © ผู้ใดอันหมีเชื้อ หนีเอือ
เพื่อหมีนำพาเสียแรงได้เกิดมา เปนคนอกะตัญ © อวดตัวถือมานะ ไม่ฟังพระลืมคุณครู ยมกะบาน
เขาตรับอยู่ จับคนร้ายอันเปนพาล © เขาว่าเปนคนโหด ให้ลงโทษห้าประการ เปนคนใจสาธารณ
ลบคุณครูคุณอาจารย์มารดา © เขาว่าไร้รองงุน ไม่รู้คุณท่านเลี้ยงมา ลืมคุณพระมารดา ร่ำเรียนมาแต่ที่
ไหน เขาว่าไอคนเสีย ฟังคำเมีย

(หน้า 65)

ไอจิงไร ผู้ก่อต้วเราไป ไอคนนี้ดูความเบา © รักเมียเท่าภูผา รักมารดาเท่าหัวเหา เขาว่าไอมัวเมา
กินแต่เล่าเปนอัตรา © เปนคนใจกระลือ ย่อมทุบตีพระมารดา ไม่คิดว่าเกิดมา ให้ท่านเลี้ยงท่านรักษา
เขาฆ่าเขาบอกรง เพราะบาบเองตามพจน์ จึงต้องกลจักย่น ทนวิบากตามโทษา © ถือตัวว่ามีบุญ ได้
เปนคนบนำภา เมาศักมีดมัวดา เมาค้นหาหาบเหนหน © เขาทำไม่ปราไส เพราะจำใจมันมีดมน
บาบนั้นกลุ่มใจตน อะวิชาให้กำบัง © เปนคนใจยุ่งยาบ รู้ว่าบาบแล้วไม่ฟัง โทษบาบพันกำลัง เพราะ
ลืมคุณพระมารดา © เขาว่าคนใจโหด ให้ลงโทษจนักหนา บาบดีพระมารดา บาบนั้นมาติดตามตัว
บ่าบให้ต้องกงจักร

(หน้า 66)

ลำปากนักคิดเพราะไม่กลัว เลือดไหลลงโชรมตัว ทนวิบากอยู่ช้านาน ลางชายจับพ่อแม่เสีย ฟังคำ
เมียใจจ้งราน เลี้ยงไว้กลัวรำคาญ คิดดั่งนี้จึงดับเสีย ท่านเลี้ยงท่านรักษา รอดตัวมาจึงได้เมีย ลืมคุณ
พระแม่เสีย เปนคนอกะตัญ หญิงชายอันเกิดมา ในโลกาเมืองชมพู คนใดลืมคุณครู แล้วลืมคุณพระ

มารดา เขาว่าขานผ่าหัว ผ่ากลางตัวแบ่งปันมา สัมผัสพระมารดา บาบนี้และตามมาถึงเขาวาคนใจ
 บาบ เอาคีมดาบซึ่งชีวหา ค่าพ่อแก่แลมารดา แล้วมัทกว่าให้เส้นเคื่อง ดกอยู่ในอะบาย ทั้งหญิงชาย
 มากนองเนื่อง รู้แล้วบอปลดเปลื้อง บาบนี้ตามเบียดเบียนตัว หลงใตใจอันยาบ ไม่สุภาพต่อคุณพัว
 ยอมทำเขนมาใส่ตัว เสียแรง

(หน้า 67)

เกิดมาเป็นคน ท่านไม่นับไม่ถือ เขาเลื่องทุกตำบล กลับชาติจากเมืองคน ยมกะบานเขาพาไป
 ลงหญิงใจมีคิ้ว แข่งค่าพัวไม่ปราไส เป็นคนแสนจ้งไร ได้บ่าบนกใช้กอดี บาบเองพจนตัว ด้วยมีด
 มั่วในโลกเกิดเป็นกระษัตริ์ ใดฟังแล้วเร่งรำพึง ค่าพัวพัวแลแม่พัว บได้กัลวบาบตามถึง ยังมีหนอน
 ไข่ตัวหนึ่ง ในนระกยอมกินคน สิ้นชาติเอากำเนิด จึงได้เกิดในตำบล หนอนใหญ่อันกินคน เข้าซื้อ
 แย่งไม่ปราไส เป็นคนไม่สุภาพ กล่าวคำยาบไหมเค้นใจ ว่าได้ก่อว่าไป สำคันแล้วว่าตัวดี ไม่กลัวไมล
 อยครันเมื่อตายบาบยายี หนอนใหญ่ตัวยาวรี เข้าลักสิ้นกินทั้งเป็น เจริจว่าอุกอาจ ความประมาท
 นี้ตั้งเขน

(หน้า 68)

หนอนเจาะกินทั้งเป็น เหมนเนาแล้วดังอาจม มักแข่งมักค่าพัว สำคัญว่าตัวภูติ คาพัวว่าทวนถึ ปาก
 นั้นเนาหมีทันตาย หญิงใดมีปัญญา รู้เจริญมีความอาย รู้กลัวจะคราบาย คนนั้นและมีปัญญา หญิงใดไม่
 มีคิ้ว สั่งสอนพัวให้ศรัทธา ท่านนับว่ามีปัญญา ประเลฐแล้วในเมืองคน จักใครให้พันบาป เรียน
 สุภาพไว้กับตน เท่านั้นเม่นมกล เรียนรู้ไว้เป็นเนื่อนานูญ ทานไหประนิบัญญัติ บันดาสัตวเขาเกรงกลัว
 ยอกรขึ้นเหนือหัว คิดถึงคุณพระทั้งสาม แม่ชายแลษัตริ์ รู้กักดีตั้งใจาม ได้ฟังแล้วทำตาม ประเลฐ
 นกยิ่งทั้งปวง ๑ จบเท่านี้ ๑๒ © พระเจ้าผู้ทรงเดช เหนสมเพทในราตรี ออกไปบวคเป็นชีย์ บำเพง
 โพธิสมาการ ครั้นนั้นพระสรรเพช

(หน้า 69)

เลงเหนเสงด้วยปัญญา เมียรักแลลูกยา ตรีบ่วงแร้วผู้กอดตน ทั้งนี้ยอมเป็นบ่วง จักยุดหนวงให้เวียน
 ววน เทวาไม่ประจน มิพรางจพ้นจากบ่วงมาร นิฤพานอันประเลฐ ได้ไปเกิดพันรำคาน เปนสุขะ
 สำราญ ประเลฐใช้กอดี ความเจ็บและความตาย ความกลับกลายบุรีมี แสนสนุกเปรมปรี ประเลฐนัก
 ยิ่งอินพรหม ๑ ว่านี่ต่อไปเป็นคำอ่าน สาธุผู้ใดมีปัญญา อุษาห์รักษาศิลห่าเป็นนิจสิน แลตั้งอยู่ในทศกุ
 สลกามบทสิบประการ จักได้ชื่อว่าผู้นั้นมีสติปัญญา หับประดูจะคราบาย ผู้นั้นก็จบายหน้าไปสู่สวรรค์
 นะสม

(หน้า 70)

บัดเป็นเพียงเท ททานผู้ใดหมีได้รักษาศิลห่า แลมาทำบาปซ้ำสิบสี่ตัว อุกุศลกามบทสิบประการ ผู้
 นั้นครันตายไปก็ไปตกนรกในอบายเพียงแท้ การรักษาพระไตรสรณะคม เปนโลกิทุกวันนี้สิบ

การครีถวายตัวเป็นโยม แลถวายเป็นคนใช้สอย ครีถวายตัวไว้ว่าจะเอาพระรัตนไตรญาณทิคุณเจ้าเป็นที่พึ่งจการพนะมัสการข้อหนึ่งเห็นพระพุทธรูปพระสถูปเจดีย์ พระสงฆ์เนรมิตมนัสการ ผู้นั้นจขาดพระไตรสรณาคม ข้อหนึ่งภิกษุเถรเถรอุษาหาแสงธรรม ตัวหมีได้มนัสการก็ขาดพระไตรสรณาคม ขันหนึ่งเป็นกรของพระเป็นอุส ...ชำรุด... ตัวรู้อยู่แล้วเกียจคร้านละเมินเสีย ก็ขาดพระไตรสรณาคม ข้อหนึ่งดิเียนพระ กล่าวร้าย

(หน้า 71)

ต่าง 2 ก็ขาด ขันหนึ่งไปคบหาถึงชาติวิธ เป็นใหญ่กว่าพระไตรก็ขาด ข้อหนึ่งไปคบหาด้วยถึงชาติวิธอันหาประโยชน์ไม่ได้ ถึงชาติวิธเขาทำบูชาตามภาษาเขา ตัวเห็นก็สังรังเสียต่าง 2 อย่างนี้ก็ปนมลทินไมควนด้วยคนรักษาพระรัตนไตรญาณทิคุณเจ้า ขันหนึ่งนับถือเทพารักษ์พูดปี่สาธกถือเบียบวงสงว เชื่อเงินมดท้าวมาลงว่าเป็นใหญ่สักสิทธิ์ช่วยพระตัวได้ ก็ขาดพระไตรสรณาคม ขันหนึ่งแห่งใดตำบลใดเข้าสู่มุมคว่าเทพารักษ์สิทธิ์ไปไม่การพัวก็ไปการบนบ่นอบว่าให้เทพารักษ์ อย่งนี้ก็ปนมลทินพระรัตนไตรญาณ ผู้รักษาพระรัตนไตรจให้ไว้ได้แต่สืบประการ ให้ไว้ด้วยกลัวภัยอันตรายประการหนึ่ง ให้ไว้ด้วยคิดว่าเป็นครูสั่งสอน

(หน้า 72)

ศีลประสาธประการหนึ่ง ไหว้บิดามาถวายผู้มิตุคุณประการหนึ่ง แลพระรัตนไตรเจ้าขาดนั้นหาหมีได้ถ้ามีปัญารู้ว่าขาดแล้วก็สมทานเอาไม ในสำนักพระสงฆ์และพระวิหารการปฐมนิเทศพระภิกษุพระพุทธรูปเจ้า พระพุทธรูปพระสถูปเจดีย์ พระมหาโพธิ์ก็ได้ ถ้าไปนั้นจัดสนอยู่แล้วจึงไปในที่อื่นใดอันหนึ่งสังคสมควนแล้ว ก็ให้กราบนมัสการ แล้วจึงสมทานเอาพระรัตนไตรสรณาคมสามทีให้รูกถึงจงทุกผลเถิด ๑ รักษาศีลห้าเป็นนิจสิน ให้ตั้งอยู่ในทศกฐณกัมมบทสืบประการนั้น รักษาสืบประการหนึ่ง ไมยณดิยน์ร้ายด้วยสรรพสิ่งณเลนินหา ไม่เบียดเบียนสัตว์ทั้งปวง 1 ขันคือใจ 1 ครีครอง

(หน้า 73)

...ชำรุด... การกุศล เป็นสืบประการด้วยกัน แล้วตั้งอยู่ในคติสี่ประการ จันทาคตินั้นหมีได้กล่าวถ้อยคำริษยา 1 โทษาคตินั้น หมีได้กล่าวความโกรธ 1 โมหาคติหมีได้หลง ไภยาคติหมีได้กลัวไภ 1 กล่าวมาทั้งนี้ เป็นทางไปสู่สวรรค์นิพพานเที่ยงแท้แล ผู้ใดหมีรักษาศีลห้าเป็นนิจสิน แลพหุสืบสัตว์นั้น ก็บ่ยหน้าไปสู่อบายภูมิ บาปทำสืบสัตว์นั้น ก็มกโลก 1 มกหลง 1 ถือผิดเป็นชอบ 1 ใจกระดาง 1 มกโกรธ 1 หมีลอยแก่บาบ 1 หมีกลัวบาป 1 ใจฟุ้งซ่าน 1 ริษยาแก่ทาน 1 ตะนัทรพ 1 ไม่บำเพ็ญทาน 1 มกเคียดแค้นร้อนใจ 1 มกวงเงาหวานอน 1 มกเบียดเบียนสัตว์ 1 สงใส่ในข้อสี่รัตนไตร 1 อกุศลถำ

(หน้า 74)

มะบทสิบประการนั้นครีอ กายะกำสามนั้นครีลัทธิทรพย 1 ฆ่าสัตว์ 1 ล่วงประเวณี 1 วาจากำสี่ครี
 เจริญสา 1 เปสุญวาทส่อเสียด 1 พรุษวาทเจรจายำบช้า 1 สัมผัสผลาวาทเจรจาลกขณอง 1 มโน
 สามครี อะภิชาโลก 1 พยาบาทผู้กวเระแก่ท่าน 1 มิจฉาถิถิถือผิดเป็นชอบ 1 เหล่านี้จะไปอบายะภูมิ
 เทียงแท้ถ้าผู้ใดมีปัญญาแรงร่ำพึงดูเทิด สิ่งใดเป็นฝักฝ่ายบาบแลกุศลกำบท ก็ให้แรงพึงกลเม็นเสีย สิ่งใด
 ซึ่งเป็นกุศลก็อดยาหประนินัดไป ตามสติปัญญากว่าศนาบาระมีจะมีแก่ขึ้น ก็ปลงลงเหนพระ
 ลัทธิญาณ ครี แลก็จบยหน้าเข้าสู่พระนิพานแล © พระอัฐงคิกะมักทั้งแปดเป็นหนทางตรงไปนิ
 พาน ไห้ย

(หน้า 75)

ประนินัดตามสำมาทิตี สำมาสังกับไป สัมมาวาจา สัมมากำมันโต สัมมาอาชีโว สัมมาวาจาโม
 สัมมาสติ สัมมาสมาธิ นั้นให้ตั้งตัวอยู่ในสัมมาทิตี ผู้มีปัญญาให้พิจารณาเห็น ว่ามีเพียงแท้หมีได้เป็น
 แก่นสารให้พิจารณาตามทางธรรม พระเจ้าเทศนาสั่งสอน สิ่งใดผิดไหลวางเสีย สิ่งใดชอบใหอดยา
 ประนินัด ตามสัมมาสังกับไป ครีตำริการสิ่งใดให้บริสุทเป็นการกุศล ปราศจากโกหกมายาฆ่าสัตว์
 ลัทธิทรพย แลหมีได้คิดทิจการอะกุศล สัมมาวาจาจะจรจาสิ่งใดโดย ให้เป็นยกเป็นการกุศล
 ปราศจากมุสวาท เปสุญวาทสัมผัสผลาวาทพรุษวาทยาบช้า สัมมากำมัน โตครีตั้งตัวไว้เป็นอันดี
 ชื่อต่อในพระศาสนาหมีได้

(หน้า 76)

น้อมไปในการบาป ตั้งอยู่ในการกุศลทั้งปวง สำมาอาชีโวครีทำมาหากินโดยสัจโดยจริง หมีใดทำกิน
 โดยโกหกมายาเบื้อเมาด้วยยาพิษ 1 เครื่องสารวาท 1 เนื้อสัตว์ปลาสด 1 แลเลี้ยงสัตว์ไว้ขาย 1 เป็น
 ต้นว่าแปดไก่อหมี ขำคนช่วยมาถุกขายแพง ขำสั่งเงินคิดเอาดอกเบื้อย สำมาวาจาโมครีความเพี้ยนเป็น
 อันดีในการกุศลอุหาหสวคณไว้พระฟังธรรม มีความเพียรหมีได้เกียจคร้านในการกุศล สำมาสติมี
 สะติรอบคอบเป็นอันดีไม่รู้หลงรู้ลืมเอาพระ คุณเป็นอารมณ์ทุกอิริบถจะ ไม่ว่างเว้นเสียหมีได้
 อารมณ์เป็นอุบะกขำมัทธยัคหมีได้ฉันทา โทษาหิงยาพยาบาทผู้กวเระแก่ผใดหมีได้ แลชายหญิง
 อุหาหประนินัดดังกล่าวมา

(หน้า 77)

นี้บุคคลผู้้นจเอาตัวออกจ่าอบายะภูมิเป็นอันเที่ยงแท้แล © ฟพระธรรมเทศนามีอนิสงษ์ห้า
 ประการไม่เคยได้ฟังนั้นประการ 1 แลมีน้ำใจพ่องใสจบันเทาโมโหโทโสโลโก จกอยละเสียได้
 ประการ 1 แลสงใสด้วยสิ่งใดก็ดี ได้ฟังธรรมแล้วก็หักเสียได้ซึ่งสงใสใจนั้นประการ 1 ใดฟังแล
 วเป็นทิจดัดแปลง ใจอันกระด้างยาบช้า จชื่อตรงต่อในพระพุทสาชหนา กัจพาตัวไปทิจชอบ
 ประการ 1 เป็นห้าประการแล © ผู้ปราฎหนา เป็นองค์พระเจ้า ครีตัดกิเลสสันโดส 1 ให้บริจา
 ทรพยสมบัติบุตรภรรยา ให้ทานชีวิต 1 ฯลฯ

(หน้า 78)

พุทธานุชา มหริยาสุสังไชเย พุทธาอนุชาสุทธานิสังไชเย พุทธาวิโยคตมะกุสสังกับปะเก วันทามิ
เตสระนะ ระกะเมสม ๔ พระคาถาวันทานี้ ตั้งแต่บัดนี้ในพระไทยว่าจงเป็นพระถึงเจดอสงไชโยโดย
พระเจ้าถึง 125000 แต่ออกพระโอรสได้ว่าจะเป็นพระเจ้าถึงเก้าอสงไชโยได้กับพระเจ้า 387000

พระองค์แต่ได้ลัทธิยาเทศทำนายแล้ว ในสี่อสงไชโยภพพระเจ้า 12 พระองค์ในแสนกับได้ภพพระเจ้า
14 พระองค์ เข้ากันแต่บัดนี้ในพระไทยมาจนออกพระโอรสจนได้ตรัสเป็นพระเจ้าได้ภพพระเจ้าถึง 513021
พระองค์แล ๑ กุณฺสน โทวสีคามเช โคนาคะมะโนสะละปีเต กัษโปพุทโธทะเวกกะเน สิริสากะยมุนี
ทะเวเนเตเต อะริระยะชะจาเทเต คำภีร์พระ

(หน้า 79)

สงฆะเจคผู้จบว่าไว้เป็นใจความผู้หนึ่ง กาลทานห่าประการ ครีให้เมื่อเข้าแพง ให้เข้าใหม่ให้ขอ
อึ้งจึงมีมาใหม่ ให้ภิกษุอาพาธ ให้ภิกษุเดินทาง ให้ภิกษุอาคันตุกะมาใหม่ยังไม่แห่งทางบิณฑบาต
๑ นางสมณบุตรพบุตทเวณ อยู่เมืองสาวถีทรงรลไปกับบริวารนั้น 500 ไปนมัสการพระเจ้า 2 ตรัส
ธรรมเทศนา นางกับบริวารก็ได้พระโสดาปน 2000 ทั้งคนอื่น จว่าด้วยชื่อนางเมื่อครั้งสาสนาพระ
วิปัสสิได้ตรัส เอาไม้ตะเคียนทำระเนียดไปจนพระเชตุพน หมี่ให้ผู้ใดทำบุญด้วยพระเจ้า ไพรพลเมือง
คิดจรับพระมหาเถระยัตร์ พระมหาเถระยัตร์จึงให้หาอำมาจมาผู้ใหญ่มากมาปรึกษา อำมาจก็ว่าข้าจะเข้า
ด้วย

(หน้า 80)

ไพรพลเมือง พระมหาเถระยัตร์จึงอ้อนว จขอให้อีกเจดปีเจดเดือนเจดวัน ไพรพลเมืองไม่ยอมให้ 2
แต่เจดวัน 2 แรกเป็นของอันมาก ฝ่ายมารดานางสมณปรารับถึงบิดานางสมณ 2 รับว่าจทำบุญด้วย
พระเจ้าให้ ได้ ครั้นนั้นบิดาเป็นอำมาจอยู่เมืองพันทุมะดี นางมีปัญานางกวนเข้ามาละฐาบายาสใส่ถาด
ทอง เอาดอกกลีกรองห่อกลบถาดเข้าใหม่หมดแล้ว เอาไปถวายแด่พระเจ้า คนทั้งปวงหมี่ได้รู้คิดว่าดอก
ไม้ นางถวายแล้วนางทำปะนิทานความปราฐานา ชื่อเป็นมะลิมาทุกชาติ 2 มาเมื่อสาสนาพระ
พุททกัศสป มีพระภิกษุสององค์ 2 หนึ่งมาได้ไพบาน องค์หนึ่งครันตายไปก็เกิดในสวรรค์ ภิกษุให้
ทานมีบริวารมากมีทรัพย์

(หน้า 81)

มากกว่าภิกษุที่ไม่ได้ไพบาน มาเมื่อครั้งสาสนาพระเจ้าของเรา นางสมณมาเกิดเป็นบุตรพระเจ้า
ปัดเดวนเป็นราชบุตร ภิกษุทั้งสององค์มาเกิดเป็นน้องของนาง เจริญกันด้วยประเพณีธาตุลำภชาติได้
นางจึงไปทูลพระเจ้า 2 จึงตรัสธรรมเทศนาให้ฟังตามหนหลังมา ๑ สัมบุรุษจให้ทานด้วยสัทธา ไห
ทานด้วยคำพให้คำพผู้รับทาน อย่าทิ้งให้โยนให้ผู้อื่นให้ อย่าเบียนตนเบียนท่าน ครีเขาทำ
แต่เท่านั้นเราทำให้ยิ่งกว่านั้น ให้ปัญญาเห็นผลจให้ล้างหน้าเป็นอันเที่ยงแท้ ท่านใหม่ใจตั้งดังนี้ ๑

เวลามะหาพราหมณ์พระเจ้าเทยหนา อนาคตินทิกะเสฐีเมื่อดอกยัก ได้ทำบุญแต่เช้าแดงกับน้ำข่มผุ่ม
พระเจ้าตรัสว่าให้ยินดีต่อทาน

(หน้า 82)

ห้าประการเกิดได้ผลมากอยู่ ๑ ครั้งพระเจ้าเป็นเวลามะหาพราหมณ์ มีทรัพย์มากอยู่เมืองสาวิถีเป็น
บุตรทิศาปาโมกข์ได้ให้ทาน กษัตริย์โคเมยังพร้อมด้วยเครื่องประดับทั้งปวงนั้นถึงละ 84000 ถาด
ลิกได้ 16 สอดเต็มด้วยเงินทองถึงละ 84000 ขอบถาดนั้น รถแล่เกียนชักเวียรบนขอบได้ ทำครั้ง
นั้นออกศาสนา บุญนั้นน้อยไม่เสมอเท่าได้ถวายจันทน์แก่พระโสดาอัมภีร์หนึ่ง 2 ยังไม่เท่าพระสักคิ
ทาคา 2 ไม่เท่าพระนาคา 2 ไม่เท่าพระอรหัน 2 ไม่เท่าพระเจ้า 2 ไม่เท่าถวายเข้าเป็นสงฆ์สองฝ่าย
มีพระเจ้าเป็นประธาน ไม่เท่าปลูกกุศติวิหารถวายแก่ภิกษุทั้ง 4 ทิศ ไม่เท่ารักษาพระไตรสรณาคม
(หน้า 83)

ไม่เท่ารักษาสีลกับด้วยสรณาคม ไม่เท่าเมตตาแก่สัตว์อย่าให้ผูกแหวแก่กัน ว่าสัพเพสัตว์อะเวราโหนด
ไม่เท่าปลงเหนือพระไตรลักษณ์ญาณ ก็ว่าไม่เที่ยงแท้แต่ตณีนวมือหนึ่งนั้นแล ๑ สุกมานพอยู่
เมืองสาวิถี บิดาชื่อโตโดยพราหมณ์มีทรัพย์มากเป็นสิบเจดโกฏิ เป็นมิจฉาทิถิระหนึ่งมิได้ทำบุญให้
ทานเมื่อตายจึงสอนบุตรไว้ว่าอย่าให้ทำบุญให้ทาน อย่าดูเบาว่าทำทีละนิดทีละน้อย จะให้มีสันติ
พินนอย่าสงไสย เปรียบเสมือนยาตาฝนทีละน้อย 2 ก็สิ้นไป โตโดยพราหมณ์ครั้นตายไปเกิดเป็นสุ
นักโทมนายสุรามานพ 2 มีใจรักใคร่นักไถกินไถนอนเสมอตัวไม่รู้ว่าบิดา ๑ พระเจ้าสดจ้อยใน
พระเชตุพนปรารพ

(หน้า 84)

เหนด้วยสุกมานพ จะตั้งในสระพระไตรสรณาคม พระเจ้าจึงเสด็จมาบนสุมานพ 2 ไม่อยู่สุนัก
เท่าพระเจ้า 2 ตรัสว่าโตโดยพราหมณ์ ท่านเป็นคนตระหนี่ในพระศาสนา จึงตายมาเกิดเป็นสุนัก 2
ก็โกรธก็ไปนอนอยู่เตาไฟ พระเจ้าเสด็จไปพระเชตุพนมานพมาบนก็ถามหาสุนัก ทหารีบบอกว่าสุ
นักโกรธพระเจ้าไปนอนอยู่เตาไฟ มานพโกรธออกไปทูลถามพระเจ้า 2 ก็ตรัสว่าบิดาท่านเป็นสุนัก
ทำท่านไม่เชื่อทรัพย์สิ่งไรบิดาท่านใส่ไว้บ้าง มานพทูลว่ามีอยู่ 4 สิ่ง มีกาสิงละแสนดั่งลิ้ง เมื่อ
บิดาตายหมีได้บอกแก่ข้าพระเจ้า พระเจ้าบอกว่าให้สุนัก

(หน้า 85)

นำไปเทิดมานพมาบ้านให้สุนักนำไปก็ได้จึง มานพจึงผูกกุญหนาสืบสืบท มาทูลพระเจ้าถ้าแก่
ได้ก็จะนับถือสืบไป ทาแก่หมีได้จว้าให้ยับยั้งหักหนา ปล่อยหมีให้ไต่ว่าบางคนรู้บิ่ บางคนรู้บิ่
ชั่ว บางคนญาติมาก บางคนญาติน้อย บางคนทรัพย์มาก บางคนทรัพย์น้อย บางคนสกุลสูง บางคน
สกุลต่ำ บางคนมีปัญญา บางคนหาปัญญาไม่ได้ พระเจ้ามีพระพุทธรูปกา ตรัสเทศนาว่า นระชาติหญิง
ชายแต่ปางก่อนกระทำปาณาติบาต จึงมีอายุสั้นน้อย ดีโดยสัตว์ไม่เมตตากระณแก้วตัว ไร้มาก

รูปชั่วเพราะโทโสมาก เญาตีพี่น้องน้อยเพราะอุบายท่าน ทรัพย์น้อยเพราะตระหนี่ทรัพย์มีได้ทำบุญ (หน้า 86)

โหดาน สกุนันจึงดักยักไว้เพราะมานะว่ามีทรัพย์มียศถาสัก ไม่กำรับผู้เช่าแก่แลบิดามาตามณะ ชีพรหม ปัญหาน้อยเพราะถือกิจว่ารู้มาก ไม่ถ่อมได้สมณะชีพรหมว่าตัวรู้ประณีตให้ผิดไป เปนคู่ 2 กันจึงเปนสืบทสืบท ครั้นจนเกษนาแล้วสุภะมานพก็ตั้งอยู่ในพระไตรสรณาคมน์แล
๕ ทวามะหามนพไปทูลถามพระเจ้า วายางโรจเปนอุบาสกอุบาสิกา พระเจ้าตรัสเทศนาว่าให้รักษา พระไตรสรณาคม ให้รักษาสีลห้าศีลแปดทำบุญโหดาน ฟังธรรมเทศนาปลงปัญญาให้เห็น พระ จบผูกหนึ่ง ๕ ผูกสองว่าสังคานละมานพหะบดีบุตรมะหาสารอยู่เมืองราชคฤหะ (หน้า 87)

ฝ่ายบิดาเป็นคนมีศรัทธาได้พระโศดา สิงคละมานพเป็นคนบ้ายช้ากระด้าง หมีได้เลื่อมใสในพระ ศาสนา บิดาปรารพจึงสอนบุตรโหดานมัสการพระเจ้าแลพระอัครเสนาบดี สิงคละมานพหมีได้ไป แลทูลว่าว่าถอยคำว่าหาพระเจ้าต้องการอะไร ไปแล้วต้องไถ่เลี้ยงพัวพันเชิงกัมหลัง เจบกระ ดูกสันหลังเมื่อยชักระดูก แลวันทั้งสี่เปลี่ยนเสื้อผ้าผ่อน แลไม่ประ โยชนประ โยชนท่านถ้าเปนมิด แล้วจะต้องเสียเข้าปลาอาหาร ครั้นอยู่มาเมื่อใกล้ตาย จึงสั่งบุตรไว้ว่าให้ไว้ทุกข์ทั้งหก เหนวนานไป บุตรจะเลื่อมใสในพระศาสนา ครั้นบิดาตายแล้วบุตรก็ไปไว้ทุกข์ทั้งหกทุกวัน (หน้า 88)

ไม่รู้ว่าคุณแลประ โยชนสิ่งใด พระเจ้าเสด็จอยู่ในเวฬุวันมะหาวิหาร แลปรารพเห็นสิงคละมานพ ทุกวัน 2 จึงเสด็จไปโปรฎ เหนสิงคละมานพมาไว้ทุกข์ทั้งหกอยู่ แลผ้าชุ่มไปด้วยน้ำ พระองค์เจ้าตรัสถามสิงคละมานพ 2 ก็มีน้ำใจอ่อนน้อมแล้วทูลว่าบิดาสั่งไว้ พระเจ้าจึงตรัสเทศนาด้วยกิลเลศสี่ประการ ครี มาสัตว์ด้วยฉันทกตติสสประการ 1 ครี แลจึงตรัสเทศนาโทษาตราวามีหกประการต่อไปครีกิน สุรา 1 เล่นเบี้ย 1 มักพอใจรองรำทำเพลง 1 ดับเพื่อนอันเปนพาล มักกินของแพงกินหมีได้ไปเวลา 1 เกิดครันการทั้งปวง 1 มีโทษจให้ฉิบหายประกะ (หน้า 89)

ระตาง 2 ดังนี้ ๕ ครั้นจบเทศนาสิงคละมานพมีน้ำใจเลื่อมใสศรัทธาก็อาราธนาให้พระภิกษุ เจ้าเทศ นาไว้ทุกข์ทั้งหกสืบทต่อไป พืชตะวันออกได้แก่บิดามารดา อุปการะแก่บิดามารดาห้าประการ พืชได้ย ได้แก่อาจารย์คุณมีห้าประการ ฆานุสิสอุปการะห้าประการ พืชวันตกได้แก่ญาติแลภรรยาถ้อยที่มี อุปการะแก่กันห้าประการ พืชค่ำได้แก่ทายถ้อยที่มีอุปการะแก่กันห้าประการ พืชบลได้ย แก่ส มณะชีพรหมมีคุณหกประการ ครั้นจบพระธรรมเทศนา สิงคละมานพก็ได้ตั้งอยู่ในพระ ไตรสรณาคมน์แล ๕ ครั้นจบผูกสอง ผูกสามว่ายังมีจิตตะมานพอยู่เมืองเสตะพนนครบิดา